वेद्मन्त्राः

Colophon

This document was typeset using X_{3} M_{E} , and uses the Siddhanta font extensively. It also uses several M_{E} macros designed by H.L. Prasād. Practically all the encoding was done with the help of Ajit Krishnan's mudgala IME (http://www.aupasana.com/).

Acknowledgements

The initial ITRANS encodings of some of these texts were obtained from http://sanskritdocuments.org/ and https://sa.wikisource.org/. Thanks are also due to Ulrich Stiehl (http://sanskritweb.de/) for hosting a wonderful resource for Yajur Veda, and also generously sharing the original Kathaka texts edited by Subramania Sarma. See also http://stotrasamhita.github.io/about/

FOR PERSONAL USE ONLY
NOT FOR COMMERCIAL PRINTING/DISTRIBUTION

अनुऋमणिका

ઝघुन्यासः	1
श्री रुद्रध्यानम्	1
देवता-स्थापनम्	2
श्रीरुद्रजपः	4
ध्यानम्	5
हद्रप्रश्नः	7
चमकप्रश्नः	15
गुरुषसू क्तम्	20
नारायणसूक्तम्	22
वेष्णुसूक्तम्	23
भूसूक्तम्	24
रुगां सूक्तम्	26
श्रीसूक्तम्	27
मेधासूक्तम्	29
भाग्यसूक्तम्	30
ग्वमानसूक्तम्	30
आयुष्यसूक्तम्	33

नवग्रहसूक्तम्	35
नक्षत्रसूक्तम्	39
गणपत्यथर्वशीर्षोपनिषत्	46
मृत्युञ्जयहोम-मन्त्राः	50
महान्यासः	53
पञ्चाङ्गरुद्रन्यासः रावणोक्ता पञ्चाङ्गप्रार्थना-सहितम्	53
पञ्चाङ्गमुखन्यासः रावणोक्ता पञ्चमुखप्रार्थना-सहितम्	55
केशादिपादान्त (प्रथमो) न्यासः	57
मूर्घादिपादान्त दशाक्षरी दशाङ्ग (द्वितीयो) न्यासः	63
पादादिमूर्घान्त पञ्चाङ्ग (तृतीयो) न्यासः	63
हंसगायत्री	64
दिक् सम्पुटन्यासः	65
षोडशाङ्गरौद्रीकरणम्	70
गुह्यादि मस्तकान्तं षडङ्ग (चतुर्थो) न्यासः	74
आत्मरक्षा	75
शिवसङ्कल्पः	76
पुरुषसूक्तम्	<i>.</i> 81
उत्तरनारायणम्	83
अप्रतिरथम्	84
प्रतिपूरुषम् (सं॰)	86
प्रतिपूरुषम् (ब्रा॰)	86
शतरुद्रीयम् (सं॰)	88
शतरुद्रीयम् (ब्रा॰)	90
पञ्चाङ्गम्	91
अष्टाङ्ग-नमस्काराः	92
•	-

लघुन्यासे श्री रुद्रध्यानम्	93
लघुन्यासे देवता-स्थापनम्	94
आत्मपूजा	96
कलशेषु साम्बपरमेश्वर ध्यानम्	96
षोडशोपचार पूजा	98
श्रीरुद्रनाम त्रिशती	101
प्रदक्षिणम्	108
नमस्काराः	109
चम्कानुवाकैः प्रार्थना	111
प्रार्थना	116
श्रीरुद्रजपः	117
ध्यानम्	118
रुद्रप्रश्नः	119
चमकप्रश्नः	127
रुद्रपद्पाठः	134
मन्त्रपुष्पम्	145
द्शशान्तयः	147

॥लघुन्यासः॥ ॥श्री रुद्रध्यानम्॥

अथाऽऽत्मानं शिवात्मानं श्री रुद्र रूपं ध्यायेत्॥

शुद्धस्फटिकसङ्काशं त्रिनेत्रं पश्चवऋकम्। गङ्गाधरं दशभुजं सर्वाभरणभूषितम्॥

नीलग्रीवं शशाङ्काङ्कं नागयज्ञोपवीतिनम्। व्याघ्रचर्मोत्तरीयं च वरेण्यमभयप्रदम्॥

कमण्डल्वक्षसूत्राणां धारिणं शूलपाणिनम्। ज्वलन्तं पिङ्गलजटाशिखामुद्योतधारिणम्॥

वृषस्कन्धसमारूढम् उमादेहार्धधारिणम्। अमृते नाप्नुतं शान्तं दिव्यभोगसमन्वितम्॥

दिग्देवता समायुक्तं सुरासुरनमस्कृतम्। नित्यं च शाश्वतं शुद्धं ध्रुवमक्षरमव्ययम्॥

सर्वव्यापिनमीशानं रुद्रं वै विश्वरूपिणम्। एवं ध्यात्वा द्विजः सम्यक् ततो यजनमारभेत्॥

अथातो रुद्र स्नानार्चनाभिषेकविधिं व्याख्यास्यामः। आदित एव तीर्थे स्नात्वा उदेत्य शुचिः प्रयतो ब्रह्मचारी शुक्कवासा ईशानस्य प्रतिकृतिं कृत्वा तस्य दक्षिणप्रत्यग्देशे देवाभिमुखः स्थित्वा आत्मनि देवताः स्थापयेत्॥

॥देवता-स्थापनम्॥

प्रजनने ब्रह्मा तिष्ठतु। पादयोर्विष्णुस्तिष्ठतु। हस्तयोर्हरस्तिष्ठतु। बाह्वोरिन्द्रस्तिष्ठतु। जठरे अग्निस्तिष्ठतु। हृदये शिवस्तिष्ठतु। कण्ठे वसवस्तिष्ठन्तु। वक्रे सरस्वती तिष्ठतु। नासिकयोर्-वायुस्तिष्ठतु। नयनयोश्चन्द्रादित्यौ तिष्ठेताम्। कर्णयोरिश्वनौ तिष्ठेताम्। ललाटे रुद्रास्तिष्ठन्तु। मूर्ध्र्यादित्यास्तिष्ठन्तु। शिखायां वामदेवस्तिष्ठतु। शिखायां वामदेवस्तिष्ठतु। पृष्ठे पिनाकी तिष्ठतु। पुरतः शूली तिष्ठतु। पार्श्वयोः शिवाशङ्करौ तिष्ठेताम्। सर्वतो वायुस्तिष्ठतु। ततो बहिः सर्वतोऽग्निज्वीलामाला-परिवृतस्तिष्ठतु। सर्वेष्वङ्गेषु सर्वा देवता यथास्थानं तिष्ठन्तु। मां रक्षन्तु। [सर्वान् महाजनान् सकुटुम्बं रक्षन्तु॥]

अग्निर्मे वाचि श्रितः। वाग्घृदंये। हृदंयं मियं। अहम्मृतें। अमृतं ब्रह्मंणि। (जिह्ना)

वायुर्में प्राणे श्रितः। प्राणो हृदये। हृदयं मिये। अहम्मृतें। अमृतं ब्रह्मणि। (नासिका)

सूर्यो मे चक्षुंषि श्रितः। चक्षुर्हदेये। हृदंयं मियं। अहम्मृतें। अमृतं ब्रह्मणि। (नेत्रे)

चन्द्रमां मे मनंसि श्रितः। मनो हृदये। हृदयं मियं। अहममृतें। अमृतं ब्रह्मणि। (वक्षः) दिशों में श्रोत्रें श्रिताः। श्रोत्र हदंये। हदंयं मियं। अहम्मृतें। अमृतं ब्रह्मणि। (श्रोत्रे)

आपों मे रेतंसि श्रिताः। रेतो हृदंये। हृदंयं मियं। अहम्मृतें। अमृतं ब्रह्मणि। (गुह्मम्)

पृथिवी मे शरीरे श्रिता। शरीर्॰ हदंये। हदंयं मियं। अहमुमृतें। अमृतं ब्रह्मणि। (शरीरम्)

ओ्ष्धिवनस्पतयों में लोमंसु श्रिताः। लोमांनि हृदंये। हृदंयं मिये। अहमुमृतें। अमृतं ब्रह्मणि। (लोमानि)

इन्द्रों में बलें श्रितः। बल् क्ष्ट्रं हृदये। हृदयं मिये। अहम्मृतें। अमृतं ब्रह्मणि। (बाह्)

पुर्जन्यों मे मूर्धि श्रितः। मूर्धा हृदये। हृदयं मियं। अहमुमृतें। अमृतं ब्रह्मणि। (शिरः)

ईशांनो मे मुन्यौ श्रितः। मुन्युर्ह्रदेये। हृदेयं मियं। अहममृतें। अमृतं ब्रह्मणि। (हृदयम्)

आत्मा मं आत्मिनं श्रितः। आत्मा हृदंये। हृदंयं मियं। अहमुमृतें। अमृतं ब्रह्मणि। (हृदयम्)

पुनंर्म आत्मा पुन्रायुरागाँत्। पुनंः प्राणः पुन्राकूंतमागाँत्। वैश्वानरो रिष्मिभिवविधानः। अन्तस्तिष्ठत्वमृतंस्य गोपाः॥ (सर्वाण्यङ्गानि संस्पृश्य स्थापनं कृत्वा मानसैराराधयेत्॥)

॥श्रीरुद्रजपः॥

अस्य श्री रुद्राध्याय-प्रश्न-महामन्नस्य। अघोर ऋषिः। अनुष्टुप् छन्दः। सङ्कर्षणमूर्तिस्वरूपो योऽसावादित्यः परमपुरुषः स एष रुद्रो देवता॥

नमः शिवायेति बीजम्। शिवतरायेति शक्तिः। महादेवायेति कीलकम्। श्री साम्बसदाशिवप्रसादसिद्ध्यर्थे जपे विनियोगः॥

॥करन्यासः॥

ॐ अग्निहोत्रात्मने अङ्गृष्ठाभ्यां नमः। दर्शपूर्णमासात्मने तर्जनीभ्यां नमः। चातुर्मास्यात्मने मध्यमाभ्यां नमः। निरूढपशुबन्धात्मने अनामिकाभ्यां नमः। ज्योतिष्टोमात्मने कनिष्ठिकाभ्यां नमः। सर्वऋत्वात्मने करतलकरपृष्ठाभ्यां नमः।

॥अङ्गन्यासः॥

अग्निहोत्रात्मने हृदयाय नमः। दर्शपूर्णमासात्मने शिरसे स्वाहा। चातुर्मास्यात्मने शिखायै वषट्। निरूढपशुबन्धात्मने कवचाय हुं। ज्योतिष्टोमात्मने नेत्रत्रयाय वौषट्। सर्वक्रत्वात्मने अस्त्राय फट्। भूर्भुवस्सुवरोमिति दिग्बन्धः।

॥ ध्यानम्॥

आपाताल-नभः-स्थलान्त-भुवन-ब्रह्माण्डमाविस्फुरत् ज्योतिः स्फाटिक-लिङ्ग-मौलि-विलसत्-पूर्णेन्दु-वान्तामृतैः। अस्तोकाप्नुतमेकमीशमनिशं रुद्रानुवाकान् जपन् ध्यायेदीप्सितसिद्धये ध्रुवपदं विप्रोऽभिषिश्चेच्छिवम्॥ ब्रह्माण्ड-व्याप्त-देहा भिसत-हिमरुचा भासमाना भुजङ्गेः कण्ठे कालाः कपर्दा-कलित-शिश-कलाश्चण्ड-कोदण्ड-हस्ताः। त्र्यक्षा रुद्राक्षमालाः प्रकटित-विभवाः शाम्भवा मूर्तिभेदाः रुद्राः श्रीरुद्रसूक्त-प्रकटित-विभवा नः प्रयच्छन्तु सौख्यम्॥ ॥पश्चपूजा॥

लं पृथिव्यात्मने गन्धं समर्पयामि। हं आकाशात्मने पूष्पैः पूजयामि। यं वाय्वात्मने धूपमाघ्रापयामि। रं अग्र्यात्मने दीपं दर्शयामि। वं अमृतात्मने अमृतं महानैवेद्यं निवेदयामि। सं सर्वात्मने सर्वोपचारपूजां समर्पयामि।

ॐ गुणानां त्वा गुणपंति हवामहे कविं कवीनामुंप-

मश्रवस्तमम्।

ज्येष्ठराजं ब्रह्मणां ब्रह्मणस्पत् आ नेः शृण्वन्नृतिभिंः सीद् सादनम्॥

ॐ महागणपतये नमः॥

शं चं मे मयंश्व मे प्रियं चं मेऽनुकामश्चं मे कामंश्च मे सौमन्सश्चं मे भूद्रं चं मे श्रेयंश्च मे वस्यंश्च मे यशंश्च मे भगंश्च मे द्रविणं च मे यन्ता चं मे धूर्ता चं मे क्षेमंश्च मे धृतिंश्च मे विश्वं च मे महंश्च मे स्विचं मे ज्ञात्रं च मे सूश्चं मे प्रसूश्चं मे सीरं च मे ल्यश्चं म ऋतं चं मेऽमृतं च मेऽयक्ष्मं च मेऽनामयच मे जीवातुंश्च मे दीर्घायुत्वं चं मेऽनिमृत्रं च मेऽभंयं च मे सुगं चं मे शयंनं च मे सूषा चं मे सुदिनं च मे॥३॥ ॥ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

॥ रुद्रप्रश्नः॥

ॐ गृणानां त्वा गृणपंति १ हवामहे कविं केवीनामुंप्मश्री-वस्तमम्। ज्येष्ठराजुं ब्रह्मणां ब्रह्मणस्पत् आ नेः शृण्वन्नूतिभिः सीद् सादेनम्॥ ॐ महागणपतये नमः॥

ॐ नमो भगवते रुद्राय॥ नमंस्ते रुद्र मन्यवं उतो तु इषंवे नमंः। नमंस्ते अस्तु धन्वने बाह्भ्यामुत ते नमः॥ या त इषुः शिवतंमा शिवं बभूवं ते धनुंः। शिवा शंरव्यां या तव तयां नो रुद्र मृहय॥ या ते रुद्र शिवा तुनूरघोराऽपांपकाशिनी। तयां नस्तनुवा शन्तंमया गिरिंशन्ताभिचांकशीहि॥ यामिषुं गिरिशन्त हस्ते बिभुष्यस्तव। शिवां गिरित्र तां कुरु मा हि ईसीः पुरुषं जगंत्॥ शिवेन वर्चसा त्वा गिरिशाच्छांवदामसि। यथां नः सर्वमिञ्जगंदयक्ष्म र सुमना असंत्॥ अध्यंवोचदिधवक्ता प्रंथमो दैव्यों भिषक्। अही ईश्च सर्वां अम्भयन्थ्सर्वांश्च यातुधान्यः॥ असौ यस्ताम्रो अरुण उत बुभुः सुमङ्गलः। ये चेमा र रुद्रा अभितों दिक्षु श्रिताः संहस्रशोऽवैषा र हेर्ड ईमहे॥ असौ योंऽवसर्पति नीलंग्रीवो विलोंहितः। उतैनं गोपा अंदश्त्रदंशत्रुदहार्यः॥ उतेनं विश्वां भूतानि स दृष्टो मृंडयाति नः। नमों अस्तु नीलंग्रीवाय सहस्राक्षायं मीढुषें॥ अथो ये अस्य सत्वानोऽहं तेभ्योऽकरं नर्मः। प्र मुंश्च धन्वंनस्त्वमुभयोरार्हियोर्ज्याम्॥ याश्चं ते हस्त इषंवः परा ता भंगवो वप। अवतत्य धनुस्त्व सहंस्राक्ष शतेषुधे॥ निशीर्यं शल्यानां मुखां शिवो नः सुमनां भव। विज्यं धनुः कपर्दिनो विशंल्यो बाणंवा उत्त॥ अनेशन्नस्येषंव आभुरंस्य निष्क्षिः। या ते हेतिर्मीदुष्टम् हस्ते बभूवं ते धनुः॥ तयाऽस्मान् विश्वतस्त्वमंयक्ष्मया परिन्धुज। नमंस्ते अस्त्वायुंधायानांतताय धृष्णवे॥ उभाभ्यांमुत ते नमो बाहुभ्यां तव धन्वंने। परि ते धन्वंनो हेतिर्स्मान्वृंणक्त विश्वतः॥ अथो य इंषुधिस्तवाऽऽरे अस्मन्नि धेहि तम्॥१॥

नमस्ते अस्तु भगवन् विश्वेश्वरायं महादेवायं त्र्यम्बकायं त्रिपुरान्तकायं त्रिकालाग्निकालायं कालाग्निरुद्रायं नीलकुण्ठायं मृत्युञ्जयायं सर्वेश्वरायं सदाशिवायं श्रीमन्महादेवाय नमः॥

नमो हिरंण्यबाहवे सेनान्यें दिशां च पतंये नमो नमों वृक्षेभ्यो हिरंकेशेभ्यः पशूनां पतंये नमो नमें सस्पिश्चराय त्विषीमते पथीनां पतंये नमो नमों बस्रुशायं विव्याधिने- उन्नानां पतंये नमो नमो हिरंकेशायोपवीतिने पुष्टानां पतंये नमो नमों भ्वस्यं हेत्यै जगंतां पतंये नमो नमों रुद्रायांतताविने क्षेत्राणां पतंये नमो नमों सूतायाहन्त्याय वनानां पतंये नमो नमो रोहिताय स्थपतंये वृक्षाणां पतंये

नमो नमो मुन्निणे वाणिजाय कक्षाणां पत्ये नमो नमो भुवन्तये वारिवस्कृतायौषधीनां पत्ये नमो नमे उच्चेर्घोषा-याऽऽऋन्दयंते पत्तीनां पत्ये नमो नमः कृथ्स्रवीताय धावंते सत्वनां पत्ये नमः॥२॥

नमः सहमानाय निव्याधिनं आव्याधिनीनां पत्ये नमो नमः ककुभायं निष्क्रिणे स्तेनानां पत्ये नमो नमो निषङ्गिणे इषुधिमते तस्कराणां पत्रंये नमो नमो वर्श्वते परिवर्श्वते स्तायूनां पतंये नमो नमो निचेरवे परिचरायारंण्यानां पतंये नमो नर्मः सृकाविभ्यो जिघा रसद्यो मुष्णतां पत्ये नमो नमोऽसिमद्भो नक्तं चरेद्धः प्रकृन्तानां पतिये नमो नमे उष्णीषिणे गिरिचरायं कुलुश्चानां पतंये नमो नम इषुंमद्भो धन्वाविभ्यंश्च वो नमो नमं आतन्वानेभ्यः प्रतिदर्धानेभ्यश्च वो नमो नमं आयच्छंन्द्रो विसृजन्द्रांश्च वो नमो नमोऽस्यंन्द्रो विध्यंद्र्यश्च वो नमो नम आसीनेभ्यः शयानेभ्यश्च वो नमो नमः स्वपद्धो जाग्रद्धश्च वो नमो नमस्तिष्ठद्धो धावद्धश्च वो नमो नमंः सभाभ्यंः सभापंतिभ्यश्च वो नमो नमो अश्वेभ्योऽश्वंपतिभ्यश्च वो नर्मः॥३॥

नमं आव्याधिनींभ्यो विविध्यंन्तीभ्यश्च वो नमो नम् उगंणाभ्यस्तृ १ हृतीभ्यंश्च वो नमो नमो गृथ्येभ्यो गृथ्सपंतिभ्यश्च वो नमो नमो ब्रातेंभ्यो ब्रातंपतिभ्यश्च वो नमो नमो गृणेभ्यो गृणपंतिभ्यश्च वो नमो नमो विरूपेभ्यो विश्वरूपेभ्यश्च वो नमो नमो महन्द्राः, क्षुष्ट्रकेभ्यंश्च वो नमो नमो रथेभ्यो रथंपतिभ्यश्च वो नमो नमो रथेभ्यो रथंपतिभ्यश्च वो नमो नमः सेनाभ्यः सेनानिभ्यंश्च वो नमो नमः, क्षुत्तुभ्यः सङ्ग्रहीतृभ्यंश्च वो नमो नमस्तक्षंभ्यो रथकारेभ्यंश्च वो नमो नमः कुलालेभ्यः कुमरिभ्यश्च वो नमो नमः पुञ्जिष्टेभ्यो निषादेभ्यंश्च वो नमो नमं इषुकुन्द्र्यो धन्वकुन्द्र्यंश्च वो नमो नमो मृग्युभ्यः श्वनिभ्यंश्च वो नमो नमः श्वभ्यः श्वपितभ्यश्च वो नमो नमः श्वभ्यः श्वपितभ्यः श्वपित्यः श्वपि

नमों भ्वायं च रुद्रायं च नमंः श्वीयं च पशुपतंये च नमो नीलंग्रीवाय च शितिकण्ठांय च नमंः कपर्दिनं च व्युंप्तकेशाय च नमंः सहस्राक्षायं च शृतधंन्वने च नमों गिरिशायं च शिपिविष्टायं च नमों मीदुष्टंमाय चेषुंमते च नमों हुस्वायं च वामनायं च नमों बृह्ते च वर्षीयसे च नमों वृद्धायं च संवृध्वंने च नमो अग्नियाय च प्रथमायं च नमं आशवें चाजिरायं च नमः शीघ्रियाय च शीभ्यांय च नमं ऊर्म्याय चावस्वन्याय च नमः स्रोतस्याय च द्वीप्यांय च॥५॥

नमों ज्येष्ठायं च किन्छायं च नमें पूर्वजायं चापर्जायं च नमों मध्यमायं चापगुल्भायं च नमों जघन्यांय च बुध्नियाय च नमें सोभ्यांय च प्रतिसर्याय च नमो याम्यांय च क्षेम्यांय च नमें उर्वर्याय च खल्यांय च नमः श्लोक्यांय चावसान्यांय च नमो वन्यांय च कक्ष्यांय च नमः श्रवायं च प्रतिश्रवायं च नमं आशुषेणाय चाशुरंथाय च नमः शूरांय चावभिन्दते च नमो वर्मिणे च वरूथिने च नमो बिल्मिने च कव्चिने च नमेः श्रुतायं च श्रुतसेनायं च॥६॥

नमों दुन्दुभ्यांय चाऽऽहन्न्यांय च नमों धृष्णवें च प्रमृशायं च नमों दूतायं च प्रहिंताय च नमों निष्क्षिणें चेष्धिमतें च नमंस्तीक्ष्णेषंवे चाऽऽयुधिनें च नमेः स्वायुधायं च सुधन्वंने च नमः सुत्यांय च पथ्यांय च नमेः काट्यांय च नीप्यांय च नमः सूद्यांय च सर्स्यांय च नमों नाद्यायं च वेशन्तायं च नमः कूप्यांय चावट्यांय च नमो वर्ष्यांय चावर्ष्यायं च नमों मेघ्यांय च विद्युत्यांय च नमें ईप्रियांय चाऽऽत्प्यांय च नमो वात्यांय च रेष्मियाय च नमों वास्त्व्यांय च वास्तुपायं च॥७॥

नमः सोमांय च रुद्रायं च नमंस्ताम्रायं चारुणायं च नमंः श्रङ्गायं च पशुपतंये च नमं उग्रायं च भीमायं च नमों अग्रेवधायं च दूरेवधायं च नमों हुन्ने च हनीयसे च नमों वृक्षेभ्यो हरिकेशेभ्यो नमंस्ताराय नमः शम्भवं च मयोभवं च नमः शङ्करायं च मयस्करायं च नमः शिवायं च शिवतंराय च नम्स्तीर्थ्याय च कूल्यांय च नमः पार्याय चावार्याय च नमः प्रतरंणाय चोत्तरंणाय च नमं आतार्याय चाऽऽलाद्यांय

च नमः शष्याय च फेन्याय च नमः सिक्त्याय च प्रवाह्याय च॥८॥

नमं इिष्णांय च प्रपृथ्यांय च नमः किश्शिलायं च क्षयंणाय च नमः कपिदिनं च पुलस्तयं च नमो गोष्ठांय च गृह्यांय च नम्सतल्प्यांय च गेह्यांय च नमः काट्यांय च गह्वरेष्ठायं च नमों हृद्य्याय च निवेष्प्यांय च नमः पाश्स्व्यांय च रजस्यांय च नमः शुष्क्यांय च हिर्त्यांय च नमो लोप्यांय चोलप्यांय च नमं ऊर्व्याय च सूर्म्याय च नमः पृण्यांय च पर्णश्चांय च नमं उर्व्याय च सूर्म्याय च नमः पृण्यांय च पर्णश्चांय च नमोऽपगुरमाणाय चाभिघृते च नमं आख्खिद्ते च प्रख्खिद्ते च नमों वः किरिकेभ्यों देवानाश् हृदयेभ्यो नमो विक्षीणकेभ्यो नमो विचिन्वत्केभ्यो नमं आनिरहतेभ्यो नमं आमीवत्केभ्यः॥९॥

द्रापे अन्धंसस्पते दरिंद्रज्ञीलंलोहित। एषां पुरुषाणामेषां पंशूनां मा भेमाऽरो मो एषां किं चनाऽऽमंमत्॥ या तें रुद्र शिवा तृनः शिवा विश्वाहंभेषजी। शिवा रुद्रस्यं भेषजी तयां नो मृड जीवसें॥ इमा रुद्रायं तृवसें कपूर्दिनें क्षयद्वीराय प्रभेरामहे मृतिम्॥ यथां नः शमसंद्विपदे चतुंष्पदे विश्वं पुष्टं ग्रामें अस्मिन्ननांतुरम्॥ मृडा नों रुद्रोत नो मयंस्कृधि क्षयद्वीराय नमंसा विधेम ते। यच्छं च योश्च मनुरायजे पिता तदंश्याम् तवं रुद्र प्रणीतौ॥ मा नों महान्तंमुत मा नों अर्भकं मा न उक्षंन्तमृत मा नं उिष्ठातम्। मा नों वधीः पितरं मोत

मातरं प्रिया मा नंस्तुनुवों रुद्र रीरिषः॥ मा नंस्तोके तनये मा न आयुंषि मा नो गोषु मा नो अश्वेषु रीरिषः। वीरान्मा नो रुद्र भामितो वंधीर्हविष्मंन्तो नमंसा विधेम ते॥ आरात्तें गोघ्न उत पूरुषघ्ने क्षयद्वीराय सुम्नम्समे ते अस्तु। रक्षां च नो अधि च देव ब्रूह्यधां च नः शर्म यच्छ द्विबर्हाः॥ स्तुहि श्रुतं गर्तुसद् युवानं मृगं न भीममुपह्लुमुग्रम्। मृडा जीरित्रे रुद्र स्तवानो अन्यं ते अस्मन्नि वंपन्तु सेनाः॥ परिणो रुद्रस्यं हेतिर्वृणक्त परिं त्वेषस्यं दुर्मतिरंघायोः। अवं स्थिरा मघवंद्र्यस्तनुष्व मीढ्वंस्तोकाय तर्नयाय मृडय॥ मीढुंष्टम शिवंतम शिवो नंः सुमनां भव। पुरमे वृक्ष आयुंधं निधाय कृत्तिं वसान आ चंर पिनांकं बिभ्रदा गंहि॥ विकिरिद विलोहित नमंस्ते अस्तु भगवः। यास्ते सहस्र ५ हेतयोऽन्यम्स्मन्नि वेपन्तु ताः॥ सुहस्राणि सहस्रधा बाहुवोस्तर्व हेतर्यः। तासामीशानो भगवः पराचीना मुखां कृधि॥१०॥

सहस्राणि सहस्रशो ये रुद्रा अधि भूम्याँम्। तेषा र सहस्रयोजनेऽव धन्वांनि तन्मसि॥ अस्मिन् मंहृत्यंर्ण्वैं-ऽन्तिरक्षे भवा अधि॥ नीलंग्रीवाः शितिकण्ठाः शुर्वा अधः, क्षंमाचराः॥ नीलंग्रीवाः शितिकण्ठा दिवर्र रुद्रा उपंश्रिताः॥ ये वृक्षेषुं सस्पिञ्जरा नीलंग्रीवा विलोहिताः॥ ये भूतानामधिपतयो विशिखासः कप्रदिनः॥ ये अन्नेषु विविध्यंन्ति पात्रेषु पिबंतो जनान्॥ ये पृथां पंथिरक्षंय ऐलबृदा यृव्युधंः॥ ये तीर्थानि प्रचरंन्ति सृकावंन्तो निषक्षिणंः॥ य एतावंन्तश्च भूया स्मश्च दिशों रुद्रा वितस्थिरे॥ तेषा सहस्रयोजनेऽव धन्वांनि तन्मसि॥ नमों रुद्रेभ्यो ये पृथिव्यां येंऽन्तरिक्षे ये दिवि येषामत्रं वातों वर्षमिषंवस्तेभ्यो दश् प्राचीर्दशं दक्षिणा दशं प्रतीचीर्दशोदींचीर्दशोध्वांस्तेभ्यो नमस्ते नो मृडयन्तु ते यं दिष्मो यश्चं नो द्वेष्टि तं वो जम्भे दधामि॥११॥

त्र्यंम्बकं यजामहे सुग्निधं पृष्टिवर्धनम्। उर्वारुकिमिव बन्धनान्मृत्योर्मृक्षीय माऽमृतात्॥ यो रुद्रो अग्नौ यो अपस् य ओषधीषु यो रुद्रो विश्वा भुवनाऽऽविवेश तस्मै रुद्राय नमो अस्तु॥ तमृष्टुहि यः स्विषुः सुधन्वा यो विश्वंस्य क्षयंति भेषजस्यं।

(ऋक्) यक्ष्वांमहे सौंमन्सायं रुद्रं नमोंभिर्देवमसुंरं दुवस्य॥ अयं मे हस्तो भगवान्यं मे भगवत्तरः। अयं मैं विश्वभैषजोऽयं शिवाभिमर्शनः॥

ये ते सहस्रंम्युतं पाशा मृत्यो मर्त्याय हन्तंवे। तान् यज्ञस्यं मायया सर्वानवं यजामहे। मृत्यवे स्वाहां मृत्यवे स्वाहां॥ ओं नमो भगवते रुद्राय विष्णवे मृत्युंमें पाहि। प्राणानां ग्रन्थिरसि रुद्रो मां विशान्तकः। तेनान्नेनांप्यायस्व॥ नमो रुद्राय विष्णवे मृत्युंमें पाहि॥

॥ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

॥ चमकप्रश्नः॥

अग्नांविष्णू स्जोषंसेमा वंधन्तु वां गिरं। द्युम्नैर्वाजेभिरागंतम्॥ वार्जश्च मे प्रस्वश्चं मे प्रयंतिश्च मे प्रसितिश्च मे धीतिश्चं मे ऋतुंश्च मे स्वरंश्च मे श्लोकंश्च मे श्रावश्चं मे श्लुतिश्च मे ज्योतिश्च मे स्वंश्च मे प्राणश्चं मेऽपानश्चं मे व्यानश्च मेऽसुंश्च मे चित्तं चं म आधीतं च मे वार्क्च मे मनंश्च मे चश्चंश्च मे श्लोत्रं च मे दक्षंश्च मे बलं च म ओजंश्च मे सहंश्च म आयुंश्च मे ज्ञरा चं म आत्मा चं मे त्नूश्चं मे शर्मं च मे वर्म च मेऽङ्गांनि च मेऽस्थानिं च मे परूरंषि च मे शरीराणि च मे॥१॥

ज्यैष्ठमं च म् आधिपत्यं च मे मृन्युश्चं मे भामश्च मेऽमंश्च मेऽम्भंश्च मे जेमा च मे मिहिमा च मे विर्मा च मे प्रिथमा च मे वृष्मा च मे द्राघुया च मे वृद्धं च मे वृद्धिश्च मे सृत्यं च मे श्रद्धा च मे जगंच मे धनं च मे वशंश्च मे त्विषिश्च मे श्रीडा च मे मोदंश्च मे जातं च मे जिन्ष्यमाणं च मे सूक्तं च मे सुकृतं च मे विक्तं च मे वेद्यं च मे भूतं च मे भविष्यच मे सुगं च मे सुपर्थं च म ऋद्धं च म ऋद्धिंश्च मे कृतं च मे कृतिंश्च मे मृतिश्चं मे सुमृतिश्चं मे॥२॥

शं चं मे मयंश्व मे प्रियं चं मेऽनुकामश्चं मे कामंश्व मे सौमनुसर्श्व मे भुद्रं चं मे श्रेयंश्व मे वस्यंश्व मे यशंश्व मे

भगंश्च में द्रविणं च में यन्ता चं में धर्ता चं में क्षेमंश्च में धर्तिश्च में विश्वं च में महंश्च में संविचं में ज्ञात्रं च में सूर्श्च में प्रसूर्श्च में सीरं च में लयश्चं म ऋतं चं में उमृतं च में उय्वक्ष्मं च में उनामयच में जीवातुंश्च में दीर्घायुत्वं चं में उनिमृतं च में अभेयं च में सूर्या चं में सूर्यिनं च में।३॥

ऊर्क मे सूनृतां च मे पर्यक्ष मे रसंश्व मे घृतं चं मे मधुं च मे सिग्धिश्व मे सपीतिश्व मे कृषिश्वं मे वृष्टिश्व मे जैत्रं च म औद्धिंद्यं च मे रियश्वं मे रायंश्व मे पृष्टं चं मे पृष्टिश्व मे विभु चं मे प्रभु चं मे बहु चं मे भूयंश्व मे पूर्ण चं मे पूर्णतंरं च मेऽक्षितिश्व मे कूयंवाश्व मेऽन्नं च मेऽक्षंच मे त्रीह्यंश्व मे यवांश्व मे माषांश्व मे तिलांश्व मे मुद्राश्वं मे खल्वांश्व मे गोधूमांश्व मे मुसुरांश्व मे प्रियङ्गंवश्व मेऽणंवश्व मे श्यामाकांश्व मे नीवारांश्व मे॥४॥

अश्मां च में मृतिंका च में गिरयंश्व में पर्वताश्च में सिकंताश्च में वनस्पतंयश्च में हिरंण्यं च मेऽयंश्व में सीसं च में त्रपृंश्च में श्यामं च में लोहं च मेऽग्निश्चं म आपश्च में वीरुधंश्च म ओषंधयश्च में कृष्टपच्यं च मेऽकृष्टपच्यं चं में ग्राम्याश्चं में पृशवं आर्ण्याश्चं युज्ञेनं कल्पन्तां वित्तं चं में वित्तिंश्च में भूतं चं में भूतिंश्च में वसुं च में वस्तिश्चं में कर्म च मे शक्तिश्च मेऽर्थश्च म् एमश्च म् इतिश्च मे गतिश्च मे॥५॥

अग्निश्चं म् इन्द्रंश्च में सोमंश्च म् इन्द्रंश्च में सिवता चं म् इन्द्रंश्च में सरंस्वती च म् इन्द्रंश्च में पूषा चं म् इन्द्रंश्च में बृह्स्पतिश्च म् इन्द्रंश्च में मित्रश्चं म् इन्द्रंश्च में वर्रणश्च म् इन्द्रंश्च में त्वष्टां च म् इन्द्रंश्च में धाता चं म् इन्द्रंश्च में विष्णुंश्च म् इन्द्रंश्च मेऽिश्वनौं च म् इन्द्रंश्च में म्रुतंश्च म् इन्द्रंश्च में विश्वं च में देवा इन्द्रंश्च में पृथिवी चं म् इन्द्रंश्च मेऽन्तिरिक्षं च म् इन्द्रंश्च में घौश्चं म् इन्द्रंश्च में दिशंश्च म् इन्द्रंश्च में मूर्धा चं मृ इन्द्रंश्च में प्रजापंतिश्च मृ इन्द्रंश्च मे॥६॥

अ्शुश्चं मे र्शिमश्च मेऽदाँभ्यश्च मेऽधिंपतिश्च म उपार्शुश्चं मेऽन्तर्यामश्चं म ऐन्द्रवायवश्चं मे मैत्रावरुणश्चं म आश्विनश्चं मे प्रतिप्रस्थानंश्च मे शुक्तश्चं मे मन्थी चं म आग्रयणश्चं मे वैश्वदेवश्चं मे ध्रुवश्चं मे वैश्वान्रश्चं म ऋतुग्रहाश्चं मेऽतिग्राह्यांश्च म ऐन्द्राग्नश्चं मे वैश्वदेवश्चं मे मरुत्वृतीयांश्च मे माहेन्द्रश्चं म आदित्यश्चं मे सावित्रश्चं मे सारस्वतश्चं मे पौष्णश्चं मे पात्नीवृतश्चं मे हारियोज्नश्चं मे॥७॥

इध्मर्श्व मे बहिश्च मे वेदिश्च मे धिष्णियाश्च मे सुचेश्च मे चमुसाश्च मे ग्रावाणश्च मे स्वरंवश्च म उपर्वाश्च मेऽधिषवंणे च मे द्रोणकलुशश्च मे वायुव्यांनि च मे पूत्भृचं म आधवनीयंश्च म् आग्नींध्रं च मे हिव्धानं च मे गृहाश्चं मे सदंश्च मे पुरोडाशांश्च मे पचताश्चं मेऽवभृथश्चं मे स्वगाका्रश्चं मे॥८॥

अग्निश्चं मे घर्मश्चं मेऽर्कश्चं मे सूर्यंश्च मे प्राणश्चं मेऽश्वमेधश्चं मे पृथिवी च मेऽदितिश्च मे दितिश्च मे द्यौश्चं मे शक्वंरीर्ङ्गुलंयो दिशंश्च मे यज्ञेनं कल्पन्तामृक्चं मे सामं च मे स्तोमंश्च मे यज्ञंश्च मे दीक्षा चं मे तपश्च म ऋतुश्चं मे वृतं चं मेऽहोरात्रयौर्वृष्ट्या बृंहद्रथन्तुरे चं मे युज्ञेनं कल्पेताम्॥९॥

गर्भाश्च मे वृथ्साश्चं मे त्र्यविश्च मे त्र्यवी चं मे दित्यवार्चं मे दित्यौही चं मे पश्चाविश्च मे पश्चावी चं मे त्रिवृथ्सश्चं मे त्रिवृथ्सा चं मे तुर्यवार्चं मे तुर्योही चं मे पष्टवार्चं मे पष्टौही चं म उक्षा चं मे वृशा चं म ऋष्भश्चं मे वृह्चं मेऽनृङ्घां चं मे धेनुश्चं म आयंर्यज्ञेनं कल्पतां प्राणो यज्ञेनं कल्पतामपानो यज्ञेनं कल्पतां व्यानो यज्ञेनं कल्पतां चक्षुंर्यज्ञेनं कल्पता्ड् श्रोत्रं यज्ञेनं कल्पतां मनो यज्ञेनं कल्पतां वाग्यज्ञेनं कल्पतामात्मा यज्ञेनं कल्पतां यज्ञोनं कल्पतां यज्ञोनं कल्पतां वाग्यज्ञेनं कल्पतामात्मा यज्ञेनं कल्पतां यज्ञो यज्ञेनं कल्पताम्॥१०॥

एकां च मे तिस्रश्चं मे पश्चं च मे सप्त चं मे नवं च म एकांदश च मे त्रयोंदश च मे पश्चंदश च मे स्प्तदंश च मे नवंदश च म एकंविश्शतिश्च मे त्रयोंविश्शतिश्च मे पश्चंविश्शतिश्च मे स्प्तविश्शतिश्च मे नवंविश्शतिश्च म एकंत्रिश्शच मे त्रयंस्त्रिश्शच मे चतंस्रश्च मेऽष्टौ चं मे द्वादंश च मे षोडंश च मे विश्शतिश्चं मे चतुंविश्शतिश्च मेऽष्टाविर्शितिश्च मे द्वातिर्शिच मे पद्गिर्शिच मे चत्वारिर्शचं मे चतुंश्चत्वारिर्शच मेऽष्टाचंत्वारिर्शच मे वाजंश्च प्रस्वश्चांपिजश्च ऋतुंश्च सुवंश्च मूर्धा च् व्यश्नियश्चान्त्यायनश्चान्त्यंश्च भौवनश्च भुवंनश्चाधिपतिश्च॥११॥

इडां देवहूर्मनुंर्यज्ञनीर्बृह्स्पतिंरुक्थाम्दानिं शश्सिष्द्विश्वेंदेवाः सूँक्तवाचः पृथिवि मात्मां मां हिश्सीर्मधुं मनिष्ये मधुं जिनष्ये मधुं जिनष्ये मधुं विद्यामि मधुं विद्यामि मधुंमतीं देवेभ्यो वाचंमुद्यास् शुश्रूषेण्यां मनुष्येभ्यस्तं मां देवा अवन्तु शोभाये पितरोऽनुंमदन्तु॥

॥ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

॥पुरुषसूक्तम्॥

सहस्रंशीर्षा पुरुषः। सहस्राक्षः सहस्रंपात्। स भूमिं विश्वतो वृत्वा। अत्यंतिष्ठद्दशाङ्गुलम्॥ पुरुष पुवेद सर्वम्। यद्भूतं यच् भव्यम्। उतामृतुत्वस्येशानः। यदन्नेनातिरोहंति॥ एतार्वानस्य महिमा। अतो ज्यायाईश्च पूर्रुषः। पादौंऽस्य विश्वां भूतानि। त्रिपादंस्यामृतं दिवि॥ त्रिपादूर्ध्व उदैतपुरुषः। पादौं उस्येहा ऽऽभंवात्पुनंः। ततो विश्वङ्कां ऋामत्। साशनानुशने अभि॥ तस्माँद्विराडंजायत। विराजो अधि पूर्रुषः। स जातो अर्त्यरिच्यत। पृश्चाद्भूमिमथो पुरः॥ यत्पुरुषेण हविषां। देवा युज्ञमतंन्वत। वुसुन्तो अस्याऽऽसीदाज्यम्। ग्रीष्म इध्मः शुरद्धविः॥ सप्तास्यांऽऽसन् परि्धयः। त्रिः सप्त समिर्धः कृताः। देवा यद्यज्ञं तंन्वानाः। अबंध्रन् पुरुषं पृशुम्॥ तं युज्ञं बुर्हिषि प्रौक्षन्। पुरुषं जातमंग्रतः। तेनं देवा अयंजन्त। साध्या ऋषंयश्च ये॥ तस्मौद्यज्ञाथ्सेर्वृहुतः। सम्भृतं पृषद्गज्यम्। पृशू इस्ता इश्चेके वायव्यान्। आरुण्यान्ग्राम्याश्च ये॥ तस्मौद्यज्ञार्थ्सर्वहुतः। ऋचः सामानि जिज्ञरे। छन्दा रेसि जिज्ञिरे तस्मौत्। यजुस्तस्मांदजायत॥ तस्मादश्वां अजायन्त। ये के चोभ्यादंतः। गावो ह जिज्ञे तस्मात्। तस्माज्ञाता अंजावयः॥ यत्पुरुषं व्यंदधः। कृतिधा व्यंकल्पयन्। मुखं किमंस्य कौ बाहू। कावूरू पादांवुच्येते॥ ब्राह्मणौंऽस्य

मुखंमासीत्। बाह् रांजुन्यः कृतः। ऊरू तदंस्य यद्वैश्यः। पुन्धा । शूद्रो अंजायत॥ चुन्द्रमा मनसो जातः। चक्षोः सूर्यो अजायत। मुखादिन्द्रेश्चाग्निश्चं। प्राणाद्वायुरंजायत॥ नाभ्यां आसीदन्तरिक्षम्। शीर्ष्णो द्यौः समंवर्तत। पद्भां भूमिर्दिशः श्रोत्रात्। तथां लोका अंकल्पयन्॥ वेदाहमेतं पुरुषं महान्तम्। आदित्यवंर्णं तमंसस्तु पारे॥ सर्वाणि रूपाणि विचित्य धीरं। नामांनि कृत्वाऽभिवदन् यदास्ते॥ धाता पुरस्ताद्यमुंदाजहारं। शुकः प्रविद्वान् प्रदिशश्चतंस्रः। तमेवं विद्वानुमृतं इहं भंवति। नान्यः पन्था अयंनाय विद्यते॥ यज्ञेनं यज्ञमंयजन्त देवाः। तानि धर्माणि प्रथमान्यांसन्। ते ह नार्कं महिमानंः सचन्ते। यत्र पूर्वे साध्याः सन्ति देवाः॥ अद्धः सम्भूतः पृथिव्यै रसाँच। विश्वकंर्मणः समंवर्तताधि। तस्य त्वष्टां विदधंद्रूपमेति। तत्पुरुषस्य विश्वमाजांनमग्रे॥ वेदाहमेतं पुरुषं महान्तम्। आदित्यवंर्णं तमसः परस्तात्। तमेवं विद्वानुमृतं इह भवति। नान्यः पन्थां विद्यतेऽयंनाय॥ प्रजापंतिश्वरति गर्भे अन्तः। अजायंमानो बहुधा विजायते। तस्य धीराः परिजानन्ति योनिम्। मरीचीनां पदिमञ्छन्ति वेधसंः॥ यो देवेभ्य आतंपति। यो देवानां पुरोहिंतः। पूर्वी यो देवेभ्यों जातः। नमों रुचाय ब्राह्मये॥ रुचं ब्राह्मं जनयंन्तः। देवा अग्रे तदंबुवन्। यस्त्वैवं ब्राह्मणो विद्यात्। तस्यं देवा असन् वशें॥ हीश्चं ते लक्ष्मीश्च पत्र्यौं। अहोरात्रे पार्श्वे। नक्षंत्राणि रूपम्। अश्विनौ व्यात्तम्। इष्टं मेनिषाण। अमुं मेनिषाण। सर्वं मनिषाण॥
॥ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

॥ नारायणसूक्तम्॥

(तैत्तिरीयारण्यकम्/प्रपाठकः – १०/अनुवाकः – १३)

सहस्रशीर्षं देवं विश्वाक्षं विश्वशंम्भुवम्। विश्वं नारायणं देवमृक्षरं पर्मं पदम्। विश्वतः परमान्नित्यं विश्वं नारायणः हिरम्। विश्वमेवदं पुरुष्ट्रतिद्वश्वमुपंजीवित। पितं विश्वंस्याऽऽत्मेश्वंर्ः शाश्वंतः शिवमंच्युतम्। नारायणं महाज्ञेयं विश्वात्मांनं परायणम्। नारायणपरो ज्योतिरात्मा नारायणः परः। नारायण परं ब्रह्म तत्त्वं नारायणः परः। नारायण परः। नारायणः परः। यर्चं किश्चित्रंग्रथ्मं दृश्यते श्रूयतेऽपि वा॥

अन्तंर्बृहिश्चं तथ्सुर्वं व्याप्य नांरायणः स्थितः। अनेन्तमव्ययं कृवि॰ संमुद्रेऽन्तं विश्वशंम्भुवम्। पद्मकोश प्रंतीकाशुः हृदयं चाप्यधोमुंखम्। अधो निष्ठा वितस्त्यान्ते नाभ्यामुपरि तिष्ठंति। ज्वालुमालाकुंलं भाती विश्वस्याऽऽयत्नं महत्। सन्तंतः शिलाभिंस्तु-लम्बत्याकोशुसन्निभम्। तस्यान्ते सुष्रिरः सूक्ष्मं तस्मिन्थ्सुर्वं प्रतिष्ठितम्। तस्य मध्ये महानंग्निर्विश्वाचिंर्विश्वतोमुखः।

सोऽग्रंभुग्विभंजिन्त्षृन्नाहारमज्रः कृविः। तिर्युगूर्ध्वमंधः शायी रश्मयंस्तस्य सन्तंता। सन्तापयंति स्वं देहमापादतल्मस्तंक तस्य मध्ये विह्नंशिखा अणीयौर्ध्वा व्यवस्थितः। नीलतोयदं-मध्यस्थाद्विद्युष्ठंखेव भास्वरा। नीवारशूकंवत्तन्वी पीता भास्वत्यणूपंमा। तस्याः शिखाया मध्ये प्रमात्मा व्यवस्थितः। स ब्रह्म स शिवः स हिरः सेन्द्रः सोऽक्षंरः पर्मः स्वराट्॥ ऋतः सत्यं परं ब्रह्म पुरुषं कृष्णपिङ्गंलम्। ऊर्ध्वरेतं विरूपाक्षं विश्वरूपाय व नमो नमः।

नारायणायं विद्महें वासुदेवायं धीमहि। तन्नों विष्णुः प्रचोदयात्।

विष्णोर्नु कं वीर्याणि प्रवीचं यः पार्थिवानि विम्मे रजार्रस् यो अस्कंभायदुत्तंरर स्थस्थं विचक्रमाणस्रोधोरुंगायो विष्णोर्राटंमसि विष्णोः पृष्ठमंसि विष्णोः श्रभ्रेंस्थो विष्णोः स्यूरंसि विष्णोर्धुवमंसि वैष्णवमंसि विष्णांवे त्वा॥

॥ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

॥ विष्णुसूक्तम्॥

विष्णोर्नु कं वीर्याणि प्रवोचं यः पार्थिवानि विम्मे रजारंसि यो अस्केभायदुत्तंरर स्धस्थं विचक्रमाणस्रेधोर्रुगायः॥ तदंस्य प्रियम्भिपाथों अश्याम्। नरो यत्रं देवयवो मदंन्ति। उरुक्रमस्य स हि बन्धुंरित्था। विष्णोः पदे पर्मे मध्व उथ्सं। प्र तिद्वष्णुः स्तवते वीर्याय। मृगो न भीमः कुंचरो गिरिष्ठाः। यस्योरुषुं त्रिषु विक्रमंणेषु। अधिक्षियन्ति भुवंनानि विश्वा। परो मात्रंया तनुवां वृधान। न ते महित्वमन्वंश्ञुवन्ति॥

उभे ते विद्य रजंसी पृथिव्या विष्णों देवत्वम्। पर्मस्यं विथ्से। विचंक्रमे पृथिवीमेष एताम्। क्षेत्रांय विष्णुर्मनुषे दशस्यन्। ध्रुवासों अस्य कीरयो जनांसः। उरुक्षिति स्जुजिनंमाचकार। त्रिर्देवः पृथिवीमेष एताम्। विचंक्रमे शतर्चसं महित्वा। प्र विष्णुरस्तु त्वस्स्तवीयान्। त्वेष इद्यंस्य स्थिवंरस्य नामं॥

॥भूसूक्तम्॥

(तैत्तिरीय संहिता काण्डम् - १/प्रपाठकः - ५/अनुवाकः - ३)

भूमिर्भूमा द्यौर्विर्णाऽन्तिरक्षं महित्वा। उपस्थे ते देव्यदितेऽग्निमंन्नादम्नाद्यायाऽऽदंधे। आऽयङ्गोः पृश्निरक्रमी-दर्सनन्मातरं पुनेः। पितरं च प्रयन्थ्सवंः। त्रिष्शद्धाम् वि राजित् वाक्पंतुङ्गायं शिश्रिये। प्रत्यंस्य वह द्युभिः। अस्य प्राणादंपानत्यंन्तश्चरित रोचना। व्यंख्यन् महिषः सुवंः॥

यत्त्वां ऋुद्धः पंरोवपं मृन्युना यदवंर्त्या। सुकल्पंमग्ने तत्तव पुन्स्त्वोद्दीपयामसि। यत्ते मृन्युपंरोप्तस्य पृथिवीमनुं दध्वसे। आदित्या विश्वे तद्देवा वसंवश्च स्माभंरन्।
मनो ज्योतिर्जुषतामाज्यं विच्छिन्नं यज्ञ सिम्मं दंधातु।
बृहस्पतिंस्तनुतािम्मं नो विश्वे देवा इह मांदयन्ताम्। सप्त
ते अग्ने स्मिधंः सप्त जिह्वाः स्प्तर्षयः सप्त धामं प्रियािण।
सप्त होत्राः सप्तधा त्वां यजन्ति सप्त योनीरापृणस्वा
घृतेनं। पुनंस्कर्जा नि वर्तस्व पुनंरग्न इषाऽऽयुंषा। पुनंनः
पाहि विश्वतः। सह रय्या नि वर्तस्वाऽग्ने पिन्वंस्व धारया।
विश्वपिस्त्रया विश्वतस्परिं। लेकः सलेकः सुलेकस्ते
नं आदित्या आज्यं जुषाणा वियन्तु केतः सकेतः
सुकेतस्ते नं आदित्या आज्यं जुषाणा वियन्तु विवंस्वाः
अदितिर्देवंजूतिस्ते नं आदित्या आज्यं जुषाणा वियन्तु विवंस्वाः
अदितिर्देवंजूतिस्ते नं आदित्या आज्यं जुषाणा वियन्तु।

॥दुर्गा सूक्तम्॥

(तैत्तिरीयारण्यकम्/प्रपाठकः - १०/अनुवाकः - २)

जातवेदसे सुनवाम् सोमं मरातीयतो निदंहाति वेदः। स नंः पर्षदितं दुर्गाणि विश्वां नावेव सिन्धं दुरिताऽत्यग्निः॥१॥

ताम् ग्निवंणां तपंसा ज्वल्न्तीं वैरोच्नीं केर्मफ्लेषु जुष्टांम्। दुर्गां देवी १ शरंणमहं प्रपंद्ये सुतरंसि तरसे नमः॥२॥

अग्ने त्वं पारया नव्यो अस्मान्थ्स्वस्तिभिरतिं दुर्गाणि विश्वां। पूर्श्व पृथ्वी बंहुला नं उर्वी भवां तोकाय तनयाय शं योः॥३॥

विश्वांनि नो दुर्गहां जातवेदः सिन्धुं न नावा दुंरिताऽतिंपर्षि। अग्ने अत्रिवन्मनंसा गृणानौंऽस्माकं बोध्यविता तुनूनांम्॥४॥

पृत्ना जित् सहंमानमुग्रम् ग्नि ह्वेम पर्माथ्स्थस्थांत्। स नंः पर्ष्दतिं दुर्गाणि विश्वा क्षामंद्देवो अतिं दुरितात्यग्निः॥५॥

प्रत्नोषि कुमीड्यो अध्वरेषु सुनाच् होता नव्यंश्च सिथ्ति। स्वाश्चांग्ने तुनुवं पिप्रयंस्वास्मभ्यं च सौभंगुमायंजस्व॥६॥

गोभिर्जुष्टंमयुजो निषिक्तं तवेंन्द्र विष्णोरनुसश्चरेम। नाकस्य पृष्ठमभि संवसानो वैष्णवीं लोक इह मादयन्ताम्॥७॥

कात्यायनायं विदाहं कन्यकुमारिं धीमहि। तन्नों दुर्गिः प्रचोदयांत्॥

॥श्रीसूक्तम्॥

हिरंण्यवर्णां हिरंणीं सुवर्णरंजतस्रजाम्। चन्द्रां हिरण्मंयीं लक्ष्मीं जातंवेदो म् आवंह॥१॥ तां म् आवंह् जातंवेदो लक्ष्मीमनंपगामिनींम्। यस्यां हिरंण्यं विन्देयं गामश्वं पुरुषानहम्॥२॥ अश्वपूर्वां रंथम्ध्यां हुस्तिनांदप्रबोधिनीम्। श्रियंं देवीमुपंह्वये श्रीमांदेवीर्जुषताम्॥३॥

कां सोऽस्मितां हिरंण्यप्राकारामार्द्रां ज्वलंन्तीं तृप्तां तुर्पयंन्तीम्। पुद्मे स्थितां पुद्मवंणीं तामिहोपंह्वये श्रियम्॥४॥

चन्द्रां प्रभासां यशसा ज्वलंन्तीं श्रियंं लोके देवजुंष्टामुदाराम्। तां पद्मिनीमीं शरणमहं प्रपंद्येऽलक्ष्मीमें नश्यतां त्वां वृणे॥५॥

आदित्यवंर्णे तप्सोऽधिंजातो वनस्पतिस्तवं वृक्षोऽथ बिल्वः। तस्य फर्लानि तपसा नुंदन्तु मायान्तरायाश्चं बाह्या अलक्ष्मीः॥६॥

उपैतु मां देवस्खः कीर्तिश्च मणिना सह। प्रादुर्भूतोऽस्मि राष्ट्रेऽस्मिन् कीर्तिमृद्धिं ददातु मे॥७॥ क्षुत्पिपासामेलां ज्येष्ठामलक्ष्मीं नांशयाम्यहम्। अभूति-मसमृद्धिं च सर्वां निर्णुद मे गृहात्॥८॥

गन्धद्वारां दुंराधर्षां नित्यपृंष्टां करीषिणींम्। ईश्वरीं सर्वभूतानां तामिहोपह्वये श्रियम्॥९॥

मनंसः काम्माकूतिं वाचः स्त्यमंशीमहि। पृश्नां रूपमन्नस्य मयि श्रीः श्रयतां यशः॥१०॥

कुर्दमेन प्रजाभूता मृथि सम्भेव कुर्दम। श्रियं वासयं मे कुले मातरं पद्ममालिनीम्॥११॥

आपंः सृजन्तुं स्निग्धानि चिक्कीत वंस मे गृहे। नि चं देवीं मातर्ं श्रियंं वासयं मे कुले॥१२॥

आर्द्रां पुष्करिंणीं पुष्टिं सुवर्णां हेममालिनीम्। सूर्यां हिरण्मेयीं लक्ष्मीं जातंवेदो म् आवंह॥१३॥

आर्द्रां यः करिणीं यृष्टिं पिङ्गुलां पद्ममालिनीम्। चन्द्रां हिरण्मेयीं लक्ष्मीं जातेवेदो मु आवेह॥१४॥

तां म् आवंह् जातंवेदो लुक्ष्मीमनंपगामिनींम्। यस्यां हिरण्यं प्रभूतं गावो दास्योऽश्वांन् विन्देयं पुरुषानहम्॥१५॥

> मृहादेव्यै चं विद्महें विष्णुपृत्यै चं धीमहि। तन्नों लक्ष्मीः प्रचोदयाँत्॥१६॥

॥ मेधासूक्तम्॥

(तैत्तिरीयारण्यकम्/प्रपाठकः – १०/अनुवाकः – ४१-४४)

मेधादेवी जुषमाणा न आगाँद्विश्वाची भुद्रा सुमन्स्यमाना। त्वया जुष्टां नुदमाना दुरुक्तांन् बृहद्वंदेम विदर्थे सुवीराः। त्वया जुष्टं ऋषिर्भवति देवि त्वया ब्रह्मांऽऽगृतश्रींरुत त्वयां। त्वया जुष्टश्चित्रं विनदते वसु सानों जुषस्व द्रविंणो न मेधे॥ मेधां म् इन्द्रों ददातु मेधां देवी सरस्वती। मेधां में अश्विनांवुभावार्धत्तां पुष्कंरस्रजा। अफ्सरासुं च या मेधा गंन्धर्वेषुं च यन्मनंः। दैवीं मेधा सरस्वती सा मां मेधा सुरभिर्जुषता् इं स्वाहाँ॥ आ मां मेधा सुरभिर्विश्वरूपा हिरंण्यवर्णा जगंती जगम्या। ऊर्जस्वती पर्यसा पिन्वंमाना सा मां मेधा सुप्रतींका जुषन्ताम्। मियं मेधां मियं प्रजां मय्यग्निस्तेजों दधातु मियं मेधां मियं प्रजां मयीन्द्रं इन्द्रियं दंधातु मियं मेधां मियं प्रजां मिय सूर्यो भ्राजों दधातु।

॥भाग्यसूक्तम्॥

(तैत्तिरीय ब्राह्मणम् अष्टकम् - ३/प्रश्नः - ८/अनुवाकम् - ९)

प्रातरिमें प्रातिरन्द्र रे हवामहे प्रातिमेत्रा वर्रुणा प्रातरिश्वना। प्रातर्भगं पूषणं ब्रह्मणस्पतिं प्रातः सोमंमुत रुद्र हुवेम॥१॥ प्रातर्जितं भगमुग्र ह्वेम वयं पुत्रमदितेर्यो विंधर्ता। आर्ध्रश्चिद्यं मन्यंमानस्तुरश्चिद्राजां चिद्यं भगंं भृक्षीत्याहं॥२॥ भग प्रणेतर्भग सत्यंराधो भगेमां धियमुदंव ददंन्नः। भग प्र णों जनय गोभिरश्वेर्भग प्र नृभिनृवन्तः स्याम॥३॥ उतेदानीं भगवन्तः स्यामोत प्रपित्व उत मध्ये अह्नाम्। उतोदिता मघवन्थ्सूर्यस्य वयं देवाना र सुमतौ स्याम॥४॥ भगं एव भगवा । अस्तु देवास्तेनं वयं भगवन्तः स्याम। तं त्वां भग सर्व इञ्जोहवीमि स नो भग पुर एता भवेह॥५॥ समेध्वरायोषसोऽनमन्त दधिक्रावेव शुचये पदायं। अर्वाचीनं वंसुविदं भगंं नो रथंमिवाश्वांवाजिन आवंहन्तु॥६॥ अश्वांवतीर्गोमंतीर्न उषासों वीरवंतीः सदंमुच्छन्तु भद्राः। घृतं दुहाना विश्वतः प्रपीना यूयं पात स्वस्तिभिः सदा नः॥७॥

यो माँ ऽग्ने भागिन १ सन्तमथां भागं चिकींर्षति। अभागमंग्ने तं कुंरु मामंग्ने भागिनं कुरु॥८॥

॥ पवमानसूक्तम् ॥

(तैत्तिरीय ब्राह्मणम् अष्टकम् - १/प्रश्नः - ४/अनुवाकः - ८)

(तैत्तिरीय संहिता काण्डम् - ५/प्रपाठकः - ६/अनुवाकः - १)

ॐ तच्छुं योरावृंणीमहे। गातुं युज्ञायं। गातुं युज्ञपंतये। दैवीः स्वस्तिरंस्तु नः। स्वस्तिर्मानुंषेभ्यः। ऊर्ध्वं जिंगातु भेषजम्। शं नो अस्तु द्विपदें। शं चतुंष्पदे॥ ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

द्धिकाव्णों अकारिषम्। जिष्णोरश्वंस्य वाजिनंः। सुर्भिनो मुखांकरत्। प्रण आयूर्ंषि तारिषत्।

आपो हि ष्ठा मंयो भुवस्ता नं ऊर्जे दंधातन। महेरणांय चक्षंसे। यो वंः शिवतंमो रसस्तस्यं भाजयतेह नंः। उशतीरिंव मातरंः। तस्मा अरं गमाम वो यस्य क्षयांय जिन्वंथ। आपो जनयंथा च नः॥

हिरंण्यवर्णाः शुचंयः पावका यासुं जातः कृश्यपो यास्विन्द्रेः। अग्निं या गर्भं दिधेरे विरूपास्ता न आपः शङ् स्योना भवन्तु॥

यासा्र्रं राजा वर्रुणो याति मध्ये सत्यानृते अवपश्यं जनानाम्। मधुश्चतः शुचयो याः पावकास्ता न आपः शङ् स्योना भवन्तु॥

यासाँ देवा दिवि कृण्वन्ति भृक्षं या अन्तरिक्षे बहुधा भवन्ति। याः पृथिवीं पर्यसोन्दन्ति शुक्रास्ता न आपः शङ् स्योना भवन्तु॥

शिवनं मा चक्षुंषा पश्यताऽऽपः शिवयां तुनुवोपं स्पृशत्

त्वर्चं मे। सर्वार्थ अग्नीर रंफ्सुषदों हुवे वो मिय वर्चो बलमोजो नि धंत्त॥

पवंमानः सुवर्जनः। प्वित्रंण विचंर्षणिः। यः पोता स पुंनातु मा। पुनन्तुं मा देवजुनाः। पुनन्तु मनंवो धिया। पुनन्तु विश्वं आयवंः। जातंवेदः प्वित्रंवत्। प्वित्रंण पुनाहि मा। शुक्रेणं देवदीद्यंत्। अग्ने कत्वा कतूर रन्। यत्ते पवित्रमर्चिषिं। अग्ने वितंतमन्तरा। ब्रह्म तेनं पुनीमहे। उभाभ्यां देवसवितः। पवित्रेण सवेनं च। इदं ब्रह्मं पुनीमहे। वैश्वदेवी पुनती देव्यागात्। यस्ये बह्वीस्तुनुवी वीतपृष्ठाः। तया मदंन्तः सधमाद्येषु। वयः स्याम पतयो रयीणाम्। वैश्वानुरो रुश्मिर्मिर्मा पुनातु। वार्तः प्राणेनेषिरो मंयो भूः। द्यावांपृथिवी पर्यसा पर्योभिः। ऋतावंरी यज्ञिये मा पुनीताम्। बृहद्भिः सवितस्तृभिः। वर्षिष्ठैर्देवमन्मंभिः। अग्ने दक्षैः पुनाहि मा। येनं देवा अपुनत। येनाऽऽपों दिव्यं कर्शः। तेनं दिव्येन ब्रह्मणा। इदं ब्रह्मं पुनीमहे। यः पांवमानीर्ध्येतिं। ऋषिभिः सम्भृत्र रसम्। सर्वर स पूतमंश्ञाति। स्वृद्तितं मांतरिश्वंना। पावमानीयों अध्येतिं। ऋषिंभिः सम्भृंत १ रसम्। तस्मै सरस्वती दुहे। क्षीर स्पर्पर्मधूदकम्॥ पावमानीः स्वस्त्ययंनीः। सुदुघाहि पर्यस्वतीः। ऋषिभिः सम्भृतो रसंः। ब्राह्मणेष्वमृत १ हितम्। पावमानीर्दिशन्तु नः। इमं लोकमथो अमुम्। कामान्थ्समंधयन्तु नः। देवीर्देवैः

समार्गृताः। पावमानीः स्वस्त्ययंनीः। सुद्घाहि घृतश्चतः। ऋषिभिः सम्भृतो रसंः। ब्राह्मणेष्वमृतः हितम्। येनं देवाः पवित्रंण। आत्मानं पुनते सदां। तेनं सहस्रंधारेण। पावमान्यः पुनन्तु मा। प्राजापत्यं पवित्रम्। श्रतोद्यांमः हिर्ण्मयम्। तेनं ब्रह्म विदो वयम्। पूतं ब्रह्मं पुनीमहे। इन्द्रंः सुनीती सह मां पुनातु। सोमंः स्वस्त्या वरुणः समीच्यां। यमो राजां प्रमृणाभिः पुनातु मा। जातवेदा मोर्जयंन्त्या पुनातु। भूर्भवः सुवेः।

तच्छुं योरावृंणीमहे। गातुं युज्ञायं। गातुं युज्ञपंतये। दैवीः स्वस्तिरंस्तु नः। स्वस्तिर्मानुंषेभ्यः। ऊर्ध्वं जिंगातु भेषजम्। शं नो अस्तु द्विपदें। शं चतुंष्पदे॥

ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

॥ आयुष्यसूक्तम्॥

यो ब्रह्मा ब्रह्मण उंज्ञहार प्राणैः शिरः कृत्तिवासाः पिनाकी। ईशानो देवः स न आयुर्दधातु तस्मै जुहोमि हिवषां घृतेन॥१॥

विभ्राजमानः सरिंरस्य मध्याद्रोचमानो घर्मरुचिंर्य आगात्। स मृत्युपाशानपनुंद्य घोरानिहायुषेणो घृतमंत्तु देवः॥२॥

ब्रह्मज्योतिर्ब्रह्मपत्नीषु गुर्भुं यमाद्धात् पुरुरूपं जयन्तम्।

सुवर्णरम्भग्रहमंकमुर्च्यं तुमायुषे वर्धयामों घृतेन॥३॥

श्रियं लक्ष्मीमौबलामंम्बिकां गां षष्ठीं च यामिन्द्रसेनेंत्युदाहुः। तां विद्यां ब्रह्मयोनि र्रं सरूपामिहायुषे तर्पयामों घृतेन॥४॥

दाक्षायण्यः सर्वयोन्यः स योन्यः सहस्रशो विश्वरूपां विरूपाः। ससूनवः सपतयः सयूथ्या आयुषेणो घृतमिदं जुषन्ताम्॥५॥

दिव्या गणा बहुरूपाँः पुराणा आयुश्छिदो नः प्रमध्नंन्तु वीरान्। तेभ्यो जुहोमि बहुधां घृतेन मा नः प्रजा॰ रीरिषो मौत वीरान्॥६॥

पुकः पुरस्ताद्य इदं बभूव यतो बभूव भुवनंस्य गोपाः। यमप्येति भुवनः साम्पराये स नो हविर्घृतमिहायुषेत्तु देवः॥७॥

वसून् रुद्रांनादित्यान् मरुतोऽथ साध्यान् ऋभून् युक्षान् गन्धर्वाङ्श्च पितृङ्श्च विश्वान्। भृगून् सर्पाङ्श्चाङ्गिरसोऽथ सर्वान् घृत्रु हुत्वा स्वायुष्या महयाम शृश्वत्॥८॥

विष्णो त्वं नो अन्तंमः शर्म यच्छ सहन्त्य। प्रतेधारां मधुश्चत उथ्सं दुहते अक्षितम्॥९॥

॥ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

आयुंष्टे विश्वतों दधद्यमुग्निवीरैण्यः। पुनस्ते प्राण आयंति

परा यक्ष्म र सुवामि ते। आयुर्दा अंग्ने ह्विषों जुषाणो घृतप्रंतीको घृतयोनिरेधि। घृतं पीत्वा मधु चारु गर्व्यं पितेवं पुत्रम्भिरंक्षतादिमम्।

॥ नवग्रहसूक्तम्॥

आ सत्येन रजंसा वर्तमानो निवेशयंत्रमृतं मर्त्यं च। हिर्ण्ययंन सविता रथेनाऽदेवो याति भुवना विपश्यन्। अग्निं दूतं वृंणीमहे होतांरं विश्ववंदसम्। अस्य यज्ञस्यं सुऋतुम्॥ येषामीशे पशुपतिः पशूनां चतुंष्पदामृत चं द्विपदाम्। निष्क्रीतोऽयं यज्ञियं भागमेतु रायस्पोषा यजंमानस्य सन्तु॥ अधिदेवता प्रत्यिधदेवता सहिताय आदित्याय नमः॥१॥

अग्निर्मूर्धा दिवः क्कुत्पतिः पृथिव्या अयम्। अपार रेतार्रसे जिन्वति। स्योना पृथिवि भवांऽनृक्ष्रा निवेशंनी। यच्छांनः शर्म सप्रथाः। क्षेत्रंस्य पतिना वयर हिते नेव जयामसि। गामश्वं पोषिय्व्वा स नो मृडाती्दशे॥ अधिदेवता प्रत्यिधदेवता सहिताय अङ्गारकाय नमः॥२॥

प्र वंः शुक्रायं भानवे भरध्व ह्व्यं मृतिं चाग्नये सुपूंतम्॥ यो दैव्यांनि मानुषा जनू इष्यन्तर्विश्वांनि विद्यना जिगांति॥ इन्द्राणीमासु नारिषु सुपत्नीमहमंश्रवम्। न ह्यंस्या अप्रश्रुन जरसा मरंते पतिः॥ इन्द्रं वो विश्वतस्परि हवांमहे जनेंभ्यः। अस्माकंमस्तु केवंलः॥ अधिदेवता प्रत्यधिदेवता सहिताय शुक्राय नमः॥३॥

आप्यांयस्व समेतु ते विश्वतः सोम् वृष्णियम्। भवा वार्जस्य सङ्ग्थे॥ अपसु मे सोमो अब्रवीदन्तर्विश्वांनि भेषजा। अग्निं चं विश्वशंम्भुवमापश्च विश्वभेषजीः। गौरी मिमाय सिल्लानि तक्षती। एकंपदी द्विपदी सा चतुंष्पदी। अष्टापंदी नवंपदी बभूवुषीं। सहस्राक्षरा पर्मे व्योमन्। अधिदेवता प्रत्यिधदेवता सिहताय सोमाय नमः॥४॥

उद्बंध्यस्वाग्ने प्रतिजागृह्येनिष्टापूर्ते स॰ सृंजेथाम्यं चं। पुनः कृण्व॰ स्त्वां पितर् युवांनम्न्वाता॰ सीत्विय तन्तुंमेतम्॥ इदं विष्णुर्विचंक्रमे त्रेधा निदंधे पदम्। समूंढमस्यपा॰ सुरे॥ विष्णों र्राटंमिस् विष्णोः पृष्ठमंसि विष्णोः श्रत्रेंस्थो विष्णोः स्यूरंसि विष्णोंध्रुवमंसि वैष्णवमंसि विष्णंवे त्वा। अधिदेवता प्रत्यिधदेवता सहिताय बुधाय नमः॥५॥

बृहंस्पते अतियद्यों अहाँद्विमद्विभाति ऋतुंम् अनेष्। यद्दीदयच्छवंसर्तप्रजात तद्स्मासु द्रविणं धेहि चित्रम्॥ इन्द्रंमरुत्व इह पांहि सोमं यथां शार्याते अपिंबः सुतस्यं। तव प्रणीती तवं शूर्शम्त्राविंवासन्ति क्वयंः सुयज्ञाः॥ ब्रह्मंजज्ञानं प्रथमं पुरस्ताद्विसींमृतः सुरुचों वेन आंवः। सबुध्नियां उपमा अस्य विष्ठाः सृतश्च योनिमसंतश्च विवंः॥ अधिदेवता प्रत्यधिदेवता सहिताय बृहस्पतये नमः॥६॥

शं नों देवीर्भिष्टंय आपों भवन्तु पीतयें। शंयोर्भिस्नंवन्तु नः॥ प्रजापते न त्वदेतान्यन्यो विश्वां जातानि परिता बंभूव। यत्कांमास्ते जुहुमस्तन्नों अस्तु वयः स्याम् पत्यो रयीणाम्। इमं यंमप्रस्त्रमाहि सीदाऽङ्गिरोभिः पितृभिः संविदानः। आत्वा मन्नाः कविश्नस्ता वंहन्त्वेना राजन् ह्विषां मादयस्व॥

अधिदेवता प्रत्यधिदेवता सहिताय शनैश्चराय नमः॥७॥

कयां नश्चित्र आभुंवदूती स्वावृंधः सखाँ। कया शचिष्ठया वृता। आऽयङ्गौः पृश्निरक्रमीदसंनन्मातर् पुनः। पितरं च प्रयन्थ्सुवंः। यत्तं देवी निर्ऋतिराब्बन्ध दामं ग्रीवास्वंविचर्त्यम्। इदं ते तद्विष्याम्यायुंषो न मध्यादथांजीवः पितुमंद्धि प्रमुंक्तः॥

अधिदेवता प्रत्यधिदेवता सहिताय राहवे नमः॥८॥

केतुं कृण्वन्नेकेतवे पेशों मर्या अपेशसें। समुषद्भिरजायथाः॥ ब्रह्मा देवानां पद्वीः कंवीनामृषिर्विप्रांणां मिह्षो मृगाणांम्। श्येनो गृप्रांणा्ड् स्विधितिर्वनांना्ड् सोमः प्वित्रमत्येति रेभन्। (ऋक्) सचित्र चित्रं चितयन् तमस्मे चित्रंक्षत्र चित्रतंमं वयोधाम्। चन्द्रं र्यिं पुरुवीरं बृहन्तं चन्द्रंचन्द्राभिर्गृणते युवस्व॥

अधिदेवता प्रत्यधिदेवता सहिताय केतवे नमः॥९॥॥ॐ आदित्यादि नवग्रहदेवंताभ्यो नमो नमंः॥

॥ॐ शान्तुः शान्तुः शान्तिः॥

॥ नक्षत्रसूक्तम्॥

(तैत्तिरीय ब्राह्मणे अष्टकम् - ३/प्रश्नः - १)

अग्निर्नः पातु कृत्तिकाः। नक्षत्रं देविमिन्द्रियम्। इदमासां विचक्षणम्। ह्विरासं जुंहोतन। यस्य भान्ति रश्मयो यस्यं कृतवः। यस्येमा विश्वा भुवनानि सर्वाः। स कृत्तिकाभि-रभिसंवसानः। अग्निर्नो देवः सुंविते देधातु॥१॥

प्रजापंते रोहिणी वेतु पत्नीं। विश्वरूपा बृह्ती चित्रभांनुः। सा नों यज्ञस्यं सुविते दंधातु। यथा जीवेम श्ररदः सवीराः। रोहिणी देव्युदंगात्पुरस्तांत्। विश्वां रूपाणिं प्रतिमोदंमाना। प्रजापंति हिवषां वर्धयंन्ती। प्रिया देवानामुपंयातु यज्ञम्॥२॥

सोमो राजां मृगशीर्षेण आगन्। शिवं नक्षेत्रं प्रियमंस्य धामं। आप्यायमानो बहुधा जनेषु। रेतः प्रजां यजमाने दधातु। यत्ते नक्षेत्रं मृगशीर्षमस्ति। प्रिय॰ राजन् प्रियतमं प्रियाणांम्। तस्मै ते सोम ह्विषां विधेम। शं नं एधि द्विपदे शं चतुंष्पदे॥३॥

आर्द्रयां रुद्रः प्रथंमा न एति। श्रेष्ठों देवानां पतिंरघ्रियानांम्। नक्षंत्रमस्य ह्विषां विधेम। मा नः प्रजा॰ रीरिष्नमोत वीरान्। हेती रुद्रस्य परिं णो वृणक्तः। आर्द्रा नक्षंत्रं जुषता॰ ह्विर्नः। प्रमुश्रमांनौ दुरितानि विश्वाः। अपाघशः

सन्नुदतामरांतिम्॥४॥

पुनर्नो देव्यदितिः स्पृणोतु। पुनर्वसू नः पुनरेतां यज्ञम्। पुनर्नो देवा अभियन्तु सर्वे। पुनः पुनर्वो ह्विषां यजामः। एवा न देव्यदितिरन्वा। विश्वंस्य भूत्री जगंतः प्रतिष्ठा। पुनर्वसू ह्विषां वर्धयंन्ती। प्रियं देवानामप्येतु पार्थः॥५॥

बृह्स्पतिः प्रथमं जायंमानः। तिष्यं नक्षंत्रम्भि सम्बंभूव। श्रेष्ठो देवानां पृतंनासु जिष्णुः। दिशोऽनु सर्वा अभयं नो अस्तु। तिष्यः पुरस्तांदुत मध्यतो नः। बृह्स्पतिर्नः परि पातु पश्चात्। बाधेतां द्वेषो अभयं कृणुताम्। सुवीर्यस्य पत्तयः स्याम॥६॥

इद सर्पेभ्यों ह्विरेस्तु जुष्टम्ं। आश्रेषा येषांमनुयन्ति चेतः। ये अन्तरिक्षं पृथिवीं क्षियन्ति। ते नेः सूर्पासो हवमागंमिष्ठाः। ये रोचने सूर्यस्यापिं सूर्पाः। ये दिवंं देवीमनुं स्श्ररंन्ति। येषांमाश्रेषा अनुयन्ति कामम्ं। तेभ्यः सूर्पेभ्यो मधुंमञ्जहोमि॥७॥

उपंहूताः पितरो ये मघासुं। मनोजवसः सुकृतः सुकृत्याः। ते नो नक्षेत्रे हवमागंमिष्ठाः। स्वधाभिर्यज्ञं प्रयंतं जुषन्ताम्। ये अग्निद्ग्धा येऽनंग्निदग्धाः। येऽमुं लोकं पितरः क्षियन्ति। याङ्श्चं विद्य यार उं च न प्रविद्या मघासुं यज्ञर सुकृतं जुषन्ताम्॥८॥ गवां पितः फल्गुंनीनामिस् त्वम्। तदेर्यमन्वरुणिमत्र चारुं। तं त्वां वय र संनितार र सनीनाम्। जीवा जीवंन्तमुप् संविशेम। येनेमा विश्वा भुवंनािन सिक्षंता। यस्यं देवा अनु सं यन्ति चेतंः। अर्यमा राजाऽजर्स्तुविष्मान्। फल्गुंनीनामृषभो रोरवीति॥९॥

श्रेष्ठों देवानां भगवो भगासि। तत्त्वां विदुः फल्गुंनीस्तस्यं वित्तात्। अस्मभ्यं क्षत्रमजर्रं सुवीर्यम्। गोमदर्श्ववदुप् सन्नुंदेह। भगों ह दाता भग इत्प्रंदाता। भगों देवीः फल्गुंनीरा विवेश। भगस्येत्तं प्रंस्वं गंमेम। यत्रं देवैः संधमादं मदेम॥१०॥

आयांतु देवः संवितोपंयातु। हिर्ण्ययंन सुवृता रथेन। वह्न् हस्त स्मूभगं विद्यनापंसम्। प्रयच्छंन्तं पपुंरिं पुण्यमच्छं। हस्तः प्रयंच्छत्वमृतं वसीयः। दक्षिणेन् प्रतिगृभ्णीम एनत्। दातारंम् संविता विदेय। यो नो हस्तांय प्रसुवाति युज्ञम्॥११॥

त्वष्टा नक्षंत्रम्भ्येति चित्राम्। सुभः संसं युव्तिः रोचंमानाम्। निवेशयंत्रमृतान्मर्त्याः श्रीः रूपाणि पिःशन् भुवंनानि विश्वाः। तत्रस्त्वष्टा तदुं चित्रा विचंष्टाम्। तत्रक्षंत्रं भूरिदा अंस्तु मह्मम्। तत्रः प्रजां वीरवंतीः सनोतु। गोभिंनीं अश्वैः समनक्त युज्ञम्॥१२॥ वायुर्नक्षंत्रम्भ्यंति निष्टांम्। तिग्मशृंङ्गो वृष्भो रोरुंवाणः। समीरयन् भवना मात्रिश्वां। अप द्वेषा रेसि नुदतामरातीः। तन्नो वायुस्तदु निष्ट्यां शृणोतु। तन्नक्षंत्रं भूरिदा अस्तु मह्मम्। तन्नो देवासो अनुंजानन्तु कामम्। यथा तरेम दुरितानि विश्वां॥१३॥

दूरम्स्मच्छत्रंवो यन्तु भीताः। तदिन्द्राग्नी कृणतां तद्विशांखे। तन्नों देवा अनुमदन्तु यज्ञम्। पृश्चात् पुरस्तादभंयं नो अस्तु। नक्षंत्राणामधिपत्नी विशांखे। श्रेष्ठांविन्द्राग्नी भुवंनस्य गोपौ। विषूचः शत्रूंनप् बाधंमानौ। अप क्षुधं नुदतामरांतिम्॥१४॥

पूर्णा पृश्चादुत पूर्णा पुरस्तांत्। उन्मध्यतः पौंर्णमासी जिंगाय। तस्यां देवा अधि संवसंन्तः। उत्तमे नाकं इह मादयन्ताम्। पृथ्वी सुवर्चा युव्तिः सजोषाः। पौर्णमास्यदंगाच्छोभंमाना। आप्याययंन्ती दुरितानि विश्वां। उरुं दुहां यजमानाय युज्ञम्॥१५॥

ऋखारमं हुव्यैर्नमंसोपसद्यं। मित्रं देवं मित्रधेयं नो अस्तु। अनूराधान् हुविषां वर्धयंन्तः। शृतं जीवेम श्ररदः सवीराः। चित्रं नक्षत्रमुदंगात्पुरस्तात्। अनूराधास् इति यद्वदंन्ति। तन्मित्र एति पृथिभिर्देवयानैः। हिरुण्ययैर्वितंतैरुन्तिरंक्षे॥१६॥

इन्द्रौ ज्येष्ठामनु नक्षंत्रमेति। यस्मिन्वृत्रं वृत्रतूर्ये तृतारं।

तस्मिन्वयम्मृतं दुहांनाः। क्षुधं तरेम् दुरितिं दुरिष्टिम्। पुर्न्दरायं वृष्भायं धृष्णवें। अषांढाय सहंमानाय मीढुषें। इन्द्राय ज्येष्ठा मधुमृदुहांना। उरुं कृणोतु यजंमानाय लोकम्॥१७॥

मूलं प्रजां वीरवंतीं विदेय। पराँच्येतु निर्ऋतिः पराचा। गोभिर्नक्षंत्रं पृशुभिः समंक्तम्। अहंभूयाद्यजमानाय मह्यम्। अहंनी अद्य सुंविते दंधातु। मूलं नक्षंत्रमिति यद्वदंन्ति। परांचीं वाचा निर्ऋतिं नुदामि। शिवं प्रजाये शिवमंस्तु मह्यम्॥१८॥

या दिव्या आपः पर्यसा सम्बभूवः। या अन्तरिक्ष उत पार्थिवीर्याः। यासांमषाढा अनुयन्ति कामम्। ता न आपः शङ् स्योना भंवन्तु। याश्च कूप्या याश्चं नाद्याः समुद्रियाः। याश्चं वैशन्तीरुत प्रांस्चीर्याः। यासांमषाढा मधुं भृक्षयंन्ति। ता न आपः शङ् स्योना भंवन्तु॥१९॥

तन्नो विश्वे उपं शृण्वन्तु देवाः। तदंषाढा अभिसंयंन्तु यज्ञम्। तन्नक्षंत्रं प्रथतां पृशुभ्यः। कृषिर्वृष्टिर्यजंमानाय कल्पताम्। शुभ्राः कृन्यां युवृतयः सुपेशंसः। कृर्मकृतः सुकृतों वीर्यावतीः। विश्वान् देवान् ह्विषां वर्धयंन्तीः। अषाढाः काममुपं यान्तु यज्ञम्॥२०॥

यस्मिन् ब्रह्माऽभ्यजंयथ्सर्वमेतत्। अमुं चं लोकमिदमूं च सर्वम्। तन्नो नक्षंत्रमभिजिद्विजित्यं। श्रियं दधात्वहंणीय- मानम्। उभौ लोकौ ब्रह्मणा सञ्जितेमौ। तन्नो नक्षत्रमभिजिद्विचेष्टाम्। तस्मिन्वयं पृतेनाः सञ्जयेम। तन्नो देवासो अनुजानन्तु कामम्॥२१॥

शृण्वन्तिं श्रोणाम्मृतंस्य गोपाम्। पुण्यांमस्या उपंश्णोमि वाचम्। मृहीं देवीं विष्णुपत्नीमजूर्याम्। प्रतीचीमेनाः ह्विषां यजामः। त्रेधा विष्णुंरुरुगायो विचंक्रमे। मृहीं दिवं पृथिवीम्न्तिरक्षम्। तच्छ्रोणैति श्रवं इच्छमाना। पुण्यः श्लोकं यजमानाय कृण्वती॥२२॥

अष्टौ देवा वसंवः सोम्यासंः। चतंस्रो देवीर्जराः श्रविष्ठाः। ते यज्ञं पान्तु रजंसः प्रस्तात्। संवथ्सरीणममृत ई स्वस्ति। यज्ञं नंः पान्तु वसंवः पुरस्तात्। दक्षिणतोऽभियंन्तु श्रविष्ठाः। पुण्यं नक्षंत्रम्भि संविशाम। मा नो अरांतिरुघशुरसाऽगन्॥२३॥

क्षत्रस्य राजा वर्रुणोऽधिराजः। नक्षत्राणा श्वतिभेष्वविसेष्ठः। तौ देवेभ्यः कृणुतो दीर्घमायुः। श्वत स्महस्रां भेषजानि धत्तः। यज्ञं नो राजा वर्रुण उपयातु। तन्नो विश्वे अभि संयन्तु देवाः। तन्नो नक्षत्र श्वतिभेषग्जुषाणम्। दीर्घमायुः प्रतिरद्भेषजानि॥२४॥

अज एकंपादुदंगात्पुरस्तांत्। विश्वां भूतानिं प्रति मोदंमानः। तस्यं देवाः प्रंस्वं यंन्ति सर्वे। प्रोष्ठपदासो अमृतंस्य गोपाः। विभ्राजंमानः समिधान उग्रः। आऽन्तरिक्षमरुहृदगुन्द्याम्। त॰ सूर्यं देवमुजमेकंपादम्। प्रोष्ठपदासो अनुंयन्ति सर्वे॥२५॥

अहिं बुंध्रियः प्रथंमान एति। श्रेष्ठों देवानांमुत मानुंषाणाम्। तं ब्राँह्मणाः सोम्पाः सोम्यासंः। प्रोष्ठपदासों अभि रंक्षन्ति सर्वे। चत्वार एकंमभि कर्म देवाः। प्रोष्ठपदास इति यान् वदंन्ति। ते बुंध्रियं परिषद्य एकंमनि सतुवन्तः। अहि रक्षन्ति नमंसोपसद्यं॥२६॥

पूषा रेवत्यन्वेति पन्थांम्। पुष्टिपतीं पशुपा वाजंबस्त्यौ। इमानि ह्व्या प्रयंता जुषाणा। सुगैर्नो यानैरुपंयातां यज्ञम्। क्षुद्रान् पृशून् रेक्षतु रेवतीं नः। गावों नो अश्वार् अन्वेतु पूषा। अत्रर् रक्षंन्तौ बहुधा विरूपम्। वाजर् सनुतां यजंमानाय यज्ञम्॥२७॥

तद्श्विनांवश्वयुजोपंयाताम्। शुभुङ्गमिष्ठौ सुयमेभिरश्वैः। स्वं नक्षंत्रः हृविषा यजन्तौ। मध्वा सम्पृक्तौ यजुंषा समक्तौ। यो देवानां भिषजौ हव्यवाहौ। विश्वंस्य दूताव्मृतंस्य गोपौ। तौ नक्षंत्रं जुजुषाणोपंयाताम्। नमोऽश्विभ्यां कृणुमोऽश्वयुग्भ्यांम्॥२८॥

अपं पाप्मानं भरंणीर्भरन्तु। तद्यमो राजा भगंवान् विचेष्टाम्। लोकस्य राजां महतो महान् हि। सुगं नः पन्थामभेयं कृणोतु। यस्मिन्नक्षंत्रे यम एति राजां। यस्मिन्नेनम्भ्यिषिश्चन्त देवाः। तदंस्य चित्र ह्विषां यजाम। अपं पाप्मानं भरंणीर्भरन्तु॥२९॥

निवेशंनी सङ्गमंनी वसूनां विश्वां रूपाणि वसून्यावेशयंन्ती।
सहस्रपोष र सुभगा ररांणा सा न आगुन्वर्चंसा संविदाना॥
यत्ते देवा अदंधुर्भाग्धेयममांवास्ये संवसंन्तो महित्वा।
सा नो युज्ञं पिंपृहि विश्ववारे र्यिं नो धेहि सुभगे
सुवीरम्॥३०॥

॥ गणपत्यथर्वशीर्षोपनिषत्॥

ॐ भद्रं कर्णेभिः शृणुयामं देवाः। भद्रं पंश्येमाक्षभिर्यजंत्राः। स्थिरेरङ्गें स्तुष्टुवा र संस्तृनूभिः। व्यशेम देविहेतं यदायुः। स्वस्ति न इन्द्रों वृद्धश्रंवाः। स्वस्ति नः पूषा विश्ववंदाः। स्वस्ति नस्ताक्ष्यों अरिष्टनेमिः। स्वस्ति नो बृह्स्पतिंदंधातु॥ ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

ॐ नमंस्ते गणपतये। त्वमेव प्रत्यक्षं तत्त्वंमिस। त्वमेव केवलं कर्तांऽसि। त्वमेव केवलं धर्तांऽसि। त्वमेव केवलं हर्तांऽसि। त्वमेव सर्वं खिल्वदं ब्रह्मासि। त्वं साक्षादात्मांऽसि नित्यम्॥१॥

ऋतं वृच्मि। संत्यं वृच्मि॥२॥ अवं त्वं माम्। अवं वक्तारम्। अवं श्रोतारम्। अवं दातारम्। अवं धातारम्। अवानूचानमंव शिष्यम्। अवं पश्चात्तांत्। अवं पुरस्तांत्। अवोत्तरात्तांत्। अवं दक्षिणात्तांत्। अवं चोर्ध्वात्तांत्। अवाध्रात्तांत्। सर्वतो मां पाहि पाहिं समन्तात्॥३॥

त्वं वाङ्मयस्त्वं चिन्मयः। त्वमानन्दमयस्त्वं ब्रह्ममयः। त्वं सचिदानन्दाद्वितीयोऽसि। त्वं प्रत्यक्षुं ब्रह्मांसि। त्वं ज्ञानमयो विज्ञानंमयोऽसि॥४॥

सर्वं जगदिदं त्वत्त्वो जायते। सर्वं जगदिदं त्वत्त्वंस्तिष्ठ्रति। सर्वं जगदिदं त्विय लयंमेष्यति। सर्वं जगदिदं त्वियं प्रत्येति। त्वं भूमिरापोऽनलोऽनिलो न्भः। त्वं चत्वारि वाक्परिमितां पदानि॥५॥

त्वं गुणत्रंयातीतः। त्वम् अवस्थात्रंयातीतः। त्वं देहत्रंयातीतः। त्वं कालत्रंयातीतः। त्वं मूलाधारस्थितोऽसि नित्यम्। त्वं शक्तित्रंयात्मकः। त्वां योगिनो ध्यायंन्ति नित्यम्। त्वं ब्रह्मा त्वं विष्णुस्त्वं रुद्रस्त्वमिन्द्रस्त्वमग्निस्त्वं वायुस्त्वं सूर्यस्त्वं चन्द्रमास्त्वं ब्रह्म भूर्भुवः सुवरोम्॥६॥

गुणादीं पूर्वमुद्यार्थ वर्णादीं तद्नन्तरम्। अनुस्वारः परतरः। अर्थेन्दुलसितम्। तारेण ऋद्धम्। एतत्तव मनुस्वरूपम्। गकारः पूर्वरूपम्। अकारो मध्यंमरूपम्। अनुस्वारश्चौन्त्यरूपम्। बिन्दुरुत्तररूपम्। नादेः सन्धानम्। स॰हिता सन्धिः। सेषा गणेशविद्या। गणंक ऋषिः। निचृद्गायंत्रीच्छुन्दः। श्रीमहागणपतिंदेवृता। ॐ गं गणपतये नर्मः॥७॥

एकदन्तायं विद्महें वऋतुण्डायं धीमहि। तन्नो दन्ती प्रचोदयाँत्॥८॥ एकदन्तं चतुर्हस्तं पाशमंङ्कश्रधारिणम्। रदं च वरंदं हस्तैर्बिभ्राणं मूपक्ष्वजम्॥ रक्तं लम्बोदेरं शूर्पकर्णकं रंक्तवाससम्। रक्तंगन्धानुंलिप्ताङ्गं रक्तपुष्पैः सुपूजितम्॥ भक्तांनुकम्पिनं देवं जगत्कांरणमच्युंतम्। आविर्भूतं चं सृष्ट्यादौ प्रकृतेः पुंरुषात्परम्। एवं ध्यायति यो नित्यं स योगी योगिनां वर्रः॥९॥ नमो ब्रातपतये नमो गणपतये नमः प्रमथपतये नमस्ते अस्तु लम्बोदरायैकदन्ताय विघ्नविनाशिने शिवसुताय श्रीवरदमूर्तये नमो नमः॥१०॥

एतदथर्वशीर्षं योऽधीते। स ब्रह्मभूयायं कल्पते। स सर्वविद्रौनं बाध्यते। स सर्वतः सुखंमेधते। स पश्चमहापापात् प्रमुच्यते। सायमधीयानो दिवसकृतं पापं नाश्यति। प्रातरधीयानो रात्रिकृतं पापं नाश्यति। सायं प्रातः प्रयुञ्जानो अपापो भ्वति। सर्वत्राधीयानोऽपविद्रों भवति। धर्मार्थकाममोक्षं चं विन्दति। इदमथर्वशीर्षमशिष्यायं न देयम्। यो यदि मोहाद्दास्यति स पापीयान् भ्वति। सहस्रावर्तनाद्यं यं काममधीते तं तमनेनं साध्येत्॥११॥

अनेन गणपितमिभिषिश्चिति स वाग्मीं भवति। चतुर्थ्यामनश्नन् जपित स विद्यांवान् भवति। इत्यथर्वणवाक्यम्। ब्रह्माद्यावरणं विद्यान्न बिभेति कदांचनेति॥१२॥

यो दूर्वाङ्कुरैर्यजिति स वैश्रवणोपंमो भ्वति। यो लाजैर्यजिति स यशोवान् भ्वति स मेधावान् भ्वति। यो मोदकसहस्रेण यजिति स वाञ्छितफलमंवाप्नोति। यः साज्यसमिद्धिर्यजिति स सर्वं लभते स सर्वं लभ्ते॥१३॥

अष्टौ ब्राह्मणान् सम्यग्ग्रांहयित्वा। सूर्यवर्चस्वी भवति। सूर्यग्रहे महानद्यां प्रतिमासन्निधौ वा जस्वा सिद्धमन्त्रों भवति। महाविद्यात् प्रमुच्यते। महादोषात् प्रमुच्यते। महापापात् प्रमुच्यते। महाप्रत्यवायात् प्रमुच्यते। स सर्वविद्भवति स सर्वविद्भवति। य एवं वेद। इत्युंपनिषंत्॥१४॥

सह नांववत्। सह नौ भुनक्तः। सह वीर्यं करवावहै। तेज्ञस्विनाऽवधीतमस्तु मा विद्विषावहै॥ ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

॥ मृत्युञ्जयहोम-मन्त्राः॥

अपैतु मृत्युर्मृतं न आगंन्वैवस्वतो नो अभयं कृणोतु। पूर्णं वन्स्पतेरिवाभिनंः शीयता र र्यिः सर्चतां नः शचीपतिः॥१॥ परं मृत्यो अनु परेहि पन्थां यस्ते स्व इतरो देवयानात। चक्षुंष्मते शृण्वते ते ब्रवीमि मा नंः प्रजा रीरिषो मोत वीरान्॥२॥

वार्तं प्राणं मनसाऽन्वा रंभामहे प्रजापंतिं यो भुवंनस्य गोपाः। स नो मृत्योस्रायतां पात्वश्हंसो ज्योग्जीवा जरामंशीमहि॥३॥

अमुत्र भूयादध यद्यमस्य बृहंस्पते अभिशंस्तेरम्ंश्रः। प्रत्यौहतामुश्विनां मृत्युमंस्माद्देवानांमग्ने भिषजा शचींभिः॥४॥

हरि हरेन्तमनुँयन्ति देवा विश्वस्येशानं वृष्भं मंतीनाम्। ब्रह्म सरूपमनुमेदमागादयनं मा विवंधीर्विक्रमस्व॥५॥

शल्कैर्ग्निमिन्धान उभौ लोकौ संनेम्हम्। उभयौर्लोकयोर्-ऋध्वाऽति मृत्युं तराम्यहम्॥६॥

मा छिंदो मृत्यो मा वंधीर्मा मे बलं विवृहो मा प्रमोंषीः। प्रजां मा में रीरिष् आयुंरुग्र नृचक्षेसं त्वा ह्विषां विधेम॥७॥

मा नो महान्तंमुत मा नो अर्भकं मा न उक्षन्तमुत मा नं उक्षितम्। मा नो वधीः पितरं मोत मातरं प्रिया मा नंस्तनुवो रुद्र रीरिषः॥८॥ मा नंस्तोके तनेये मा न आयुंषि मा नो गोषु मा नो अश्वेष रीरिषः। वीरान्मा नो रुद्र भामितो वंधीर्हविष्मंन्तो नमंसा विधेम ते॥९॥

प्रजापते न त्वदेतान्यन्यो विश्वां जातानि परिता बंभूव। यत्कामास्ते जुहुमस्तन्नो अस्तु वयङ् स्याम् पर्तयो रयीणाम्॥१०॥

यतं इन्द्रं भयांमहे ततों नो अभयं कृषि। मर्घवन्छ्ग्धि तव तन्नं ऊतये विद्विषो विमृधों जिह्न॥११॥ स्वस्तिदा विशस्पतिर्वृत्रहा विमृधों वृशी। वृषेन्द्रः पुर एतु नः स्वस्तिदा अभयङ्करः॥१२॥

त्र्यंम्बकं यजामहे सुगुन्धिं पृष्टिवर्धनम्। उर्वारुकिमिव बन्धनान्मृत्योर्मुक्षीय माऽमृतात्॥१३॥

अपंमृत्युमपृक्षुधम्। अपेतः शृपर्थं जिह। अधां नो अग्र आवंह। रायस्पोषर्ं सहस्रिणम्॥१४॥

ये ते सहस्रंम्युतं पाशाः। मृत्यो मर्त्याय हन्तेवे। तान् यज्ञस्यं माययाः। सर्वानवयजामहे॥१५॥

जातवेदसे सुनवाम् सोमं मरातीयतो निदंहाति वेदंः। स नः पर्षदितं दुर्गाण् विश्वां नावेव सिन्धं दुरिताऽत्युग्निः॥१६॥

भूर्भुवः स्वः। ओजो बलम्। ब्रह्मं क्षत्रम्। यशो महत्। सत्यं तपो नामं। रूपममृतम्। चक्षुः श्रोत्रम्। मन् आयुः। विश्वं यशो महः। समं तपो हरो भाः। जातवेदा यदि वा पावकोऽसिं। वैश्वानरो यदि वा वैद्युतोऽसिं। शं प्रजाभ्यो यजमानाय लोकम्। ऊर्जं पृष्टिं ददंदभ्यावंवृथ्स्व॥१७॥ मृत्युर्नश्यत्वायुंर्वर्धतां भूः। मृत्युर्नश्यत्वायुंर्वर्धतां भुवः।
मृत्युर्नश्यत्वायुंर्वर्धताः सुवंः। मृत्युर्नश्यत्वायुंर्वर्धतां भूर्भुवः
सुवंः। मृत्युर्नश्यत्वायुंर्वर्धताम्॥
॥ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

(तैत्तिरीयारण्यकम् – ४/प्रपाठकः – ३/अनुवाकः – १५)

हरिष् हर्रन्तमनुंयन्ति देवाः। विश्वस्येशांनं वृष्भं मंतीनाम्। ब्रह्म सरूपमनुंमेदमागांत्। अयंनुं मा विविधीर्विक्रंमस्व। मा छिदो मृत्यो मा वधीः। मा मे बलुं विवृहो मा प्रमोषीः। प्रजां मा में रीरिष् आयुंरुग्र। नृचक्षंसं त्वा ह्विषां विधेम। सद्यश्चंकमानायं। प्रवेपानायं मृत्यवे॥१॥

प्रास्मा आशां अशृण्वन्। कामेनाजनयन्पुनः। कामेन मे काम् आगाँत्। हृदंयाद्भृदंयं मृत्योः। यदमीषांमदः प्रियम्। तदैतूपमाम्भि। परं मृत्यो अनु परेहि पन्थाँम्। यस्ते स्व इतंरो देवयानाँत्। चक्षुंष्मते शृण्वते ते ब्रवीमि। मा नः प्रजाः रीरिषो मोत वीरान्। प्र पूर्वं मनसा वन्दंमानः। नाधंमानो वृष्मं चंर्षणीनाम्। यः प्रजानांमेक्राण्मानुंषीणाम्। मृत्यं यंजे प्रथम्जामृतस्यं॥२॥

॥ महान्यासः॥

॥पञ्चाङ्गरुद्रन्यासः रावणोक्ता पञ्चाङ्गप्रार्थना-सहितम्॥

ओङ्कारमन्त्रसंयुक्तं नित्यं ध्यायन्ति योगिनः। कामदं मोक्षदं तस्मै नकाराय नमो नमः॥१॥ नमस्ते रुद्र मृन्यवं उतो तु इषंवे नमः। नमस्ते अस्तु धन्वंने बाहुभ्यांमुत ते नमः॥ या तु इषुः शिवतंमा शिवं बभूवं ते धनुः। शिवा शंरुव्यां या तव तयां नो रुद्र मृडय॥

(EAST)

कं खं गं घं ङं। यरलवशषसहोम्।ॐ नमो भगवते रुद्राय। पूर्वाङ्गरुद्राय नमः।

महादेवं महात्मानं महापातकनाशनम्। महापापहरं वन्दे मकाराय नमो नमः॥२॥ अपैतु मृत्युर्मृतंं न आगंन्वैवस्वतो नो अभयं कृणोतु। पुर्णं वनस्पतेरिवाभिनंः शीयता र्योः स चं तान्नः शचीपतिः।

(SOUTH)

चं छं जं झं ञं। यरलवशषसहोम्।ॐ नमो भगवते रुद्राय। दक्षिणाङ्गरुद्राय नमः।

शिवं शान्तं जगन्नाथं लोकानुग्रहकारणम्। शिवमेकं परं वन्दे शिकाराय नमो नमः॥३॥ ॐ। निधंनपतये नमः। निधंनपतान्तिकाय नमः। ऊर्ध्वाय नमः। ऊर्ध्वलिङ्गाय नमः। हिरण्याय नमः। हिरण्यलिङ्गाय नमः। सुवर्णायं नमः। सुवर्णालिङ्गायं नमः। दिव्यायं नमः। दिव्यालिङ्गायं नमः। भवायं नमः। भवलिङ्गायं नमः। श्रावीयं नमः। श्राविलिङ्गायं नमः। श्राविलिङ्गायं नमः। श्राविलिङ्गायं नमः। ज्वलायं नमः। ज्वललिङ्गायं नमः। आत्मायं नमः। आत्मायं नमः। आत्मालङ्गायं नमः। परमालिङ्गायं नमः। एतथ्सोमस्यं सूर्यस्यं सर्वलिङ्गः स्थाप्यति पाणिमन्नं पवित्रम्।

(WEST)

टं ठं डं ढं णं। यरलवशषसहोम्।ॐ नमो भगवते रुद्राय। पश्चिमाङ्गरुद्राय नमः।

वाहनं वृषभो यस्य वासुिकः कण्ठभूषणम्। वामे शक्तिधरं वन्दे वकाराय नमो नमः॥४॥ यो रुद्रो अग्नौ यो अपसु य ओषंधीषु यो रुद्रो विश्वा भुवनाऽऽविवेश तस्मैं रुद्राय नमों अस्तु॥

(NORTH)

तं थं दं धं नं। यरलवशषसहोम्।ॐ नमो भगवते रुद्राय। उत्तराङ्गरुद्राय नमः।

यत्र कुत्र स्थितं देवं सर्वव्यापिनमीश्वरम्।
यिष्ठिङ्गं पूजयेन्नित्यं यकाराय नमो नमः॥५॥
प्राणानां ग्रन्थिरिस रुद्रो मां विशान्तकः। तेनान्नेनांप्यायुस्व॥
नमो रुद्राय विष्णवे मृत्युंर्मे पाहि।

(UPWARDS)

पं फं बं भं मं। यरलवशषसहोम्।ॐ नमो भगवते रुद्राय। ऊर्ध्वाङ्गरुद्राय नमः।

॥पञ्चाङ्गमुखन्यासः रावणोक्ता पञ्चमुखप्रार्थना-सहितम्॥

तत्पुरुषाय विदाहें महादेवायं धीमहि। तन्नों रुद्रः प्रचोदयाँत्॥

संवर्ताग्नि-तिटत्प्रदीप्त-कनक-प्रस्पर्धि-तेजोरुणम् गम्भीरध्वनि-सामवेदजनकं ताम्राधरं सुन्दरम्। अर्धेन्दुद्युति-लोल-पिङ्गल-जटाभार-प्रबोद्धोदकम् वन्दे सिद्धसुरासुरेन्द्रनमितं पूर्वं मुखं शूलिनः॥ ॐ नमो भगवतें रुद्राय। पूर्वाङ्गमुखाय नमः। (EAST)

अघोरें भ्योऽथं घोरें भ्यो घोरघोरं तरेभ्यः। सर्वें भ्यः सर्व्शर्वें भ्यो नमंस्ते अस्तु रुद्ररूपेभ्यः॥ कालाभ्रभ्रमराञ्जन-द्युतिनिभं व्यावृत्तपिङ्गेक्षणम् कर्णोद्धासित-भोगिमस्तकमणि-प्रोद्धिन्नदंष्ट्राङ्करम्। सर्पप्रोतकपाल-शुक्तिशकल-व्याकीर्णताशेखरम् वन्दे दक्षिणमीश्वरस्य वदनं चाथर्वनादोदयम्॥ ॐ नमो भगवर्ते रुद्राय। दक्षिणाङ्गमुखाय नमः। (SOUTH) स्द्योजातं प्रंपद्यामि स्द्योजाताय वै नमो नर्मः।
भवे भवे नाति भवे भवस्व माम्। भवोद्भवाय नर्मः॥
प्रालेयाचलिमन्दुकुन्द-धवलं गोक्षीरफेनप्रभम्
भस्माभ्यङ्गमनङ्गदेहदहन-ज्वालावली-लोचनम् ।
विष्णु-ब्रह्म-मरुद्गणार्चितपदं ऋग्वेदनादोदयम्
वन्देऽहं सकलं कलङ्करिहतं स्थाणोर्मुखं पश्चिमम्॥

वामदेवाय नमौं ज्येष्ठाय नमेः श्रेष्ठाय नमों रुद्राय नमः कालांय

ॐ नमो भगवते रुद्राय। पश्चिमाङ्गमुखाय नमः। (WEST)

नमः कलंबिकरणाय नमो बलंबिकरणाय नमो बलाय नमो बलप्रमथनाय नमः सर्वभूतदमनाय नमो मनोन्मनाय नमः॥

गौरं कुङ्कुमपङ्कितं सुतिलकं व्यापाण्डुमण्डस्थलम् भूविक्षेप-कटाक्षवीक्षण-लसत्-संसक्तकर्णोत्पलम्। स्निग्धं बिम्बफलाधरं प्रहसितं नीलालकालङ्कृतम् वन्दे याजुषवेदघोषजनकं वक्रं हरस्योत्तरम्॥ ॐ नमो भगवतें रुद्राय। उत्तराङ्गमुखाय नमः। (NORTH)

ईशानः सर्वविद्यानामीश्वरः सर्वभूतानां ब्रह्माधिपतिब्रह्मणोऽधिपतिब्रह्मां शिवो में अस्तु सदाशिवोम्॥ व्यक्ताव्यक्तनिरूपितं च परमं षिट्नंशतत्त्वाधिकम् तस्मादुत्तर-तत्त्वमक्षरिमिति ध्येयं सदा योगिभिः। ओङ्कारादि समस्तमन्त्रजनकं सूक्ष्मातिसूक्ष्मं परम् वन्दे पश्चममीश्वरस्य वदनं खव्यापि तेजोमयम्॥ ॐ नमो भगवतें रुद्राय। ऊर्ध्वाङ्गमुखाय नमः। (UPWARDS)

॥ केशादिपादान्त (प्रथमो) न्यासः॥

या ते रुद्र शिवा तुनूरघोराऽपांपकाशिनी। तयां नस्तुनुवा शन्तंमया गिरिंशन्ताभिचांकशीहि॥ शिखाये नमः॥ (TUFT)

अस्मिन् मंहृत्यंर्ण्वें ऽन्तरिक्षे भ्वा अधि। तेषारं सहस्रयोज्ने ऽवधन्वांनि तन्मसि॥ शिरसे नमः॥ (TOP OF HEAD)

स्हस्राणि सहस्रशो ये रुद्रा अधि भूम्याँम्। तेषा १ सहस्रयोजनेऽवधन्वांनि तन्मसि॥ ललाटाय नमः॥ (FOREHEAD)

ह्र्सः शुंचिषद्वसुंरन्तिरक्ष्मद्धोतां वेदिषदितिथिर्दुरोण्सत्। नृषद्वरसदेत्सद्योम्सद्जा गोजा ऋत्जा अद्रिजा ऋतं बृहत्॥

भुवोर्मध्याय नमः॥ (MIDDLE OF EYEBROWS)

त्र्यम्बकं यजामहे सुगृन्धिं पृष्टिवर्धनम्। उर्वारुकमिव बन्धनान्मृत्योर्मृक्षीय माऽमृतात्॥ नेत्राभ्यां नमः॥ (EYES)

नमः स्रुत्यांय च पथ्यांय च नमः काट्यांय च नीप्यांय च नमः सूद्यांय च सर्स्यांय च नमो नाद्यायं च वैशन्तायं च।

कर्णाभ्यां नमः॥ (EARS)

मा नंस्तोके तनंये मा न आयुंषि मा नो गोषु मा नो अश्वेषु रीरिषः।

वीरान्मा नो रुद्र भामितोऽवंधीर्ह्विष्मंन्तो नमंसा विधेम ते॥

नासिकायै 1 नमः॥ $_{\text{(NOSE)}}$

अवृतत्य धनुस्त्व र सहंस्राक्ष् शतेषुधे॥

निशीर्यं शुल्यानां मुखां शिवो नः सुमनां भव।

मुखाय नमः॥ (FACE)

नीलंग्रीवाः शितिकण्ठाः शूर्वा अधः, क्षंमाचराः। तेषार्थं सहस्रयोजनेऽवधन्वांनि तन्मसि॥

कण्ठाय नमः॥ (NECK)

नीलंग्रीवाः शितिकण्ठा दिवर् रुद्रा उपंश्रिताः। तेषार् सहस्रयोजनेऽवधन्वांनि तन्मसि॥ उपकण्ठाय नमः॥ (LOWER NECK)

नमस्ते अस्त्वायुंधायानांतताय धृष्णवें। उभाभ्यांमुत ते नमों बाहुभ्यां तव धन्वंने॥

 $^{^{1}}$ नासिकाभ्यां

बाहुभ्यां नमः॥ (SHOULDERS)

या तें हेतिर्मीं ढुष्टम् हस्तें बुभूवं ते धर्नुः। तयाऽस्मान् विश्वतस्त्वमेयक्ष्मया परिन्धुज॥ उपबाहुभ्यां नमः॥ (ELBOW TO WRIST)

परिं णो रुद्रस्यं हेतिर्वृणक्तु परिं त्वेषस्यं दुर्मतिरंघायोः। अवं स्थिरा मुघवंद्र्यस्तनुष्व मीढ्वंस्तोकाय तनंयाय मृडय॥ मणिबन्धाभ्यां नमः॥ (WRISTS)

ये तीर्थानि प्रचरन्ति सृकावंन्तो निष्क्षिणंः। तेषार् सहस्रयोज्नेऽवधन्वांनि तन्मसि॥ हस्ताभ्यां नमः॥ (HANDS)

सुद्योजातं प्रपद्यामि सुद्योजाताय वै नमो नर्मः। भवे भवे नाति भवे भवस्व माम्। भवोद्भवाय नर्मः॥ अङ्गुष्ठाभ्यां नमः॥ (ROLL RING FINGERS ON THUMBS)

वामदेवाय नमों ज्येष्ठाय नमेः श्रेष्ठाय नमों रुद्राय नमः कालाय नमः कलंविकरणाय नमो बलंविकरणाय नमो बलाय नमो बलंप्रमथनाय नमः सर्वभूतदमनाय नमो मनोन्मनाय नमेः॥

तर्जनीभ्यां नमः॥ (ROLL THUMBS ON INDEX FINGERS)

अघोरैंभ्योऽथ घोरैंभ्यो घोरघोरंतरेभ्यः। सर्वेभ्यः सर्वृशर्वेभ्यो नमस्ते अस्तु रुद्ररूपेभ्यः॥ मध्यमाभ्यां नमः॥ (ROLL THUMBS ON MIDDLE FINGERS) तत्पुरुषाय विद्महें महादेवायं धीमहि। तन्नों रुद्रः प्रचोदयांत्॥

अनामिकाभ्यां नमः॥ (ROLL THUMBS ON RING FINGERS)

ईशानः सर्वविद्यानामीश्वरः सर्वभूतानां ब्रह्माधिपतिर्ब्रह्मणो-ऽधिपतिर्ब्रह्मां शिवो में अस्तु सदाशिवोम्॥

कनिष्ठिकाभ्यां नमः॥ (ROLL THUMBS ON LITTLE FINGERS)

नमो हिरण्यबाहवे हिरण्यवर्णाय हिरण्यरूपाय हिरण्यपतयेऽम्बिकापतय उमापतये पशुपतये नमो नमः॥ करतलकरपृष्ठाभ्यां नमः॥(RUB PALMS OVER ONE ANOTHER, FRONT

AND BACK)

नमों वः किरिकेभ्यों देवाना ५ हृदंयेभ्यः॥

हृदयाय नमः॥ (HEART)

नमों गणेभ्यों गणपंतिभ्यश्च वो नमंः॥

पृष्ठाय नमः॥ (BACK)

नमस्तक्षंभ्यो रथकारेभ्यंश्च वो नर्मः॥

कक्षाभ्यां नमः॥ (ARMPIT TO WAIST)

नमो हिरंण्यबाहवे सेनान्ये दिशां च पतंये नमः॥

पार्श्वाभ्यां नमः॥ (TRUNK)

विज्यं धर्नुः कप्रदिनो विशंल्यो बार्णवा । उत। अनेशत्रस्येषंव आभुरंस्य निष्क्षिथेः॥

जठराय नमः॥ (STOMACH)

हिर्ण्यगर्भः समंवर्तताग्रे भूतस्यं जातः पितरेकं आसीत्।

सदांधार पृथिवीं द्यामुतेमां कस्मैं देवायं ह्विषां विधेम॥ नाभ्ये नमः॥ (NAVEL)

मीढुंष्टम् शिवंतम शिवो नंः सुमनां भव। प्रमे वृक्ष आयुंधं निधाय कृत्तिं वसान् आ चर् पिनांकं बिभ्रदा गंहि॥

कट्ये नमः॥ (WAIST)

ये भूतानामधिपतयो विशिखासः कपूर्दिनः। तेषार् सहस्रयोजनेऽवधन्वानि तन्मसि॥

गुह्माय नमः॥ (UPPER REPRODUCTIVE ORGANS)

ये अन्नेषु विविध्यंन्ति पात्रेषु पिबंतो जनान्। तेषार् सहस्रयोजनेऽवधन्वांनि तन्मसि॥

अण्डाभ्यां नमः॥ (LOWER REPRODUCTIVE ORGANS)

स शिरा जातवेदा अक्षरं पर्मं प्दम्। वेदांना श्रिरंसि माता आयुष्मन्तं करोतु माम्॥ अपानाय नमः॥ (ANUS)

मा नो महान्तंमुत मा नो अर्भकं मा न उक्षंन्तमुत मा नं उक्षितम्।

मा नो वधीः पितरं मोत मातरं प्रिया मा नंस्तुनवों रुद्र रीरिषः॥

ऊरुभ्यां नमः॥ (THIGHS)

एष ते रुद्रभागस्तं जुंषस्व तेनांवसेनं परो मूजंवतोऽती-

ह्यवंततधन्वा पिनांकहस्तः कृत्तिंवासाः॥ जानुभ्यां नमः॥ (KNEES)

स्रमृष्टजिथ्सोम्पा बांहुश्ध्यूर्ध्वधंन्वा प्रतिहिताभिरस्ता। बृहंस्पते परिदीया रथेन रक्षोहाऽमित्रार अपुबाधंमानः॥ जङ्गाभ्यां नमः॥ (KNEE TO ANKLES)

विश्वं भूतं भुवंनं चित्रं बंहुधा जातं जायंमानं च यत्। सर्वो ह्यंष रुद्रस्तस्मै रुद्राय नमो अस्तु॥ गुल्फाभ्यां नमः॥ (ANKLES)

ये पृथां पंथिरक्षंय ऐलबृदा यृव्युधंः। तेषा रे सहस्रयोजनेऽवधन्वानि तन्मसि॥ पादाभ्यां नमः॥ (FEET)

अध्यंवोचदिधवृक्ता प्रंथमो दैव्यो भिषक्। अही ईश्च सर्वीञ्चम्भय्-स्थावीश्च यातुधान्यंः॥

कवचाय हुम्॥ (CROSS HANDS ACROSS CHEST WITH TIPS OF FINGERS

TOUCHING SHOULDERS)

नमों बिल्मिनें च कव्चिनें च नमः श्रुतायं च श्रुतस्नायं च॥

उपकवचाय हुम्॥ (REPEAT THE ABOVE AT ELBOW LEVEL)
नमों अस्तु नीलंग्रीवाय सहस्राक्षायं मीढुषेँ।
अथो ये अस्य सत्वांनोऽहं तेभ्योऽकरं नमः॥
नेत्रत्रयाय वौषट्॥ (TOUCH INDEX, MIDDLE, RING FINGERSACROSS THE

THREE EYES)

प्र मुंश्च धन्वंनस्त्वमुभयोरार्त्रियोर्ज्याम्। याश्चं ते हस्त इषंवः परा ता भंगवो वप॥ अस्त्राय फट्॥ (SLAP INDEXAND MIDDLE FINGERS OF RIGHT HAND ON

LEFT PALM)

य पुतावंन्तश्च भूया रंसश्च दिशों रुद्रा विंतस्थिरे। तेषा रं सहस्रयोजनेऽवधन्वांनि तन्मसि॥ इति दिग्बन्धः॥ (SNAP MIDDLE AND THUMB WITH CLICKING SOUND AROUND SELF)

॥ मूर्घादिपादान्त दशाक्षरी दशाङ्ग (द्वितीयो) न्यासः॥

ॐ मूर्भे नमः। नं नासिकाय² नमः। मों ललाटाय नमः। भं मुखाय नमः। गं कण्ठाय नमः। वं हृदयाय नमः। तें दक्षिणहस्ताय नमः। रुं वामहस्ताय नमः। द्रां नाभ्यै नमः। यं पादाभ्यां नमः।

॥ पादादिमूर्घान्त पञ्चाङ्ग (तृतीयो) न्यासः॥

सद्योजातं प्रंपद्यामि सद्योजाताय वै नमो नर्मः। भवे भवे नाति भवे भवस्व माम्। भवोद्भवाय नर्मः॥ पादाभ्यां नमः॥

वामदेवाय नमौं ज्येष्ठाय नमः श्रेष्ठाय नमों रुद्राय नमः

 $^{^{2}}$ नासिकाभ्यां

कालांय नमः कलंविकरणाय नमो बलंविकरणाय नमो बलांय नमो बलंप्रमथनाय नमः सर्वभूतदमनाय नमो मनोन्मनाय नमः॥

ऊरुभ्यां नमः॥

अघोरैभ्योऽथः घोरैभ्यो घोरघोरंतरेभ्यः।

सर्वेभ्यः सर्वृशर्वेभ्यो नमस्ते अस्तु रुद्ररूपेभ्यः॥

हृदयाय नमः॥

तत्पुरुषाय विद्महें महादेवायं धीमहि। तन्नों रुद्रः प्रचोदयांत्॥ मुखाय नमः॥

ईशानः सर्वविद्यानामीश्वरः सर्वभूतानां ब्रह्माधिपतिर्ब्रह्मणो-ऽधिपतिर्ब्रह्मां शिवो में अस्तु सदाशिवोम्॥ हंस हंस मूर्प्रे नमः॥

॥ हंसगायत्री ॥

अस्य श्री हंसगायत्री महामन्त्रस्य। अव्यक्त परब्रह्म ऋषिः। अव्यक्त गायत्री छुन्दः। परमहंसो देवता॥ हंसां बीजम्। हंसीं शक्तिः। हंसूं कीलकम्॥ परमहंस-प्रसाद-सिद्ध्यर्थे जपे विनियोगः॥

हंसां अङ्गुष्ठाभ्यां नमः। हंसीं तर्जनीभ्यां नमः। हंसीं मध्यमाभ्यां नमः। हंसीं अनामिकाभ्यां नमः। हंसीं किनिष्ठिकाभ्यां नमः। हंसः करतलकरपृष्ठाभ्यां नमः। हंसां हृदयाय नमः। हंसीं शिरसे स्वाहा। हंसूं शिखायै वषट्। हंसैं कवचाय हुम्। हंसौं नेत्रत्रयाय वौषट्। हंसः अस्त्राय फट्। भूर्भुवस्सुवरोम् इति दिग्बन्धः॥

॥ध्यानम्॥

गमागमस्थं गमनादिशून्यं चिद्रूपदीपं तिमिरापहारम्। पश्यामि ते सर्वजनान्तरस्थं नमामि हंसं परमात्मरूपम्॥

> हंसहंसात् परमहंसः सोऽहं हंसः॥ हंस् हंसायं विद्महें परमहंसायं धीमहि। तन्नों हंसः प्रचोदयात्॥

हंस हंसेति यो ब्रूयाद्धंसो नाम सदाशिवः। एवं न्यासविधिं कृत्वा ततः सम्पुटमारभेत्॥

**

॥दिक् सम्पुटन्यासः॥

ॐ भूर्भुवः सुवरोम्।
[ॐ] लं। त्रातार्मिन्द्रंमिवतार्मिन्द्र्ः हवेहवे सुहव्र्
शूरमिन्द्रम्।
हुवे नु श्रृत्रं पुंरुहूतमिन्द्रई स्वस्ति नो मघवां धात्विन्द्रंः॥
लं भूर्भुवः सुवः। इन्द्राय वज्रहस्ताय सुराधिपतय
ऐरावतवाहनाय साङ्गाय सायुधाय सशक्तिपरिवाराय
सर्वालङ्कारभूषिताय उमामहेश्वरपार्षदाय नमः।

पूर्वदिग्भागे ललाटस्थाने लं इन्द्राय नमः। इन्द्रः सुप्रीतो वरदो भवतु॥ [इन्द्रः संरक्षतु॥]॥१॥

ॐ भूर्भुवः सुवरोम्।

[नं] रं। त्वन्नों अग्ने वर्रणस्य विद्वान् देवस्य हेडोऽवं यासिसीष्ठाः।

यजिष्ठो वहितमः शोश्चानो विश्वा द्वेषा रेसि प्रम्मुग्ध्यस्मत्॥ रं भूर्भुवः सुर्वः। अग्नये शक्तिहस्ताय तेजोऽधिपतये-ऽजवाहनाय साङ्गाय सायुधाय सशक्तिपरिवाराय सर्वालङ्कारभूषिताय उमामहेश्वरपार्षदाय नमः।

आग्नेयदिग्भागे नेत्रयोः स्थाने रं अग्नये नमः। अग्निः सुप्रीतो वरदो भवतु॥ [अग्निः संरक्षतु॥] ॥२॥

ॐ भूर्भुवः सुवरोम्।

[मों] हं। सुगं नः पन्थामभेयं कृणोतु। यस्मिन्नक्षेत्रे यम एति राजां।

यस्मिन्नेनम्भ्यिषेश्चन्त देवाः। तदंस्य चित्र ह्विषां यजाम॥ हं भूर्भुवः सुवंः। यमाय दण्डहस्ताय धर्माधिपतये महिषवाहनाय साङ्गाय सायुधाय सशक्तिपरिवाराय सर्वालङ्कारभूषिताय उमामहेश्वरपार्षदाय नमः।

दक्षिणदिग्भागे कर्णयोः स्थाने हं यमाय नमः। यमः सुप्रीतो वरदो भवतु॥ [यमः संरक्षतु॥] ॥३॥

ॐ भूर्भुवः सुवरोम्।

[भं] षं। असुन्वन्तुमयंजमानमिच्छ स्तेनस्येत्यां

तस्कंरस्यान्वेषि।

अन्यम्स्मिदिंच्छ् सा तं इत्या नमों देवि निर्ऋते तुभ्यंमस्तु॥

षं भूर्भृवः सुवंः। निर्ऋतये खङ्गहस्ताय रक्षोधिपतये नरवाहनाय साङ्गाय सायुधाय सशक्तिपरिवाराय सर्वालङ्कार-भूषिताय उमामहेश्वरपार्षदाय नमः।

निर्ऋतिदिग्भागे मुखस्थाने षं निर्ऋतये नमः। निर्ऋतिः सुप्रीतो वरदो भवतु॥ [निर्ऋतिः संरक्षतु॥] ॥४॥

ॐ भूर्भुवः सुव्रोम्।

[गं] वं। तत्त्वां यामि ब्रह्मणा वन्दंमान्स्तदा शांस्ते यजंमानो हिविभिः।

अहेंडमानो वरुणेह बोध्युरुंशरस मा न आयुः प्रमींषीः॥ वं भूर्भवः सुवंः। वरुणाय पाशहस्ताय जलाधिपतये मकरवाहनाय साङ्गाय सायुधाय सशक्तिपरिवाराय सर्वालङ्कारभूषिताय उमामहेश्वरपार्षदाय नमः।

पश्चिमदिग्भागे बाह्वोः स्थाने वं वरुणाय नमः। वरुणः सुप्रीतो वरदो भवतु॥ [वरुणः संरक्षतु॥]॥५॥

ॐ भूर्भुवः सुव्रोम्।

[वं] यं। आ नों नियुद्धिः शृतिनींभिरध्वरम्। सृहुस्निणींभिरुपं-याहि युज्ञम्।

वायों अस्मिन् हुविषिं मादयस्व। यूयं पांत स्वस्तिभिः सदां

नः॥

यं भूर्भृवः सुवंः। वायवे साङ्क्षाध्वजहस्ताय प्राणाधिपतये मृगवाहनाय साङ्गाय सायुधाय सशक्तिपरिवाराय सर्वालङ्कारभूषिताय उमामहेश्वरपार्षदाय नमः। वायव्यदिग्भागे नासिकास्थाने³ यं वायवे नमः। वायुः

वायव्यदिग्भागे नासिकास्थाने³ य वायवे नमः। वायुः सुप्रीतो वरदो भवतु॥ [वायुः संरक्षतु॥]॥६॥

ॐ भूर्भुवः सुव्रोम्।

[तें] सं। व्यः सोम ब्रुते तर्व। मनस्तृनूषु बिभ्रंतः। प्रजावन्तो अशीमहि॥

सं भूर्भुवः सुवेः। सोमाय अमृतकलशहस्ताय नक्षत्राधिपतये अश्ववाहनाय साङ्गाय सायुधाय सशक्तिपरिवाराय सर्वालङ्कारभूषिताय उमामहेश्वरपार्षदाय नमः।

उत्तरदिग्भागे हृदयस्थाने सं सोमाय नमः। सोमः सुप्रीतो वरदो भवतु॥ [सोमः संरक्षतु॥]॥७॥

ॐ भूर्भुवः सुवरोम्।

[रं] शं। (ऋक्) तमीशाँनं जर्गतस्त्रस्थुष्स्पतिम्। धियं जिन्वमवंसे हमहे वयम्।

पूषा नो यथा वेदंसामसंद्वृधे रेक्षिता पायुरदंब्धः स्वस्तये॥ शं भूर्भवः सुवंः। ईशानाय त्रिशूलहस्ताय भूताधिपतये वृषभवाहनाय साङ्गाय सायुधाय सशक्तिपरिवाराय सर्वालङ्कारभूषिताय उमामहेश्वरपार्षदाय नमः।

³नासिकयोः स्थाने

ईशानिदग्भागे नाभिस्थाने शं ईशानाय नमः। ईशानः सुप्रीतो वरदो भवतु॥ [ईशानः संरक्षतु॥] ॥८॥ ॐ भूर्भुवः सुव्रोम्।

[द्रां] खं। (ऋक्) अस्मे रुद्रा मेहना पर्वतासो वृत्रहत्ये भर्रहतौ सजोषाः ।

यः शंसीते स्तुवृते धायि पुज्र इन्द्रिज्येष्ठा अस्माँ अवन्तु देवाः॥

खं भूर्भुवः सुवंः। ब्रह्मणे पद्महस्ताय विद्याधिपतये हंसवाहनाय साङ्गाय सायुधाय सशक्तिपरिवाराय सर्वालङ्कारभूषिताय उमामहेश्वरपार्षदाय नमः।

ऊर्ध्वदिग्भागे मूर्प्निस्थाने खं ब्रह्मणे नमः। ब्रह्मा सुप्रीतो वरदो भवतु॥ [ब्रह्मा संरक्षतु॥]॥९॥

ॐ भूर्भुवः सुव्रोम्।

[यं] ह्रीं। स्योना पृथिवि भवांऽनृक्ष्रा निवेशंनी। यच्छांनः शर्म सप्रथाः॥

हीं भूर्भुवः सुवंः। विष्णवे चक्रहस्ताय नागाधिपतये गरुडवाहनाय साङ्गाय सायुधाय सशक्तिपरिवाराय सर्वालङ्कारभूषिताय उमामहेश्वरपार्षदाय नमः।

अधोदिग्भागे पादयोः स्थाने हीं विष्णवे नमः। विष्णुः सुप्रीतो वरदो भवतु॥ [विष्णुः संरक्षतु॥] ॥१०॥

रुद्राय नमः॥१॥

॥ षोडशाङ्गरौद्रीकरणम्॥

ॐ भूर्भुवः सुवंः। ॐ अं। नर्मः शम्भवें च मयोभवें च नर्मः शङ्करायं च मयस्करायं च नर्मः शिवायं च शिवतंराय च॥ विभूरंसि प्रवाहंणो रौद्रेणानींकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मा मां हि॰सीः॥ अं [ॐ] भूर्भुवः सुवरोम्। शिखास्थाने

ॐ भूर्भुवः सुवंः। ॐ आं। नमंः शम्भवं च मयोभवं च नमंः शङ्करायं च मयस्करायं च नमंः शिवायं च शिवतंराय च॥ विह्नंरिस हव्यवाहंनो रौद्रेणानींकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मां हि॰सीः॥ आं [ॐ] भूर्भुवः सुवरोम्। शिरस्थाने रुद्राय नमः॥२॥

ॐ भूर्भुवः सुवंः। ॐ इं। नमंः शम्भवें च मयोभवें च नमंः शङ्करायं च मयस्करायं च नमंः शिवायं च शिवतंराय च॥ श्वात्रोंऽसि प्रचेता रौद्रेणानींकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मा हि सीः॥ इं [ॐ] भूर्भुवः सुवरोम्। मूर्प्निस्थाने रुद्राय नमः॥३॥

ॐ भूर्भुवः सुवंः। ॐ ईं। नमंः शम्भवें च मयोभवें च नमंः शङ्करायं च मयस्करायं च नमंः शिवायं च शिवतंराय च॥ तुथोऽसि विश्ववेदा रौद्रेणानींकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मा मां हि॰सीः॥ ईं [ॐ] भूर्भुवः सुव्रोम्। ललाटस्थाने रुद्राय नमः॥४॥

ॐ भूर्भृवः सुवंः। ॐ उं। नमः शम्भवं च मयोभवं च नमः शङ्करायं च मयस्करायं च नमः शिवायं च शिवतंराय च॥ उशिगंसि कवी रौद्रेणानीकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मा मां हि॰सीः॥ उं [ॐ] भूर्भृवः सुवरोम्। नेत्रयोः⁴ स्थाने रुद्राय नमः॥५॥

ॐ भूर्भृवः सुवंः। ॐ ऊं। नमंः शम्भवं च मयोभवं च नमंः शङ्करायं च मयस्करायं च नमंः शिवायं च शिवतंराय च॥ अङ्घारिरसि बम्भारी रौद्रेणानींकेन पाहि माँउग्ने पिपृहि मा मा मां हि॰सीः॥ ऊं [ॐ] भूर्भृवः सुवरोम्। कर्णयोः स्थाने रुद्राय नमः॥६॥

ॐ भूर्भृवः सुवंः। ॐ ऋं। नमंः शम्भवं च मयोभवं च नमंः शङ्करायं च मयस्करायं च नमंः शिवायं च शिवतंराय च॥ अवस्युरंसि दुवंस्वान् रौद्रेणानींकेन पाहि मांऽग्ने पिपृहि मा मा मां हि॰सीः॥ ऋं [ॐ] भूर्भृवः सुवरोम्। मुखस्थाने रुद्राय नमः॥७॥

ॐ भूर्भुवः सुवंः। ॐ ऋं। नमंः शम्भवें च मयोभवें च नमंः शङ्करायं च मयस्करायं च नमंः शिवायं च शिवतंराय च॥

 $^{^4}$ भू

शुन्ध्यूरेसि मार्जालीयो रौद्रेणानींकेन पाहि माँउग्ने पिपृहि मा मा मां हि॰सीः॥ ॠं [ॐ] भूर्भुवः सुव्रोम्। कण्ठस्थाने रुद्राय नमः॥८॥

ॐ भूर्भृवः स्रवंः। ॐ लं। नमंः शम्भवं च मयोभवं च नमंः शङ्करायं च मयस्करायं च नमंः शिवायं च शिवतंराय च॥ सम्राडंसि कृशानू रौद्रेणानींकेन पाहि मांऽग्ने पिपृहि मा मा मां हि॰सीः॥ लं [ॐ] भूर्भृवः सुवरोम्। बाह्वोः स्थाने रुद्राय नमः॥९॥

ॐ भूर्भृवः सुवंः। ॐ ॡं। नमंः शम्भवें च मयोभवें च नमंः शङ्करायं च मयस्करायं च नमंः शिवायं च शिवतंराय च॥ परिषद्योऽसि पर्वमानो रौद्रेणानींकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मा मां हि॰सीः॥ ॡं [ॐ] भूर्भृवः सुवरोम्। हृदयस्थाने रुद्राय नमः॥१०॥

ॐ भूर्भृवः स्वंः। ॐ एं। नमंः शम्भवं च मयोभवं च नमंः शङ्करायं च मयस्करायं च नमंः शिवायं च शिवतंराय च॥ प्रतक्षांऽसि नमंस्वान् रौद्रेणानींकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मां हि॰सीः॥ एं [ॐ] भूर्भृवः सुवरोम्। नाभिस्थाने रुद्राय नमः॥११॥

ॐ भूर्भुवः सुवंः। ॐ ऐं। नमंः शम्भवं च मयोभवं च नमंः शङ्करायं च मयस्करायं च नमंः शिवायं च शिवतंराय च॥ असंम्मृष्टोऽसि हव्यसूदो रौद्रेणानींकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मा मां हि॰सीः॥ ऐं [ॐ] भूर्भुवः सुव्रोम्। कटिस्थाने रुद्राय नमः॥१२॥

ॐ भूर्भृवः सुवंः। ॐ ॐ। नमंः शम्भवं च मयोभवं च नमंः शङ्करायं च मयस्करायं च नमंः शिवायं च शिवतंराय च॥ ऋतधामाऽसि सुवंज्योती रौद्रेणानींकेन पाहि मांऽग्ने पिपृहि मा मा मां हि॰सीः॥ ॐ [ॐ] भूर्भृवः सुवरोम्। ऊरुस्थाने रुद्राय नमः॥१३॥

ॐ भूर्भृवः सुवंः। ॐ औं। नमंः शम्भवं च मयोभवं च नमंः शङ्करायं च मयस्करायं च नमंः शिवायं च शिवतंराय च॥ ब्रह्मज्योतिरसि सुवंधामा रौद्रेणानींकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मा मां हि॰सीः॥ औं [ॐ] भूर्भृवः सुव्रोम्। जानुस्थाने रुद्राय नमः॥१४॥

ॐ भूर्भृवः स्रवंः। ॐ अं। नमंः शम्भवें च मयोभवें च नमंः शङ्करायं च मयस्करायं च नमंः शिवायं च शिवतंराय च॥ अजौंऽस्येकंपाद्रौद्रेणानींकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मा हि॰सीः॥ अं [ॐ] भूर्भृवः सुवरोम्। जङ्घास्थाने रुद्राय नमः॥१५॥

ॐ भूर्भुवः सुवंः। ॐ अः। नर्मः शम्भवं च मयोभवं च नर्मः शङ्करायं च मयस्करायं च नर्मः शिवायं च शिवतंराय च॥ अहिंरिस बुिध्रयो रौद्रेणानींकेन पाहि माँ उग्ने पिपृहि मा मा मां हिश्सीः॥ अः [ॐ] भूर्भुवः सुवरोम्। पादयोः स्थाने रुद्राय नमः॥१६॥

त्वगस्थिगतैः सर्वपापैः प्रमुच्यते। सर्वभूतेष्वपराजितो भवति।

ततो भूत-प्रेत-पिशाच-ब्रह्मराक्षस-यक्ष-यमदूत-शािकनी-डािकनी-सर्प-श्वापद-वृश्चिक-तस्कराद्युपद्रवाद्युपघाताः। सर्वे ज्वलन्तं पश्यन्तु। मां रक्षन्तु। यजमानं रक्षन्तु। सर्वान् महाजनान् रक्षन्तु॥

॥ गुह्यादि मस्तकान्तं षडङ्ग (चतुर्थो) न्यासः॥

मनो ज्योतिंर्जुषतामाज्यं विच्छिन्नं यज्ञ समिमं देधातु। या इष्टा उषसो निम्नुचंश्च ताः सन्देधामि ह्विषां घृतेनं॥ गुह्याय नमः॥१॥

अबोध्यग्निः समिधा जनांनां प्रतिं धेनुमिंवाऽऽयतीमुषासम्। यह्वा इंव प्रवयामुज्जिहांनाः प्रभानवंः सिस्रते नाकमच्छं॥ नाभ्ये नमः॥२॥

अग्निर्मूर्धा दिवः कुकुत्पतिः पृथिव्या अयम्। अपार रेतार्रसि जिन्वति॥ हृदयाय नमः॥३॥ मूर्धानं दिवो अंरतिं पृथिव्या वैश्वानुरमृतायं जातमग्निम्। क्वि॰ सम्राज्मितिथिं जनानामासन्ना पात्रं जनयन्त देवाः॥ कण्ठाय नमः॥४॥

मर्माणि ते वर्मभिश्छादयामि सोमंस्त्वा राजाऽमृतेनाभि-वंस्ताम्।

उरोर्वरीयो वरिवस्ते अस्तु जर्यन्तं त्वामन् मदन्तु देवाः॥ मुखाय नमः॥५॥

जातवेंदा यदि वा पावकोऽसिं। वैश्वान्रो यदि वा वैद्युतोऽसिं।

शं प्रजाभ्यो यर्जमानाय लोकम्। ऊर्जं पुष्टिं ददंदुभ्यावंवृथ्स्व॥ शिरसे नमः॥६॥

॥ आत्मरक्षा॥

(तैत्तिरीयब्राह्मणे अष्टकं - २/प्रश्नः - ३/अनुवाकः - ११)

ब्रह्मौत्मन्वदंसृजत। तदंकामयत। समात्मनां पद्येयेतिं। आत्मन्नात्मन्नित्यामंत्रयत। तस्मैं दश्म १ हूतः प्रत्यंश्रणोत्। स दशंहूतोऽभवत्। दशंहूतो हु वै नामैषः। तं वा पृतं दशंहूत् १ सन्तम्। दशंहोतेत्याचंक्षते प्रोक्षेण। प्रोक्षंप्रिया इव हि देवाः॥

आत्मन्नात्मन्नित्यामंत्रयत। तस्मैं सप्तमः हूतः प्रत्यंश्वणोत्। स स्प्तहूंतोऽभवत्। स्प्तहूंतो हु वै नामैषः। तं वा पुतः सप्तहूंतः सन्तम्। स्प्तहोतेत्याचंक्षते पुरोक्षेण। परोक्षंप्रिया इव हि देवाः॥

आत्मन्नात्मन्नित्यामंत्रयत। तस्मैं षष्ठ १ हूतः प्रत्यंश्णोत्। स षड्ढंतोऽभवत्। षड्ढंतो ह वै नामैषः। तं वा एत १ षड्ढंत् १ सन्तमं। षड्ढोतेत्याचंक्षते प्रोक्षंण। प्रोक्षंप्रिया इव हि देवाः॥ आत्मन्नात्मन्नित्यामंत्रयत। तस्मैं पश्चम १ हूतः प्रत्यंश्णोत्। स पश्चंहूतोऽभवत्। पश्चंहूतो ह वै नामैषः। तं वा एतं पश्चंहूत् सन्तमं। पश्चंहोतेत्याचंक्षते प्रोक्षंण। परोक्षंप्रिया इव हि देवाः॥

आत्मन्नात्मन्नित्यामेन्त्रयत। तस्मै चतुर्थश् हूतः प्रत्येशृणोत्। स चतुंर्हूतोऽभवत्। चतुंर्हूतो हु वै नामैषः। तं वा पृतं चतुंर्हूतश् सन्तम्। चतुंर्हीतेत्याचेक्षते परोक्षेण। परोक्षंप्रिया इव हि देवाः॥

तमंब्रवीत्। त्वं वे मे नेदिष्ठ हूतः प्रत्यंश्रौषीः। त्वयैनानाख्यातार् इतिं। तस्मान्नु हैना्र्श्चतुंर्होतार् इत्याचंक्षते। तस्मांच्छुश्रूषुः पुत्राणा्र हृद्यंतमः। नेदिष्ठो हृद्यंतमः। नेदिष्ठो हृद्यंतमः। नेदिष्ठो अत्मने नमः॥

॥ शिवसङ्कल्पः ॥

येनेदं भूतं भुवंनं भविष्यत् परिंगृहीतम्मृतेन् सर्वम्। येनं यज्ञस्त्रायते सप्तहोता तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥१॥ येन् कर्माणि प्रचरेन्ति धीरा यतो वाचा मनंसा चारु यन्ति। यथ्सम्मित्मनुंस्ंयन्तिं प्राणिन्स्तन्मे मनेः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥२॥

येन कर्मांण्यपसो मनीषिणो यज्ञे कृण्वन्ति विदर्थेषु धीराः। यदंपूर्वं यक्षमन्तः प्रजानां तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमस्तु॥३॥ यत्प्रज्ञानंमृत चेतो धृतिंश्च यज्योतिरन्तर्मृतं प्रजासं। यस्मान्न ऋते किं च न कर्म क्रियते तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥४॥

सुषार्थिरश्वांनिव यन्मंनुष्यांन्नेनीयतेऽभीशुंभिर्वाजिनं इव। हत्प्रतिष्ठं यदंजिरं जविष्ठं तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥५॥

यस्मिनृचः साम् यजूर्शेषि यस्मिन् प्रतिष्ठिता रथनाभाविवाराः। यस्मिईश्चित्तर सर्वमोर्तं प्रजानां तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमस्तु॥६॥

यदत्रं षष्ठं त्रिशत र सुवीरं यज्ञस्यं गुह्यं नवंनावमाय्यम्। दशं पश्च त्रि रशतं यत्परं च तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥ ७॥

यज्ञाग्रंतो दूरमुदैति दैवं तद् सुप्तस्य तथैवैतिं। दूर्ङ्गमं ज्योतिषां ज्योतिरेकं तन्मे मर्नः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥८॥ येनेदं विश्वं जर्गतो बुभूव ये देवापि मह्तो जातवेदाः। तदेवाग्निस्तमंसो ज्योतिरेकं तन्मे मर्नः

श्विसंङ्कल्पमंस्तु॥९॥

येन् द्यौः पृथिवी चान्तिरिक्षं च ये पर्वताः प्रदिशो दिशंश्च। येनेदं जग्द्याप्तं प्रजानां तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥१०॥ ये मनो हदंयं ये चं देवा ये दिव्या आपो ये सूर्यर्शिमः। ते श्रोत्रे चक्षुंषी स्श्चरंन्तं तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥११॥

अचिन्त्यं चाप्रमियं च व्यक्ताव्यक्तंपरं च यत्।
सूक्ष्मांथ्सूक्ष्मतंरं ज्ञेयं तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥१२॥
एकां च दश शृतं चं सहस्रं चायुतं च
नियुतं च प्रयुतं चार्बुदं च न्यंबुदं च समुद्रश्च मध्यं चान्तंश्च
परार्धश्च तन्मे मनेः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥१३॥
ये पंश्च प्रशादश शृत सहस्रम्युतं न्यंबुदं च। ते
अग्निचित्येष्टंकास्त स् शरीरं तन्मे मनेः
शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥१४॥

वेदाहमेतं पुरुषं महान्तमादित्यवंणं तमंसः परंस्तात्। यस्य योनिं परिपश्यंन्ति धीरास्तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥१५॥ यस्येदं धीरौः पुनन्तिं क्वयौ ब्रह्माणंमेतं त्वां वृणत् इन्दुंम्। स्थावरं जङ्गमं द्यौरांकाशं तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥१६॥

परौत्परतंरं चैव यत्पराँचैव यत्परम्। यत्परौत्परंतो ज्ञेयं तन्मे मर्नः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥१७॥

पराँत्पुरतंरो ब्रह्मा तृत्पराँत्पर्तो हंरिः। तत्परात्परंतोऽधीशस्तन्मे मर्नः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥१८॥ या वेदादिषुं गायत्री सर्वव्यापी महेश्वरी। ऋग्यर्जुः सामांथर्वैश्च तन्मे मर्नः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥१९॥ यो वै देवं महादेवं प्रणवं परमेश्वरम्। यः सर्वे सर्ववेदेश्च तन्मे मर्नः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥२०॥ प्रयंतः प्रणंवोङ्कारं प्रणवंं पुरुषोत्तंमम्। ओङ्कारं प्रणंवात्मानं तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥२१॥ योऽसौं सुर्वेषुं वेदेषु पुठातें ह्यज् इश्वंरः। अकायों निर्गुणो ह्यात्मा तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥२२॥ गोभिर्जुष्टं धर्नेन ह्यायुंषा च बलेन प्रजयां पशुभिः पुष्कराक्षं तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥२३॥ कैलांसशिखंरे रम्ये शङ्करंस्य शिवालंये। देवतास्तत्रं मोदन्ते तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥२४॥ विश्वतंश्वक्षुरुत विश्वतोंमुखो विश्वतोंहस्त उत विश्वतंस्पात्। सं बाहुभ्यां नमंति सम्पतंत्रैर्घावांपृथिवी जनयंन्देव एकस्तन्मे मर्नः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥२५॥ त्र्यम्बकं यजामहे सुगन्धिं पुष्टिवर्धनम्।

उर्वारुकिमंव बन्धंनान्मृत्योर्मुक्षीय माऽमृतात्तन्मे मर्नः

श्विसंङ्कल्पमंस्तु॥२६॥

चत्रों वेदानंधीयीत सर्वशांस्त्रमयं विंदुः। इतिहासपुराणानां तन्मे मनेः शिवसङ्कल्पमंस्तु॥२७॥ मा नो महान्तंमुत मा नो अर्भकं मा न उक्षंन्तमुत मा न उक्षितम्। मा नों वधीः पितरं मोत मातरं प्रिया मा नंस्तनुवों रुद्र रीरिषस्तन्मे मर्नः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥२८॥ मा नस्तोके तनये मा न आयुंषि मा नो गोषु मा नो अश्वेषु रीरिषः। वीरान्मा नों रुद्र भामितोऽवंधीर्हविष्मंन्तो नमंसा विधेम ते तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥२९॥ ऋत सत्यं पंरं ब्रह्म पुरुषं कृष्णपिङ्गंलम्। ऊर्ध्वरेतं विरूपाक्षं विश्वरूपाय वै नमो नमस्तन्मे मर्नः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥३०॥ कद्रुद्राय प्रचेतसे मीढुष्टंमाय तव्यंसे। वो चेम शन्तंम १ हृदे। सर्वो ह्यंष रुद्रस्तस्मैं रुद्राय नमों अस्तु तन्मे मर्नः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥३१॥ ब्रह्मजज्ञानं प्रथमं पुरस्ताद्विसीमृतः सुरुचो वेन आवः। सबुध्नियां उपुमा अस्य विष्ठाः सतश्च योनिमसंतश्च विवस्तन्मे मर्नः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥३२॥ यः प्राणतो निमिषतो महित्वैक इद्राजा जगतो बभूवं। य ईशें अस्य द्विपदश्चतुंष्पदः कस्मैं देवायं

हविषां विधेम तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥३३॥ य आंत्मदा बंलदा यस्य विश्वं उपासंते प्रशिषं यस्यं देवाः। यस्यं छायाऽमृतं यस्यं मृत्युः कस्मै देवायं हविषां विधेम तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥३४॥ यो रुद्रो अग्नौ यो अफ्सु य ओषंधीषु यो रुद्रो विश्वा भुवंनाऽऽविवेश तस्मैं रुद्राय नमों अस्तु तन्मे मनंः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥३५॥ गुन्धद्वारां दुराधर्षां नित्यपृष्टां करीषिणीम्। ईश्वरी ५ सर्वभूतानां तामिहोपंह्वये श्रियं तन्मे मर्नः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥३६॥ य इद शिवंसङ्कल्प सदा ध्यायंन्ति ब्राह्मणाः। ते परं मोक्षं गमिष्यन्ति तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥ हृदयाय नमः॥

॥ पुरुषसूक्तम्॥

ॐ सहस्रंशीर्षा पुरुषः। सहस्राक्षः सहस्रंपात्। स भूमिं विश्वतों वृत्वा। अत्यंतिष्ठद्दशाङ्गुलम्॥ पुरुष पुवेद सर्वम्॥ यद्भूतं यच्च भव्यम्॥ उतामृत्त्वस्येशांनः। यदन्नेनातिरोहंति॥ पुतावांनस्य महिमा। अतो ज्याया १ श्रू पूरुषः। पादौं उस्य विश्वां भूतानि। त्रिपादंस्यामृतं दिवि॥ त्रिपादूर्ध्व

उदैत्पुरुंषः। पादौँ उस्येहाऽऽभंवात्पुनंः। ततो विश्वङ्कांक्रामत्। साशनान्शने अभि॥ तस्माँद्विराडंजायत। विराजो अधि पूरुषः। स जातो अत्यंरिच्यत। पृश्लाद्भिमथो पुरः॥

यत्पुरुषेण ह्विषां। देवा यज्ञमतंन्वता वसन्तो अस्यासीदाज्यम्। ग्रीष्म इध्मः श्ररद्धविः॥ सप्तास्यांऽऽ-सन्पर्धियः। त्रिः सप्त समिधः कृताः। देवा यद्यज्ञं तंन्वानाः। अबंधुन्पुरुषं पृशुम्॥ तं युज्ञं बर्हिष् प्रौक्षन्। पुरुषं जातमंग्रतः।

तेनं देवा अयंजन्त। साध्या ऋषंयश्च ये॥ तस्माँ द्यज्ञार्थ्यार्व-हुतंः। सम्भृतं पृषदाज्यम्। पृशू श्रस्ता श्रश्चेके वायव्यान्। आरुण्यान्ग्राम्याश्च ये॥ तस्माँ द्यज्ञार्थ्यार्वृहुतंः। ऋचः सामानि जित्रेरे। छन्दा श्रेसि जित्रिरे तस्मात्।

यजुस्तस्मांदजायत॥ तस्मादश्वां अजायन्त। ये के चोभ्यादंतः। गावों ह जिज्ञरे तस्माँत्। तस्माँजाता अंजावयः॥ यत्पुरुषं व्यंदधः। कृतिधा व्यंकल्पयन्। मुखं किमस्य कौ बाहू। कावूरू पादांवुच्येते॥ ब्राह्मणौंऽस्य मुखंमासीत्। बाहू रांजन्यः कृतः।

ऊरू तदंस्य यद्वैश्यः। पुद्धाः शूद्रो अंजायत॥ चन्द्रमा मनसो जातः। चक्षोः सूर्यो अजायत। मुखादिन्द्रेश्चाग्निश्चे। प्राणाद्वायुरंजायत॥ नाभ्यां आसीदन्तरिक्षम्। शीष्णो द्योः समवर्तत। पुद्धां भूमिर्दिशः श्रोत्रात्। तथां लोकाः अंकल्पयन्॥

वेदाहमेतं पुरुषं महान्तम्। आदित्यवंणं तमंस्स्तु पारे॥ सर्वाणि रूपाणि विचित्य धीरंः। नामांनि कृत्वाऽभिवद्न् यदास्ते॥ धाता पुरस्ताद्यमुंदाज्ञहारं। श्रक्तः प्रविद्वान्प्रदिशश्चतंस्रः। तमेवं विद्वान्मृतं इह भवति। नान्यः पन्था अयंनाय विद्यते॥ युज्ञेनं युज्ञमंयजन्त देवाः। तानि धर्माणि प्रथमान्यांसन्। ते हु नाकं महिमानंः सचन्ते। यत्र पूर्वं साध्याः सन्तिं देवाः॥ शिरसे स्वाहा॥

॥ उत्तरनारायणम्॥

अद्धः सम्भूतः पृथिव्ये रसाँच। विश्वकंर्मणः समंवर्तताधि। तस्य त्वष्टां विद्धंद्रूपमेति। तत्पुरुंषस्य विश्वमाजांनमग्रे॥ वेदाहमेतं पुरुषं महान्तम्। आदित्यवंणं तमंसः परंस्तात्। तमेवं विद्वानमृतं इह भंवति। नान्यः पन्थां विद्यतेयंऽनाय॥ प्रजापंतिश्वरित गर्भे अन्तः। अजायंमानो बहुधा विजायते। तस्य धीराः परिजानन्ति योनिम्। मरींचीनां पदिमंच्छन्ति वेधसंः॥ यो देवेभ्य आतंपित। यो देवानां पुरोहितः। पूर्वो यो देवेभ्यो जातः। नमो रुचाय ब्राह्मये॥ रुचं ब्राह्मं जनयंन्तः। देवा अग्रे तदंब्रुवन्। यस्त्वैवं ब्राह्मणो विद्यात्। तस्यं देवा

अस्न वशेँ॥ हीश्चं ते लृक्ष्मीश्च पत्यौँ। अहोरात्रे पार्श्वे। नक्षत्राणि रूपम्। अश्विनौ व्यात्तम्ँ। इष्टं मनिषाण। अमुं मनिषाण। सर्वं मनिषाण॥ शिखायै वषट्॥

॥ अप्रतिरथम्॥

(तैत्तिरीयसंहितायां काण्डः - ४/प्रश्नः - ६/अनुवाकः - ४)

आशुः शिशांनो वृष्भो न युध्मो घंनाघनः क्षोभंणश्चर्षणीनाम्। सङ्कन्दंनोऽनिमिष एंकवीरः श्तरः सेनां अजयत् साकिमन्द्रः। सङ्कन्दंनेनानिमिषेणं जिष्णुनां युत्कारेणं दुश्चवनेनं धृष्णुनां। तिदन्द्रेण जयत् तथ्संहध्वं युधो नर् इषुंहस्तेन वृष्णां। स इषुंहस्तैः सिनेषङ्गिभिंव्शी सङ्स्रष्टा स युध् इन्द्रो गुणेनं। स्रस्षृष्टजिथ्सोम्पा बांह्शध्यूर्ध्वधंन्वा प्रतिहिताभिरस्तां।

बृहंस्पते परि दीया रथंन रक्षोहाऽमित्रा अपुबाधंमानः। प्रभुञ्जन्यसेनाः प्रमुणो युधा जयंत्रस्माकंमध्यविता रथांनाम्। गोत्रभिदं गोविदं वर्ज्ञंबाहुं जयंन्तमज्मं प्रमृणन्तमोजंसा। इम संजाता अनुं वीरयध्वमिन्द्र सखायोऽनु स रंभध्वम्। बुलुविज्ञायः स्थविरः प्रवीरः सहंस्वान् वाजी सहंमान उग्रः। अभिवीरो अभिसंत्त्वा सहोजा जैत्रंमिन्द्र रथमा तिष्ठ गोवित्। अभि गोत्राणि सहंसा गाहंमानोऽदायो

वीरः शतमंन्युरिन्द्रंः।

दुश्चवनः पृतनाषाडंयुध्यौऽस्माक् सेनां अवतु प्र युथ्सु। इन्द्रं आसां नेता बृह्स्पतिर्दक्षिणा यज्ञः पुर एतु सोमः। देवसेनानांमभिभञ्जतीनां जयंन्तीनां मुरुतों यन्त्वग्रै। इन्द्रंस्य वृष्णो वर्रुणस्य राज्ञं आदित्यानां मुरुता शर्थं उग्रम्। महामनसां भवनच्यवानां घोषों देवानां जयंतामुदंस्थात्। अस्माक्मिन्द्रः समृतेषु ध्वजेष्वस्माकं या इषंवस्ता जयन्तु।

अस्माकं वीरा उत्तरे भवन्त्वस्मानुं देवा अवता हर्वेषु। उद्धर्षय मघवन्नायुंधान्युत् सत्त्वेनां मामकानां महा हिस। उद्घृंत्रहन् वाजिनां वाजिनान्युद्रथानां जयंतामेतु घोषंः। उप् प्रेत् जयंता नरः स्थिरा वंः सन्तु बाहवंः। इन्द्रों वः शर्म यच्छत्त्वनाधृष्या यथाऽसंथ। अवंसृष्टा परां पत् शरंव्ये ब्रह्मंसहिता।

गच्छामित्रान् प्रविश मैषां कं चनोच्छिषः। मर्माणि ते वर्मभिश्छादयामि सोमंस्त्वा राजाऽमृतेनाभिवंस्ताम्। उरोवंरीयो वरिवस्ते अस्तु जयन्तं त्वामनुं मदन्तु देवाः। यत्रं बाणाः सम्पतिन्त कुमारा विशिखा इंव। इन्द्रों नस्तत्रं वृत्रहा विश्वाहा शर्म यच्छतु॥ कवचाय हुम्॥

॥ प्रतिपूरुषम् (सं०)॥

(तैत्तिरीयसंहितायां काण्डः - १/प्रश्नः - ८/अनुवाकः - ६)

प्रतिपूरुषमेकंकपालान्निर्वपत्येक्मितिरिक्तं यावन्तो गृह्याः समस्तेभ्यः कमंकरं पश्नाः शर्मास् शर्म यजंमानस्य शर्म मे यच्छैकं एव रुद्रो न द्वितीयांय तस्थ आखुस्ते रुद्र पशुस्तं जुंषस्वैष ते रुद्र भागः सह स्वस्नाऽम्बिकया तं जुंषस्व भेषजं गवेऽश्वांय पुरुषाय भेषजमथों अस्मभ्यं भेषजः सुभेषजं यथाऽसंति। सुगं मेषायं मेष्यां अवांम्ब रुद्रमंदिम्ह्यवं देवं त्र्यंम्बकम्। यथां नः श्रेयंसः कर्द्यथां नो वस्यंसः कर्द्यथां नः पशुमतः कर्द्यथां नो व्यवसाययात। त्र्यंम्बकं यजामहे सुगन्धं पृष्टिवर्धनम्। उर्वारुकिमिव बन्धंनान्मृत्योमुंक्षीय माऽमृतात्॥ एष ते रुद्रभागस्तं जुंषस्व तेनांवसेन परो मूर्जवतोऽती्ह्यवंततथन्वा पिनांकहस्तः कृत्तिवासाः॥

॥ प्रतिपूरुषम् (ब्रा०) ॥

(तैत्तिरीयब्राह्मणे अष्टकं - १/प्रश्नः - ६/अनुवाकः - १०)

प्रतिपूरुषमेकंकपालान्निर्वपति। जाता एव प्रजा रुद्रान्निरवेदयते। एकमितिरिक्तम्। जनिष्यमाणा एव प्रजा रुद्रान्निरवंदयते। एकंकपाला भवन्ति। एक्धैव रुद्रं निरवंदयते। नाभिघांरयति। यदंभिघारयैत्। अन्तुरुवचारिणर्थ

रुद्रं कुर्यात्। पुकोल्मुकेनं यन्ति। तिद्धे रुद्रस्यं भागधेयम्। इमां दिशं यन्ति। एषा वै रुद्रस्य दिक्। स्वायांमेव दिशि रुद्रं निरवंदयते। रुद्रो वा अपशुकाया आहुत्यै नातिष्ठत। असौ ते पुशुरिति निर्दिशेद्यं द्विष्यात्। यमेव द्वेष्टिं। तमंस्मै पशुं निर्दिशति। यदि न द्विष्यात्। आखुस्ते पशुरितिं ब्रूयात्। न ग्राम्यान् प्शून् हिनस्तिं। नाऽऽरण्यान्। चतुष्पथे जुंहोति। एष वा अंग्रीनां पड्वीशो नाम। अग्निवत्येव जुंहोति। मध्यमेनं पर्णेनं जुहोति। सुग्ध्यंषा। अथो खलुं। अन्तमेनैव होत्व्यम्। अन्तत एव रुद्रं निरवंदयते। एष ते रुद्र भागः सह स्वस्नाऽम्बिकयेत्याह। शरद्वा अस्याम्बिका स्वसां। तया वा एष हिनस्ति। यश हिनस्ति। तयैवैन श सह शंमयति। भेषुजं गव इत्याह। यावन्त एव ग्राम्याः पशर्वः। तेभ्यो भेषजं करोति। अवाम्ब रुद्रमंदिमहीत्यांह। आशिषंमेवैतामाशाँस्ते। त्र्यंम्बकं यजामह इत्यांह। मृत्योर्मुक्षीय माऽमृतादिति वावैतदांह। उत्किरन्ति। भगंस्य लीफ्सन्ते। मूर्ते कृत्वाऽऽसंजन्ति। यथा जनं यतेऽवसं करोतिं। तादृगेव तत्। एष ते रुद्र भाग इत्यांह निरवंत्यै। अप्रतीक्षमायन्ति। अपः परिषिश्चति। रुद्रस्यान्तर्हित्यै। प्र वा एतें स्माल्लोकाच्यंवन्ते। ये त्र्यंम्बकैश्चरंन्ति। आदित्यं चरुं पुनरेत्य निर्वपिति। इयं वा अदितिः। अस्यामेव प्रतितिष्ठन्ति।

नेत्रत्रयाय वौषट्॥

॥ शतरुद्रीयम् (सं०)॥

(तैत्तिरीयसंहितायां काण्डः - १/प्रश्नः - ३/अनुवाकः - १४)

त्वमंग्ने रुद्रो असुरो महो दिवस्त्व शर्धो मार्रुतं पृक्ष ईशिषे। त्वं वातैररुणैर्यास शङ्ग्यस्त्वं पूषा विधृतः पासि नु त्मनां। आ वो राजानमध्वरस्य रुद्र होतार सत्ययज् रेरोदंस्योः। अग्निं पुरा तंनिय्वोर्चित्ताद्धिरंण्यरूपमवसे कृणुध्वम्। अग्निरहोता नि षंसादा यजीयानुपस्थे मातुः सुरुभावं लोके। युवां कृविः पुरुनिष्ठ ऋतावां धृतां कृषीनामृत मध्यं इद्धः।

साध्वीमंकर्देववीतिं नो अद्य यज्ञस्यं जिह्वामंविदाम् गृह्यांम्। स आयुराऽगांध्सुर्भिवसांनो भृद्रामंकर्देवहूंतिं नो अद्य। अर्ऋन्दद्गिः स्त्नयंत्रिव द्यौः क्षामा रेरिहद्वीरुधंः सम्अत्र। सद्यो जंज्ञानो वि हीमिद्धो अख्यदा रोदंसी भानुनां भात्यन्तः। त्वे वसूंनि पुर्वणीक होतर्दोषा वस्तोरेरिरे यज्ञियांसः।

क्षामेव विश्वा भुवनानि यस्मिन्थ्स सौभंगानि दिधिरे पावके। तुभ्यं ता अङ्गिरस्तम् विश्वाः सुक्षितयः पृथंक्। अग्रे कामाय येमिरे। अश्याम् तं काममग्रे तवोत्यंश्यामं र्यि रंयिवः सुवीरम्। अश्याम् वाजंम्भि वाजयंन्तोऽश्यामं द्युम्नमंजराऽजरंन्ते। श्रेष्ठं यिवष्ठ भारताऽग्नें द्युमन्तमा भेर।
वसो पुरुस्पृह रे रियम्। सि श्वितानस्तंन्यत् रोचनस्था
अजरेभिर्नानदिद्धियविष्ठः। यः पांवकः पुरुतमः पुरूणि
पृथून्यग्निरंनुयाति भर्वन्नं। आयुष्ठे विश्वतो दधद्यम्ग्निवरिण्यः।
पुनस्ते प्राण आयंति परा यक्ष्मरे सुवामि ते। आयुर्दा अंग्ने
ह्विषो जुषाणो घृतप्रंतीको घृतयोनिरेधि। घृतं पीत्वा मधु
चारु गर्व्यं पितेवं पुत्रम्भिरंक्षतादिमम्।

तस्मै ते प्रतिहर्यते जातंवदो विचंर्षणे। अग्ने जनांमि सुष्टुतिम्। दिवस्पिरं प्रथमं जंज्ञे अग्निर्स्महितीयं पिरं जातवेदाः। तृतीयंमप्स् नृमणा अजंस्रमिन्धांन एनं जरते स्वाधीः। शुचिः पावक वन्द्योऽग्ने बृहिद्वरोचसे। त्वं घृतेभिराहृंतः। दृशानो रुका उर्व्या व्यंद्यौदुर्मर्षमायुंः श्रिये रुचानः। अग्निर्मृतो अभवद्वयोभिर्यदेनं द्यौरजंनयथसुरेताः।

आ यदिषे नृपतिं तेज आन्द्भृचि रेतो निषिक्तं द्यौर्भीकैं। अग्निः शर्धमनवद्यं युवानः स्वाधियं जनयथ्सूदयंच। स तेजीयसा मनसा त्वोतं उत शिक्ष स्वपत्यस्यं शिक्षोः। अग्ने रायो नृतंमस्य प्रभूतौ भूयामं ते सुष्टुतयंश्च वस्वंः। अग्ने सहन्तुमा भेर द्युम्नस्यं प्रासहां र्यिम्।

विश्वा यश्चर्षणीर्भ्यांसा वाजेंषु सासहंत्। तमंग्ने पृतना सहर्र र्यिर संहस्व आ भंर। त्वर हि सत्यो अद्भंतो दाता वार्जस्य गोमंतः। उक्षान्नांय वृशान्नांय सोमंपृष्ठाय वेधसं। स्तोमैंविधेमाग्नयें। वृद्या हि सूनो अस्यंद्यसद्वां चृक्रे अग्निर्जनुषाऽज्माऽन्नम्। स त्वं नं ऊर्जसन् ऊर्जं धा राजेंव जेरवृके क्षेष्यन्तः।

अग्र आयू १ पि पवस् आ सुवोर्जिमिषं च नः। आरे बांधस्व दुच्छुनाँम्। अग्ने पवंस्व स्वपां अस्मे वर्चः सुवीर्यम्ँ। दधत्पोष १ रियं मियं। अग्ने पावक रोचिषां मृन्द्रयां देव जिह्नयाँ। आ देवान् वंक्षि यिक्षं च। स नः पावक दीदिवोऽग्ने देवा १ इहाऽऽवंह। उपं यज्ञ १ ह्विश्चं नः। अग्निः शुचिं व्रततमः शुचिर्विप्रः शुचिः क्विः। शुचीं रोचत् आहुंतः। उदंग्ने शुचंयस्तवं शुक्रा भ्राजंन्त ईरते। तव ज्योती १ ष्युर्चयः॥

॥ शतरुद्रीयम् (ब्रा०)॥

(तैत्तिरीयब्राह्मणे काठके प्रश्नः - २/अनुवाकः - २)

त्वमंग्ने रुद्रो असुंरो महो दिवः। त्व शर्धो मार्रतं पृक्ष ईशिषे। त्वं वातैररुणैर्यासि शङ्गयः। त्वं पूषा विधतः पासि न त्मनां। देवां देवेषुं श्रयध्वम्। प्रथंमा द्वितीयेषु श्रयध्वम्। द्वितीयास्तृतीयेषु श्रयध्वम्। तृतीयाश्चतुर्थेषुं श्रयध्वम्। चृतुर्थाः पश्चमेषुं श्रयध्वम्। पृश्चमाः षृष्ठेषुं श्रयध्वम्। षृष्ठाः संप्तमेषुं श्रयध्वम्। स्प्तमा अष्टमेषुं श्रयध्वम्। स्प्तमा अष्टमेषुं श्रयध्वम्। स्प्तमा दंशमेषुं श्रयध्वम्। न्वमा दंशमेषुं

श्रयध्वम्। दुशुमा एंकादुशेषुं श्रयध्वम्। एुकादुशा द्वांदुशेषुं श्रयध्वम्। द्वाद्शास्त्रयोद्शेषुं श्रयध्वम्। त्रयोद्शाश्चंतुर्दशेषुं श्रयध्वम्। चृतुर्द्शाः पंश्रद्शेषुं श्रयध्वम्। पृश्रदशाः षोंडशेषुं श्रयध्वम्॥ षोडशाः संप्तद्शेषुं श्रयध्वम्। सप्तदशा अष्टादशेषुं श्रयध्वम्। अष्टादशा एंकान्नवि शेषुं श्रयध्वम्। एकान्नवि शा वि शोषुं श्रयध्वम्। वि शा एंकविर्शेषुं श्रयध्वम्। एकविर्शा द्वांविर्शेषुं श्रयध्वम्। द्वावि शास्त्रयोवि शेषु श्रयध्वम्। त्रयोवि शाश्चेतुर्वि शेषुं श्रयध्वम्। चृतुर्वि १ शाः पंश्रवि १ शेषुं श्रयध्वम्। पृश्रवि १ शाः षंड्वि १ शेषुं श्रयध्वम्॥ षुड्वि १ शाः संप्तवि १ शेषुं श्रयध्वम्। सप्तविर्शा अष्टाविर्शेषुं श्रयध्वम्। अष्टाविर्शा एंकान्नत्रि १ शेषुं श्रयध्वम्। एकान्नत्रि १ शास्त्रि १ शेषुं श्रयध्वम्। त्रिर्शा एकत्रिर्शेषु श्रयध्वम्। एकत्रिर्शा द्वांत्रि १ शेषुं श्रयध्वम्। द्वात्रि १ शास्त्रं यस्त्रि १ शेषुं श्रयध्वम्। देवांस्त्रिरेकादशास्त्रिस्त्रंयस्त्रि । उत्तरे भवत। उत्तरवर्त्मान उत्तरसत्वानः। यत्कांम इदं जुहोमिं। तन्मे समृध्यताम्। वय इस्याम पत्यो रयीणाम्। भूर्भुवः स्वंः स्वाहाँ॥ ॐ भूर्भ्वस्सुवरोमिति दिग्बन्धः॥ अस्त्राय फट्॥

॥पश्चाङ्गम्॥

ह् सः शृंचिषद्वसुंरन्तरिक्ष्मद्धोतां वेदिषदितिंथिर्दुरोण्सत्। नृषद्वरसदंत्सद्योम्सद्जा गोजा ऋत्जा अद्रिजा ऋतं बृहत्॥

प्रतिद्वर्णः स्तवते वीर्याय। मृगो न भीमः कुंचरो गिरिष्ठाः। यस्योरुषुं त्रिषु विक्रमणेषु। अधिक्षियन्ति भवनानि विश्वा॥ त्र्यम्बकं यजामहे सुगन्धिं पृष्टिवर्धनम्। उर्वारुकिमिव बन्धनान्मृत्योर्मृक्षीय माऽमृतात्॥ तथ्सवितुर्वृणीमहे। व्यं देवस्य भोजनम्। श्रेष्ठ सर्वधात्तेमम्। तुरं भगस्य धीमहि॥ विष्णुर्योनिं कल्पयतु। त्वष्टां रूपाणिं पिश्शतु। आसिंश्रतु प्रजापंतिः। धाता गर्भं दधातु ते॥

॥ अष्टाङ्ग-नमस्काराः॥

हिर्ण्यगर्भः समेवर्तताग्रे भूतस्यं जातः पितरेकं आसीत्। सदांधार पृथिवीं द्यामुतेमां कस्मै देवायं हिवर्षां विधेम॥ [उरसा] उमामहेश्वराभ्यां नमः॥१॥

यः प्राणितो निमिषतो महित्वैक इद्राजा जगतो बभूवं। य ईशे अस्य द्विपद्श्वतुंष्पदः कस्मै देवायं ह्विषां विधेम॥ [शिरसा] उमामहेश्वराभ्यां नमः॥२॥

ब्रह्मजज्ञानं प्रथमं पुरस्ताद्विसीमृतः सुरुची वेन आवः। सबुध्निया उपमा अस्य विष्ठाः सृतश्च योनिमस्तश्च विवेः॥१॥ [दृष्ट्या] उमामहेश्वराभ्यां नमः॥३॥ मृही द्यौः पृंथिवी चं न इमं युज्ञं मिंमिक्षताम्। पिपृतान्नो भरीमभिः॥

[मनसा] उमामहेश्वराभ्यां नमः॥४॥

उपश्वासय पृथिवीमुत द्यां पुंरुत्रा ते मनुतां विष्ठितं जगंत्। स दुंन्दुभे सुजूरिन्द्रेण देवैर्दूराद्दवीयो अपसेध शत्रून्ं॥ [वचसा] उमामहेश्वराभ्यां नमः॥५॥

अग्ने नयं सुपर्था राये अस्मान् विश्वानि देव वयुनानि विद्वान्। युयोध्यस्मञ्जंहुराणमेनो भूयिष्ठां ते नमं उक्तिं विधेम॥ [पद्माम्] उमामहेश्वराभ्यां नमः॥६॥

या ते अग्ने रुद्रिया तुनूस्तयां नः पाहि तस्याँस्ते स्वाहाँ॥ [कराभ्याम्] उमामहेश्वराभ्यां नमः॥७॥

इमं यंमप्रस्त्रमाहि सीदाऽङ्गिरोभिः पितृभिः संविदानः। आत्वा मन्नाः कविशस्ता वंहन्त्वेना राजन् ह्विषां मादयस्व॥ [कर्णाभ्याम्] उमामहेश्वराभ्यां नमः॥८॥

॥लघुन्यासे श्री रुद्रध्यानम्॥

अथाऽऽत्मानं शिवात्मानं श्री रुद्र रूपं ध्यायेत्॥ शुद्धस्फटिकसङ्काशं त्रिनेत्रं पश्चवऋकम्। गङ्गाधरं दशभुजं सर्वाभरणभूषितम्॥ नीलग्रीवं शशाङ्काङ्कं नागयज्ञोपवीतिनम्। व्याप्रचर्मोत्तरीयं च वरेण्यमभयप्रदम्॥
कमण्डल्वक्षसूत्राणां धारिणं शूलपाणिनम्।
ज्वलन्तं पिङ्गलजटाशिखामुद्योतधारिणम्॥
वृषस्कन्धसमारूढम् उमादेहार्धधारिणम्।
अमृते नाप्नुतं शान्तं दिव्यभोगसमन्वितम्॥
दिग्देवता समायुक्तं सुरासुरनमस्कृतम्।
नित्यं च शाश्वतं शुद्धं ध्रुवमक्षरमव्ययम्॥
सर्वव्यापिनमीशानं रुद्रं वै विश्वरूपिणम्।
एवं ध्यात्वा द्विजः सम्यक् ततो यजनमारभेत्॥
अथातो रुद्र स्नानार्चनाभिषेकविधिं व्याख्यास्यामः।
आदित एव तीर्थे स्नात्वा उदेत्य शुचिः प्रयतो ब्रह्मचारी
शुक्रवासा ईशानस्य प्रतिकृतिं कृत्वा तस्य दक्षिणप्रत्यग्देशे
देवाभिमुखः स्थित्वा आत्मिन देवताः स्थापयेत्॥

॥ लघुन्यासे देवता-स्थापनम्॥

प्रजनने ब्रह्मा तिष्ठतु। पादयोर्विष्णुस्तिष्ठतु। हस्तयोर्हरस्तिष्ठतु। बाह्वोरिन्द्रस्तिष्ठतु। जठरे अग्निस्तिष्ठतु। हृदये शिवस्तिष्ठतु। कण्ठे वसवस्तिष्ठन्तु। वक्रे सरस्वती तिष्ठतु। नासिकयोर्-वायुस्तिष्ठतु। नयनयोश्चन्द्रादित्यौ तिष्ठेताम्। कर्णयोरिश्वनौ तिष्ठेताम्। ललाटे रुद्रास्तिष्ठन्तु। मूर्ध्र्यादित्यास्तिष्ठन्तु। शिरिस महादेवस्तिष्ठतु। शिखायां वामदेवस्तिष्ठतु। पृष्ठे पिनाकी तिष्ठतु। पुरतः शूली तिष्ठतु। पार्श्वयोः

शिवाशङ्करौ तिष्ठेताम्। सर्वतो वायुस्तिष्ठतु। ततो बहिः सर्वतोऽग्निर्ज्वालामाला-परिवृतस्तिष्ठतु। सर्वेष्वङ्गेषु सर्वा देवता यथास्थानं तिष्ठन्तु। मां रक्षन्तु। [सर्वान् महाजनान् सकुटुम्बं रक्षन्तु॥]

अ्ग्निमें वाचि श्रितः। वाग्घृदंये। हृदंयं मियं। अहम्मृतें। अमृतं ब्रह्मणि। (जिह्ना)

वायुर्में प्राणे श्रितः। प्राणो हृदये। हृदयं मियं। अहम्मृतें। अमृतं ब्रह्मणि। (नासिका)

सूर्यो मे चक्षुंषि श्रितः। चक्षुर्हदेये। हृदेयं मिये। अहमुमृतें। अमृतं ब्रह्मणि। (नेत्रे)

चन्द्रमां मे मनंसि श्रितः। मनो हृदये। हृदयं मियं। अहममृतें। अमृतं ब्रह्मणि। (वक्षः)

दिशों में श्रोत्रें श्रिताः। श्रोत्र हदेये। हदेयं मिये। अहममृतें। अमृतं ब्रह्मणि। (श्रोत्रे)

आपों मे रेतंसि श्रिताः। रेतो हृदंये। हृदंयं मियं। अहममृतें। अमृतं ब्रह्मणि। (गृह्मम्)

पृथिवी मे शरीरे श्रिता। शरीर्॰ हदंये। हदंयं मियं। अहममृतें। अमृतं ब्रह्मणि। (शरीरम्)

ओष्धिवनस्पतयों में लोमंसु श्रिताः। लोमांनि हृदंये। हृदंयं मिये। अहमुमृतें। अमृतं ब्रह्मणि। (लोमानि)

इन्द्रों मे बलैं श्रितः। बलु हदये। हदयं मियं। अहम्मृतैं।

अमृतुं ब्रह्मणि। (बाहू)

पुर्जन्यों मे मूर्धि श्रितः। मूर्धा हृदये। हृदयं मिये। अहमुमृतें। अमृतं ब्रह्मणि। (शिरः)

ईशांनो मे मृन्यौ श्रितः। मृन्युर्ह्रदेये। हृदेयं मियं। अहममृतें। अमृतं ब्रह्मणि। (हृदयम्)

आत्मा मं आत्मिनं श्रितः। आत्मा हृदंये। हृदंयं मियं। अहममृतें। अमृतं ब्रह्मणि। (हृदयम्)

पुनर्म आत्मा पुनरायुरागाँत्। पुनः प्राणः पुनराकूंतमागाँत्। वैश्वानरो रश्मिभिवीवृधानः। अन्तस्तिष्ठत्वमृतंस्य गोपाः॥ (सर्वाण्यङ्गानि संस्पृश्य स्थापनं कृत्वा मानसैराराधयेत्॥)

॥ आत्मपूजा॥

आराधितो मनुष्यैस्त्वं सिद्धैर्देवासुरादिभिः। आराधयामि भक्त्या त्वाऽनुग्रहाण महेश्वर॥ ॥कलशेषु साम्बपरमेश्वर ध्यानम्॥

ध्यायेन्निरामयं वस्तुं सर्गस्थितिलयादिकम्। निर्गुणं निष्कलं नित्यं मनोवाचामगोचरम्॥१॥

गङ्गाधरं शशिधरं जटामकुटशोभितम्। श्वेतभूतित्रिपुण्ड्रेण विराजितललाटकम्॥२॥

लोचनत्रयसम्पन्नं स्वर्णकुण्डलशोभितम्। स्मेराननं चतुर्बाहुं मुक्ताहारोपशोभितम्॥३॥ अक्षमालां सुधाकुम्भं चिन्मयीं मुद्रिकामपि। पुस्तकं च भुजैर्दिव्यैर्दधानं पार्वतीपतिम्॥४॥ श्वेताम्बरधरं श्वेतं रत्नसिंहासनस्थितम्। सर्वाभीष्टप्रदातारं वटमूलनिवासिनम्॥५॥ वामाङ्कसंस्थितां गौरीं बालाकीयुतसन्निभाम्। जपाकुसुमसाहस्रसमानश्रियमीश्वरीम् स्वर्णरत्रखचितमकुटेन विराजिताम्॥६॥ ललाटपट्टसंराजत्संलग्नतिलकाश्चिताम् । राजीवायतनेत्रान्तां नीलोत्पलदलेक्षणाम्॥७॥ सन्तप्तहेमखचित ताटङ्काभरणान्विताम्। ताम्बूलचर्वणरतरक्तजिह्वाविराजिताम् ॥८॥ पताकाभरणोपेतां मुक्ताहारोपशोभिताम्। स्वर्णकङ्कणसंयुक्तैश्चतुर्भिर्बाहुभिर्युताम् ॥९॥ सुवर्णरत्नखचित-काश्चीदामविराजिताम् कदलीललितस्तम्भ-सन्निभोरुयुगान्विताम्॥१०॥ श्रिया विराजितपदां भक्तत्राणपरायणाम्। अन्योन्याश्लिष्टहृद्बाह् गौरीशङ्करसंज्ञकम्॥११॥ सनातनं परं ब्रह्म परमात्मानमव्ययम्। आवाहयामि जगतामीश्वरं परमेश्वरम्॥१२॥

मङ्गलायतनं देवं युवानमित सुन्दरम्। ध्यायेत्कल्पतरोर्मूले सुखासीनं सहोमया॥१३॥ आगच्छाऽऽगच्छ भगवन् देवेश परमेश्वर। सचिदानन्द भूतेश पार्वतीश नमोऽस्तु ते॥१४॥

॥ षोडशोपचार पूजा॥

नमंस्ते रुद्र मृन्यवं उतो त् इषंवे नमः। नमंस्ते अस्तु धन्वंने बाहुभ्यांमुत ते नमः॥ ॐ हीं नमः शिवायं। सद्योजातं प्रंपद्यामि।

या तु इषुंः शिवतंमा शिवं बुभूवं ते धनुंः। शिवा शंरूव्यां या तव तयां नो रुद्र मृडय॥ ॐ हीं नुमः शिवायं। सुद्योजाताय वै नमो नमंः। आसनं समर्पयामि॥२॥

या ते रुद्र शिवा तुनूरघोराऽपांपकाशिनी। तयां नस्तुनुवा शन्तमया गिरिशन्ताभिचांकशीहि॥ ॐ हीं नुमः शिवायं। भवे भवे नातिं भवे भवस्व माम्। पादयोः पाद्यं समर्पयामि॥३॥

यामिषुं गिरिशन्त हस्ते बिभुष्यस्तेवे। शिवां गिरित्र तां कुरु मा हिर्भ्सीः पुरुषं जगत्॥ ॐ हीं नुमः शिवाये। भवोद्भेवाय नमः॥ अर्घ्यं समर्पयामि॥४॥

शिवेन वर्चसा त्वा गिरिशाच्छांवदामिस। यथां नः सर्विमिञ्जगंदयक्ष्म र सुमना असंत्॥ ॐ हीं नमः शिवायं। वामदेवाय नमंः। आचमनीयं समर्पयामि॥५॥

अध्यंवोचदिधवृक्ता प्रंथमो दैव्यों भिषक्। अही ईश्च

सर्वां अम्भय-न्थ्सर्वां श्रयातुधान्यः॥ ॐ हीं नुमः शिवायं। ज्येष्ठाय नर्मः। मधुपर्कं समर्पयामि॥६॥

असौ यस्ताम्रो अंरुण उत बुभुः सुंमुङ्गलंः। ये चेमा॰ रुद्रा अभितों दिक्षु श्रिताः सहस्रशोऽवैषा॰ हेर्ड ईमहे॥ ॐ हीं नुमः शिवायं। श्रेष्ठाय नमंः। स्नानं समर्पयामि। स्नानानन्तरम् आचमनीयं समर्पयामि॥७॥

असौ योऽवसपंति नीलंग्रीवो विलोहितः। उतैनं गोपा अंदशन्नदंशन्नुदहार्यः। उतैनं विश्वां भूतानि स दृष्टो मृंडयाति नः॥ ॐ हीं नमः शिवायं। रुद्राय नमः। वस्रोत्तरीयं समर्पयामि॥८॥

नमों अस्तु नीलंग्रीवाय सहस्राक्षायं मीढुषें। अथो ये अस्य सत्वांनोऽहं तेभ्योऽकरं नमः॥ ॐ हीं नमः शिवायं। कालांय नमः। यज्ञोपवीताभरणानि समर्पयामि॥९॥

प्र मुंश्च धन्वंनस्त्वमुभयोरार्त्नियोर्ज्याम्। याश्चं ते हस्त इषंवः परा ता भंगवो वप॥ ॐ हीं नमः शिवायं। कलंविकरणाय नमंः। दिव्यपरिमलगन्धान् धारयामि। गन्धस्योपरि अक्षतान् समर्पयामि॥१०॥

अवतत्य धनुस्त्व सहंस्राक्ष शतेषुधे। निशीर्यं शत्यानां मुखां शिवो नः सुमनां भव॥ ॐ हीं नुमः शिवाये। बलंविकरणाय नमः। पुष्पैः पूजयामि॥११॥

ॐ भवाय देवाय नमः। ॐ शर्वाय देवाय नमः। ॐ

ईशानाय देवाय नमः। ॐ पशुपतये देवाय नमः। ॐ रुद्राय देवाय नमः। ॐ उग्राय देवाय नमः। ॐ भीमाय देवाय नमः। ॐ महते देवाय नमः॥ ॐ भवस्य देवस्य पत्ये नमः। ॐ शर्वस्य देवस्य पत्ये नमः। ॐ ईशानस्य देवस्य पत्ये नमः। ॐ पशुपतेर्देवस्य पत्ये नमः। ॐ रुद्रस्य देवस्य पत्ये नमः। ॐ रुद्रस्य देवस्य पत्ये नमः। ॐ उग्रस्य देवस्य पत्ये नमः। ॐ भीमस्य देवस्य पत्ये नमः। ॐ महतो देवस्य पत्ये नमः॥

विज्यं धर्नुः कप्रदिनो विश्वलयो बार्णवा र उत। अनेशन्न-स्येषेव आभुरस्य निष्क्षिथिः॥ ॐ हीं नुमः शिवाये। बलाय नर्मः। धूपमाघ्रापयामि॥१२॥

या ते हेतिर्मीं ढुष्टम् हस्ते बुभूवं ते धर्नुः। तयाऽस्मान् विश्वतस्त्वमयक्ष्मया परिब्युज॥ ॐ हीं नमः शिवाये। बलप्रमथनाय नमः। अलङ्कारदीपं सन्दर्शयामि॥१३॥

ॐ भूर्भुवः सुवंः। + ब्रह्मणे स्वाहाँ। नमंस्ते अस्त्वायुंधायानांतताय धृष्णवेँ। उभाभ्यांमुत ते नमों बाहुभ्यां तव धन्वंने॥ ॐ हीं नमः शिवायं। सर्वभूतदमनाय नमः। () निवेदयामि। मध्ये मध्ये अमृतपानीयं समर्पयामि। अमृतापिधानमसि।

हस्तप्रक्षालनं समर्पयामि। पादप्रक्षालनं समर्पयामि। निवेदनानन्तरम् आचमनीयं समर्पयामि॥१४॥

परिं ते धन्वंनो हेतिर्स्मान्वृंणक्त विश्वतंः। अथो य

इंषुधिस्तवाऽऽरे अस्मन्नि धेहि तम्॥ ॐ हीं नृमः शिवायं। मनोन्मंनाय नर्मः। कर्पूरताम्बूलं समर्पयामि॥१५॥

नमंस्ते अस्तु भगवन् विश्वेश्वरायं महादेवायं त्र्यम्बकायं त्रिपुरान्त्वकायं त्रिकाग्निकालायं कालाग्निरुद्रायं नीलकण्ठायं मृत्युञ्जयायं सर्वेश्वरायं सदाशिवायं श्रीमन्महादेवाय नमंः॥ कर्पूरनीराजनं दर्शयामि॥१६॥

॥ रक्षा ॥

बृहथ्सामं क्षत्रभृद्घृद्ध वृष्णियं त्रिष्टभौजःं शुभितमुग्रवीरम्। इन्द्रस्तोमेन पश्चद्शेन् मध्यमिदं वातेन् सगरेण रक्ष॥ रक्षां धारयामि॥

॥श्रीरुद्रनाम त्रिशती॥

नमो हिरंण्यबाहवे नमंः। सेनान्यें नमंः। दिशां च पत्ये नमंः। नमों वृक्षेभ्यो नमंः। हिरंकेशेभ्यो नमंः। पशूनां पत्ये नमंः। नमंः सस्पिञ्जराय नमंः। त्विषीमते नमंः। पथीनां पत्ये नमंः। पथीनां पत्ये नमंः। नमों बसुशाय नमंः। विव्याधिने नमंः। अन्नांनां पत्ये नमंः। नमो हिरंकेशाय नमंः। उपवीतिने नमंः। पृष्टानां पत्ये नमंः। पृष्टानां पत्ये नमंः। नमों भ्वस्यं हेत्ये नमंः। जगंतां पत्ये नमंः। नमों स्द्राय नमंः।

आतुताविने नर्मः। क्षेत्राणां पत्ये नर्मः।
नर्मः सूताय नर्मः। अहंन्त्याय नर्मः।
वनानां पत्ये नर्मः। नर्मो रोहिताय नर्मः।
स्थपत्ये नर्मः। वृक्षाणां पत्ये नर्मः।
नर्मो मुन्निणे नर्मः। वाणिजाय नर्मः।
कक्षाणां पत्ये नर्मः। नर्मो भुवन्तये नर्मः।
वारिवस्कृताय नर्मः। ओषंधीनां पत्ये नर्मः।
नर्म उच्चेर्घोषाय नर्मः। आक्रन्दयंते नर्मः।
पत्तीनां पत्ये नर्मः। नर्मः कृथ्स्रवीताय नर्मः।
धावते नर्मः। सत्त्वनां पत्ये नर्मः॥

नमः सहंमानाय नमः। निव्याधिने नमः।
आव्याधिनीनां पतंये नमः। नमः ककुभाय नमः।
निषक्षिणे नमः। स्तेनानां पतंये नमः।
नमो निषक्षिणे नमः। इषुधिमते नमः।
तस्कराणां पतंये नमः। नमो वश्चते नमः।
परिवश्चते नमः। स्तायूनां पतंये नमः।
नमो निचेरवे नमः। परिचराय नमः।
अरंण्यानां पतंये नमः। नमः सृकाविभ्यो नमः।
जिघा स्त्रायो नमः। मुष्णतां पतंये नमः।
नमोऽसिमद्यो नमः। नक्तं चरंद्यो नमः।

प्रकृन्तानां पतंथे नमंः। नमं उष्णीिषने नमंः।
गिरिचराय नमंः। कुलुश्चानां पतंथे नमंः।
नम् इषुंमद्भो नमंः। धन्वाविभ्यंश्च नमंः। वो नमंः।
नमं आतन्वानेभ्यो नमंः। प्रतिद्धांनेभ्यश्च नमंः। वो नमंः।
नमं आयच्छद्भो नमंः। विस्रृजद्भश्च नमंः। वो नमंः।
नमोऽस्यद्भो नमंः। विध्यद्भश्च नमंः। वो नमंः।
नम् आसीनेभ्यो नमंः। शयानेभ्यश्च नमंः। वो नमंः।
नमः स्वपद्भो नमंः। जाग्रद्भश्च नमंः। वो नमंः।
नम्स्तिष्ठद्भो नमंः। धावद्भश्च नमंः। वो नमंः।
नम्स्तिष्ठद्भो नमंः। स्भापंतिभ्यश्च नमंः। वो नमंः।
नमंः स्भाभ्यो नमंः। स्भापंतिभ्यश्च नमंः। वो नमंः।
नमो अश्वैभ्यो नमंः। अश्वंपतिभ्यश्च नमंः। वो नमंः।

नमं आव्याधिनींभ्यो नमंः। विविध्यंन्तीभ्यश्च नमंः। वो नमंः। नम् उगंणाभ्यो नमंः। तृ ह्हतीभ्यंश्च नमंः। वो नमंः। नमो गृथ्सेभ्यो नमंः। गृथ्सपंतिभ्यश्च नमंः। वो नमंः। नमो व्रातेंभ्यो नमंः। व्रातंपितभ्यश्च नमंः। वो नमंः। नमो गणेभ्यो नमंः। गुणपंतिभ्यश्च नमंः। वो नमंः। नमो विरूपेभ्यो नमंः। विश्वरूपेभ्यश्च नमंः। वो नमंः। नमो महद्भ्यो नमंः। क्षुष्ठकेभ्यंश्च नमंः। वो नमंः। नमो रथिभ्यो नमंः। अरथेभ्यंश्च नमंः। वो नमंः। नमो रथिभ्यो नमंः। रथपितिभ्यश्च नमंः। वो नमंः। नमः सेनांभ्यो नमः। सेनानिभ्यंश्च नमः। वो नमः। नमः क्षत्तभ्यो नमः। सङ्ग्रहीतृभ्यंश्च नमः। वो नमः। नम्स्तक्षंभ्यो नमः। रथकारेभ्यंश्च नमः। वो नमः। नमः कुलांलेभ्यो नमः। कुमिरंभ्यश्च नमः। वो नमः। नमः पुञ्जिष्टंभ्यो नमः। निषादेभ्यंश्च नमः। वो नमः। नमं इषुकुद्धो नमः। धन्वकुद्धांश्च नमः। वो नमः। नमां मृग्युभ्यो नमः। श्वनिभ्यंश्च नमः। वो नमः। नमः श्वभ्यो नमः। श्वपितिभ्यश्च नमः। वो नमः।

नमीं भ्वायं च नमीं। रुद्रायं च नमीं।
नमीं श्वीयं च नमीं। पृशुपतंये च नमीं।
नमीं नीलेग्रीवाय च नमीं। शितिकण्ठीय च नमीं।
नमीं कप्रिने च नमीं। व्युप्तकेशाय च नमीं।
नमीं सहस्राक्षायं च नमीं। श्वीपिविष्ठायं च नमीं।
नमीं गिरिशायं च नमीं। शिपिविष्ठायं च नमीं।
नमीं मीदुष्टमाय च नमीं। इष्मिते च नमीं।
नमीं हस्वायं च नमीं। वर्षीयसे च नमीं।
नमीं वृद्धायं च नमीं। संवृध्वेने च नमीं।
नमीं वृद्धायं च नमीं। स्वृध्वेने च नमीं।
नमीं अग्रियाय च नमीं। प्रथमायं च नमीं।
नमीं अग्रियाय च नमीं। प्रथमायं च नमीं।
नमीं आश्वें च नमीं। अजिरायं च नमीं।

नमः शीघ्रियाय च नमः। शीभ्याय च नमः। नमं ऊर्म्याय च नमः। अवस्वन्याय च नमः। नमः स्रोतस्याय च नमः। द्वीप्याय च नमः॥

नमों ज्येष्ठायं च नमंः। कनिष्ठायं च नमंः। नर्मः पूर्वजायं च नर्मः। अपरजायं च नर्मः। नमों मध्यमायं च नमंः। अपगल्भायं च नमंः। नमों जघन्यांय च नमंः। बुधियाय च नमंः। नमः सोभ्याय च नमः। प्रतिसर्याय च नमः। नमो याम्याय च नमः। क्षेम्याय च नमः। नमें उर्वयांय च नमः। खल्यांय च नमः। नमः श्लोक्यांय च नमंः। अवसान्यांय च नमंः। नमो वन्याय च नमः। कक्ष्याय च नमः। नमः श्रवायं च नमः। प्रतिश्रवायं च नमः। नमं आशुषेणाय च नमंः। आशुरंथाय च नमंः। नमः शूराय च नमः। अवभिन्दते च नमः। नमों वर्मिणे च नमंः। वरूथिने च नमंः। नमों बिल्मिने च नमः। कवचिने च नमः। नमः श्रुतायं च नमः। श्रुतसेनायं च नमः॥

नमो दुन्दुभ्याय च नमः। आहुनुन्याय च नमः।

नमों धृष्णवें च नमंः। प्रमृशायं च नमंः। नमों दूतायं च नमंः। प्रहिताय च नमंः। नमों निष्क्षिणें च नमंः। इषुधिमतें च नमंः। नमंस्तीक्ष्णेषंवे च नमंः। आयुधिनं च नमंः। नर्मः स्वायुधायं च नर्मः। सुधन्वंने च नर्मः। नमः स्रुत्योय च नर्मः। पथ्योय च नर्मः। नमः काट्याय च नमः। नीप्याय च नमः। नमः सूद्याय च नमः। सरस्याय च नमः। नमों नाद्यायं च नमंः। वैशन्तायं च नमंः। नमः कूप्याय च नमः। अवट्याय च नमः। नमो वर्ष्याय च नमंः। अवर्ष्यायं च नमंः। नमों मेघ्यांय च नमंः। विद्युत्यांय च नमंः। नमं ईध्रियांय च नमंः। आतप्यांय च नमंः। नमो वात्याय च नमः। रेष्मियाय च नमः। नमों वास्तव्याय च नमंः। वास्तुपायं च नमंः॥

नमः सोमाय च नमः। रुद्रायं च नमः। नमस्ताम्रायं च नमः। अरुणायं च नमः। नमः शङ्गायं च नमः। पशुपतंये च नमः। नमं उग्रायं च नमः। भीमायं च नमः। नमो अग्रेवधायं च नमः। दूरेवधायं च नमः। नमों हुन्ने च नमंः। हनीयसे च नमंः। नमों वृक्षेभ्यो नमंः। हिर्रिकेशेभ्यो नमंः। नमंस्ताराय नमंः। नमंः शुम्भवे च नमंः। म्योभवे च नमंः। नमंः शङ्करायं च नमंः। म्यस्करायं च नमंः। नमः शिवायं च नमंः। शिवतराय च नमंः। नम्स्तीर्थ्याय च नमंः। कूल्याय च नमंः। नमंः पार्याय च नमंः। अवार्याय च नमंः। नमंः प्रतरंणाय च नमंः। उत्तरंणाय च नमंः। नमं आतार्याय च नमंः। आलाद्याय च नमंः। नमः शष्याय च नमंः। फेन्याय च नमंः। नमः सिक्त्याय च नमंः। प्रवाह्याय च नमंः।

नमं इरिण्यांय च नमंः। प्रपृथ्यांय च नमंः। नमंः कि॰शिलायं च नमंः। क्षयंणाय च नमंः। नमंः कपिर्दिनं च नमंः। पुल्रस्तयं च नमंः। नमो गोष्ठांय च नमंः। गृह्यांय च नमंः। नम्स्तल्प्यांय च नमंः। गेह्यांय च नमंः। नमः काट्यांय च नमंः। गृह्वरेष्ठायं च नमंः। नमों हृद्य्यांय च नमंः। निवेष्प्यांय च नमंः। नमंः पा॰स्व्यांय च नमंः। रज्ञस्यांय च नमंः। नमः शुष्क्याय च नमः। हिरित्याय च नमः।
नमो लोप्याय च नमः। उल्प्याय च नमः।
नमं ऊर्व्याय च नमः। सूर्म्याय च नमः।
नमः पृण्याय च नमः। पृण्शद्याय च नमः।
नमोऽपगुरमाणाय च नमः। अभि्ष्रते च नमः।
नमं आख्खिते च नमः। प्रख्खिते च नमः। नमो वो नमः।
किरिकेभ्यो नमः। देवाना हिर्देयभ्यो नमः।
नमो विक्षीणकेभ्यो नमः। नमो विचिन्वत्केभ्यो नमः।
नमं आनिरहतेभ्यो नमः। नमं आमीवत्केभ्यो नमः।

॥प्रदक्षिणम्॥

द्रापे अन्धंसस्पते दरिंद्रज्ञीलंलोहित। एषां पुरुषाणामेषां पंशूनां मा भेर्माऽरो मो एषां किं चनाऽऽमंमत्॥ या तें रुद्र शिवा तनः शिवा विश्वाहंभेषजी। शिवा रुद्रस्यं भेषजी तयां नो मृड जीवसें॥ इमा॰ रुद्रायं तवसें कपिर्दिनें क्षयद्वीराय प्रभेरामहे मितिम्॥ यथां नः शमसंद्विपदे चतुंष्यदे विश्वं पुष्टं ग्रामें अस्मिन्ननांतुरम्॥ मृडा नों रुद्रोत नो मयंस्कृधि क्षयद्वीराय नमंसा विधेम ते। यच्छं च योश्च मनुरायजे पिता तदंश्याम तवं रुद्र प्रणीतौ॥ मा नों महान्तंमुत मा नों अर्भकं

मा न उक्षंन्तमुत मा नं उक्षितम्। मा नों वधीः पितरं मोत मातरं प्रिया मा नंस्तनुवों रुद्र रीरिषः॥ मा नंस्तोके तनये मा न आयुंषि मा नो गोषु मा नो अश्वेषु रीरिषः। वीरान्मा नो रुद्र भामितोऽवंधीर्हविष्मंन्तो नमंसा विधेम ते॥ आरात्तं गोघ्न उत पूरुषघ्ने क्षयद्वीराय सुम्नमस्मे ते अस्तु। रक्षां च नो अधि च देव ब्रूह्यधां च नः शर्म यच्छ द्विबर्हाः॥ स्तुहि श्रुतं गेर्तसदं युवानं मृगं न भीममुपहत्रुमुग्रम्। मृडा जीरित्रे रुद्र स्तवानो अन्यन्ते अस्मन्निवंपन्तु सेनाः॥ परिणो रुद्रस्यं हेतिर्वृणक्त परि त्वेषस्यं दुर्मतिरंघायोः। अवं स्थिरा मघवंद्र्यस्तनुष्व मीढ्वंस्तोकाय तनयाय मृडय॥ मीढ्छम शिवंतम शिवो नंः सुमनां भव। पुरमे वृक्ष आयुंधं निधाय कृत्तिं वसान आ र्चर पिनांकं बिभ्रदा गंहि॥ विकिरिद विलोहित नर्मस्ते अस्तु भगवः। यास्ते सृहस्र १ हेतयोऽन्यमस्मन्निवंपन्तु ताः॥ सहस्राणि सहस्रधा बाहुवोस्तवं हेतयः। तासामीशानो भगवः पराचीना मुखां कृधि॥ प्रदक्षिणं कृत्वा॥

॥ नमस्काराः॥

सहस्रांणि सहस्रशो ये रुद्रा अधि भूम्याँम्। तेषा १ सहस्रयोजनेऽवधन्वांनि तन्मसि। श्री महादेवादिभ्यो नमः॥१॥ अस्मिन् मंहृत्यंर्ण्वें उन्तरिक्षे भ्वा अधि। तेषार्थं सहस्रयोज्ने उवधन्वांनि तन्मसि। श्री महादेवादिभ्यो नमः॥२॥

नीलंग्रीवाः शितिकण्ठाः शूर्वा अधः, क्षंमाचराः। तेषार् सहस्रयोजनेऽवधन्वांनि तन्मसि। श्री महादेवादिभ्यो नमः॥३॥

नीलंग्रीवाः शितिकण्ठा दिवर् रुद्रा उपंश्रिताः। तेषार् सहस्रयोजनेऽवधन्वांनि तन्मसि। श्री महादेवादिभ्यो नमः॥४॥

ये वृक्षेषुं सस्पिञ्जरा नीलंग्रीवा विलोहिताः। तेषार् सहस्रयोजनेऽवधन्वांनि तन्मसि। श्री महादेवादिभ्यो नमः॥५॥

ये भूतानामधिपतयो विशिखासः कपर्दिनः। तेषार् सहस्रयोजनेऽवधन्वांनि तन्मसि। श्री महादेवादिभ्यो नमः॥६॥

ये अन्नेषु विविध्यंन्ति पात्रेषु पिबंतो जनान्। तेषार् सहस्रयोजनेऽवधन्वांनि तन्मसि। श्री महादेवादिभ्यो नमः॥७॥

ये पृथां पंथिरक्षंय ऐलबृदा यृव्युर्धः। तेषा १ सहस्रयोज्ने-ऽवुधन्वांनि तन्मसि। श्री महादेवादिभ्यो नमः॥८॥

ये तीर्थानि प्रचरेन्ति सृकावंन्तो निषक्षिणः। तेषार्थ सहस्रयोजनेऽवधन्वांनि तन्मसि। श्री महादेवादिभ्यो नमः॥९॥

य पुतावंन्तश्च भूया ५ सश्च दिशों रुद्रा विंतस्थिरे। तेषा ५ सहस्रयोजने ऽवधन्वांनि तन्मसि। श्री महादेवादिभ्यो नमः॥१०॥

नमीं रुद्रेभ्यो ये पृथिव्यां येषामन्नमिषंवस्तेभ्यो दश् प्राचीर्दशं दक्षिणा दशं प्रतीचीर्दशोदीचीर्दशोर्ध्वास्तेभ्यो नम्स्ते नों मृडयन्तु ते यं द्विष्मो यश्चं नो द्वेष्टि तं वो जम्भे दधामि। श्री महादेवादिभ्यो नमः॥११॥

नमों रुद्रेभ्यो येंऽन्तरिक्षे येषां वात इषंवस्तेभ्यो दश् प्राचीर्दशं दक्षिणा दशं प्रतीचीर्दशोदींचीर्दशोर्ध्वास्तेभ्यो नम्स्ते नो मृडयन्तु ते यं द्विष्मो यश्चं नो द्वेष्टि तं वो जम्भे दधामि। श्री महादेवादिभ्यो नमः॥१२॥

नमों रुद्रेभ्यो ये दिवि येषां वर्षिमषंवस्तेभ्यो दश् प्राचीर्दशं दक्षिणा दशं प्रतीचीर्दशोदींचीर्दशोध्वस्तिभ्यो नमस्ते नो मृडयन्तु ते यं द्विष्मो यश्चं नो द्वेष्टि तं वो जम्भे दधामि। श्री महादेवादिभ्यो नमः॥१३॥

नमस्कारान् कृत्वा॥

॥ चमकानुवाकैः प्रार्थना॥

अग्नांविष्णू स्जोषंसेमा वर्धन्तु वां गिरंः। द्युम्नैर्वाजेंभिरा-गंतम्॥ वाजेश्च मे प्रसवश्चं मे प्रयंतिश्च मे प्रसिंतिश्च मे धीतिश्चं में ऋतुंश्च में स्वरंश्च में श्लोकंश्च में श्रावश्चं में श्रुतिश्च में ज्योतिश्च में सुवंश्च में प्राणश्चं में प्रानश्चं में व्यानश्च में उसुंश्च में चित्तं चे म आधीतं च में वाक्चं में मनश्च में चक्षुंश्च में श्लोत्रं च में दक्षंश्च में बलं च म ओजंश्च में सहंश्च म आयुंश्च में ज्ञरा चे म आत्मा चे में तुनूश्चं में शर्म च में वर्म च में उङ्गांनि च में उस्थानि च में परूर्षि च में शरीराणि च मे॥१॥

ज्यैष्ठमं च म् आधिपत्यं च मे मृन्युश्चं मे भामंश्च मेऽमंश्च मेऽम्भंश्च मे जेमा च मे मिहुमा च मे विर्मा च मे प्रिथमा च मे वर्ष्मा च मे द्राघुया च मे वृद्धं च मे वृद्धिंश्च मे स्त्यं च मे श्रद्धा च मे जगंच मे धनं च मे वशंश्च मे त्विषिश्च मे श्रीडा च मे मोदंश्च मे जातं च मे जिन्ष्यमाणं च मे सूक्तं च मे सुकृतं च मे विक्तं च मे वेद्यं च मे भूतं च मे भविष्यच मे सुगं च मे सुपथं च म ऋद्धं च म ऋद्धिंश्च मे कृतं च मे कृतिंश्च मे मृतिश्चं मे सुमृतिश्चं मे॥२॥

शं चं मे मयंश्व मे प्रियं चं मेऽनुकामश्चं मे कामंश्व मे सौमन्सश्चं मे भुद्रं चं मे श्रेयंश्व मे वस्यंश्व मे यशंश्व मे भगंश्व मे द्रविणं च मे यन्ता चं मे धूर्ता चं मे क्षेमंश्व मे धृतिंश्व मे विश्वं च मे महंश्व मे संविचं मे ज्ञात्रं च मे सूर्श्व मे प्रसूर्श्व मे सीरं च मे लयश्चं म ऋतं चं मेऽमृतं च मेऽयक्षमं च मेऽनामयच मे जीवातुंश्व मे दीर्घायुत्वं चं मेऽनिमृतं च मेऽभयं च मे सुगं च मे शयंनं च मे सूषा च मे सुदिनं च मे॥३॥

ऊर्क मे स्नृतां च मे पर्यक्ष मे रसंश्व मे घृतं चं मे मधुं च मे सिधिश्व मे सपीतिश्व मे कृषिश्वं मे वृष्टिश्व मे जैत्रं च म औद्धिंद्यं च मे रियश्वं मे रायश्व मे पुष्टं चं मे पृष्टिश्व मे विभु चं मे प्रभु चं मे बहु चं मे भूयश्व मे पूर्णं चं मे पूर्णतंरं च मेऽक्षितिश्व मे कूर्यवाश्व मेऽन्नं च मेऽक्षुंच मे व्रीहर्यश्च मे यवाश्व मे माषाश्व मे तिलाश्व मे मुद्राश्वं मे खल्वाश्व मे गोधूमाश्व मे मस्राश्व मे प्रियङ्गंवश्व मेऽणंवश्व मे श्यामाकाश्व मे नीवाराश्व मे॥४॥

अश्मां च में मृत्तिका च में गि्रयंश्च में पर्वताश्च में सिकंताश्च में वनस्पतियश्च में हिरंण्यं च मेऽग्नेश्च में सीसं च में त्रपृश्च में श्यामं च में लोहं च मेऽग्निश्चं में आपश्च में वी्रुधंश्च म ओषंधयश्च में कृष्टपुच्यं च मेऽकृष्टपुच्यं च में ग्राम्याश्चं में पृशवं आर्ण्याश्चं युज्ञेन कल्पन्तां वित्तं च में वित्तिश्च में भूतं च में भूतिश्च में वस्तु च में वस्तिश्चं में कर्म च में शक्तिश्च मेऽर्थश्च म एमंश्च म इतिश्च में गितिश्च मे॥५॥

अग्निश्चं म् इन्द्रंश्च मे सोमंश्च म् इन्द्रंश्च मे सिवता चं म् इन्द्रंश्च मे सरंस्वती च म् इन्द्रंश्च मे पूषा चं म् इन्द्रंश्च मे बृह्स्पतिश्च म् इन्द्रंश्च मे मित्रश्चं म् इन्द्रंश्च मे वरुंणश्च म् इन्द्रंश्च मे त्वष्टां च म् इन्द्रंश्च मे धाता च म् इन्द्रंश्च मे विष्णुंश्च म् इन्द्रंश्च मेऽिश्वेनौं च म् इन्द्रंश्च मे मुरुतंश्च म् इन्द्रंश्च मे विश्वे च मे देवा इन्द्रंश्च मे पृथिवी च म् इन्द्रंश्च मे उन्तरिक्षं च म् इन्द्रंश्च मे चौश्चं म् इन्द्रंश्च मे दिशंश्च म् इन्द्रंश्च मे मूर्धा च म् इन्द्रंश्च मे प्रजापंतिश्च म् इन्द्रंश्च मे॥६॥

अ्षार्श्व मे रिष्टिमश्च मेऽदाँभ्यश्च मेऽधिंपतिश्च म उपार्श्वश्चं मेऽन्तर्यामश्चं म ऐन्द्रवायवश्चं मे मैत्रावरुणश्चं म आश्विनश्चं मे प्रतिप्रस्थानंश्च मे शुक्रश्चं मे मन्थी चं म आग्रयणश्चं मे वैश्वदेवश्चं मे ध्रुवश्चं मे वैश्वदेवश्चं म ऋतुग्रहाश्चं मेऽतिग्राह्यांश्च म ऐन्द्राग्नश्चं मे वैश्वदेवश्चं मे मरुत्वतीयांश्च मे माहेन्द्रश्चं म आदित्यश्चं मे सावित्रश्चं मे सारस्वतश्चं मे पौष्णश्चं मे पालीवतश्चं मे हारियोजनश्चं मे॥७॥

इध्मश्चं मे बहिंश्चं मे वेदिश्च मे धिष्णियाश्च मे सुचंश्च मे चम्साश्चं मे ग्रावाणश्च मे स्वरंवश्च म उपर्वाश्चं मेऽधिषवंणे च मे द्रोणकलुशश्चं मे वायव्यांनि च मे पूत्भृच्चं म आधवनीयंश्च म् आग्नींग्नं च मे हिव्धांनं च मे गृहाश्चं मे सदंश्च मे पुरोडाशांश्च मे पच्ताश्चं मेऽवभृथश्चं मे स्वगाका्रश्चं मे॥८॥

अग्निश्चं में घर्मश्चं में ऽर्कश्चं में सूर्यश्च में प्राणश्चं में ऽश्वमेधश्चं में पृथिवी च में ऽदितिश्च में दितिश्च में द्यौश्चं में शक्वंरीरङ्गुलयों दिशंश्च में यज्ञेनं कल्पन्तामृक्चं में सामं च में स्तोमश्च मे यर्जुश्च मे दीक्षा चं मे तपश्च म ऋतुश्चं मे वृतं चं मे उहोरात्रयों वृष्ट्या बृंहद्रथन्तुरे चं मे युज्ञेनं कल्पेताम्॥९॥

गर्भाश्च मे वृथ्साश्चं मे त्र्यविश्च मे त्र्यवी चं मे दित्यवाचं मे दित्यौही चं मे पश्चाविश्च मे पश्चावी चं मे त्रिवृथ्सश्चं मे त्रिवृथ्सश्चं मे त्रिवृथ्सा चं मे तुर्यवाचं मे तुर्योही चं मे पष्टवाचं मे पष्टौही चं म उक्षा चं मे वृशा चं म ऋष्मश्चं मे वेहचं मेऽनुङ्वां चं मे धेनुश्चं म आयंर्यज्ञेन कल्पतां प्राणो यज्ञेन कल्पतामपानो यज्ञेन कल्पतां व्यानो यज्ञेन कल्पतां चक्षुंर्यज्ञेन कल्पतां थ्योने कल्पतां यज्ञेन कल्पतां वाग्यज्ञेन कल्पतामात्मा यज्ञेन कल्पतां यज्ञोन कल्पतां यज्ञेन कल्पतां वाग्यज्ञेन कल्पतामात्मा यज्ञेन कल्पतां यज्ञोन कल्पतां यज्ञोन कल्पतामात्मा यज्ञेन कल्पतां यज्ञो यज्ञेन कल्पताम्॥१०॥

एकां च मे तिस्रश्चं मे पश्चं च मे स्प्त चं मे नवं च म एकांदश च मे त्रयोंदश च मे पश्चंदश च मे स्प्तदंश च मे नवंदश च म एकंविश्शतिश्च मे त्रयोंविश्शतिश्च मे पश्चंविश्शतिश्च मे स्प्तिविश्शतिश्च मे नवंविश्शतिश्च म एकंत्रिश्शच मे त्रयंस्त्रिश्शच मे चतंस्रश्च मेऽष्टौ चं मे द्वादंश च मे षोडंश च मे विश्शतिश्चं मे चतुंविश्शतिश्च मेऽष्टाविश्शतिश्च मे द्वात्रिश्ंशच मे षद्गिश्शच मे चत्वारिश्शचं मे चतुंश्चत्वारिश्शच मेऽष्टाचंत्वारिश्शच मे वार्जश्च प्रस्वश्चांपिजश्च क्रतुंश्च सुवंश्च मूर्धा च् व्यिश्रंयश्चान्त्यायनश्चान्त्यंश्च भोवनश्च भुवंनश्चािंपतिश्च॥११॥ महादेवादिभ्यो नमः॥ समस्तोपचारान् समर्पयािम॥ इडां देवहूर्मनुंर्यज्ञनीर्बृह्स्पतिंरुक्थाम्दानिं शश्सिष्द्विश्वेंदेवाः सूँक्तवाचः पृथिवि मात्मां मां हिश्सीर्मधुं मनिष्ये मधुं जिनष्ये मधुं जिनष्ये मधुं विद्यामि मधुं विद्यामि मधुंमतीं देवेभ्यो वाचंमुद्यासश् शुश्रूषेण्यां मनुष्येंभ्यस्तं मां देवा अंवन्तु शोभायें पितरोऽनुंमदन्तु॥

॥ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

अघोरैंभ्योऽथ् घोरैंभ्यो घोरघोरंतरेभ्यः। सर्वेभ्यः सर्वशर्वेभ्यो नमस्ते अस्तु रुद्ररूपेभ्यः॥ तत्पुरुषाय विद्महें महादेवायं धीमहि। तन्नों रुद्रः प्रचोदयात्॥

ईशानः सर्वविद्यानामीश्वरः सर्वभूतानां ब्रह्माधिपतिर्ब्रह्मणो-ऽधिपतिर्ब्रह्मां शिवो में अस्तु सदाशिवोम्॥ तत्पुरुषाय विद्महें महादेवायं धीमहि। तन्नों रुद्रः प्रचोदयात्॥ (दशवारं जपेत्।) महादेवादिभ्यो नमः॥ समस्तोपचारान् समर्पयामि॥

॥ प्रार्थना ॥

॥श्रीरुद्रजपः॥

अस्य श्री रुद्राध्याय-प्रश्न-महामन्त्रस्य। अघोर ऋषिः। अनुष्टुप् छन्दः। सङ्कर्षणमूर्तिस्वरूपो योऽसावादित्यः परमपुरुषः स एष रुद्रो देवता॥ नमः शिवायेति बीजम्। शिवतरायेति शक्तिः। महादेवायेति कीलकम्। श्री साम्बसदाशिवप्रसादसिद्ध्यर्थे जपे विनियोगः॥

॥करन्यासः॥

ॐ अग्निहोत्रात्मने अङ्गुष्ठाभ्यां नमः। दर्शपूर्णमासात्मने तर्जनीभ्यां नमः। चातुर्मास्यात्मने मध्यमाभ्यां नमः। निरूढपशुबन्धात्मने अनामिकाभ्यां नमः। ज्योतिष्टोमात्मने कनिष्ठिकाभ्यां नमः। सर्वऋत्वात्मने करतलकरपृष्ठाभ्यां नमः।

॥अङ्गन्यासः॥

अग्निहोत्रात्मने हृदयाय नमः। दर्शपूर्णमासात्मने शिरसे स्वाहा। चातुर्मास्यात्मने शिखाये वषट्। निरूढपशुबन्धात्मने कवचाय हुं। ज्योतिष्टोमात्मने नेत्रत्रयाय वौषट्। सर्वक्रत्वात्मने अस्त्राय फट्। भूर्भुवस्सुवरोमिति दिग्बन्धः।

॥ध्यानम्॥

आपाताल-नभः-स्थलान्त-भुवन-ब्रह्माण्डमाविस्फुरत् ज्योतिः स्फाटिक-लिङ्ग-मौलि-विलसत्-पूर्णेन्दु-वान्तामृतैः। अस्तोकाप्नुतमेकमीशमनिशं रुद्रानुवाकान् जपन् ध्यायेदीप्सितसिद्धये ध्रुवपदं विप्रोऽभिषिश्चेच्छिवम्॥

ब्रह्माण्ड-व्याप्त-देहा भिसत-हिमरुचा भासमाना भुजङ्गैः कण्ठे कालाः कपर्दा-कलित-शिश-कलाश्चण्ड-कोदण्ड-हस्ताः। त्र्यक्षा रुद्राक्षमालाः प्रकटित-विभवाः शाम्भवा मूर्तिभेदाः रुद्राः श्रीरुद्रसूक्त-प्रकटित-विभवा नः प्रयच्छन्तु सौख्यम्॥

॥पश्चपूजा॥

लं पृथिव्यात्मने गन्धं समर्पयामि।
हं आकाशात्मने पूष्पैः पूजयामि।
यं वाय्वात्मने धूपमाघ्रापयामि।
रं अग्र्यात्मने दीपं दर्शयामि।
वं अमृतात्मने अमृतं महानैवेद्यं निवेदयामि।
सं सर्वात्मने सर्वोपचारपूजां समर्पयामि।
ॐ गुणानां त्वा गुणपंति हवामहे कृविं कंवीनाम्पूपमश्रवस्तमम।

ज्येष्ठराजं ब्रह्मणां ब्रह्मणस्पत् आ नेः शृण्वन्नृतिभिः सीद् सादेनम्॥

ॐ महागणपतये नमः॥

शं चं मे मयंश्च मे प्रियं चं मेऽनुकामश्चं मे कामंश्च मे सौमन्सश्चं मे भूद्रं चं मे श्रेयंश्च मे वस्यंश्च मे यशंश्च मे भगंश्च मे द्रविणं च मे यन्ता चं मे धूर्ता चं मे क्षेमंश्च मे धृतिंश्च मे विश्वं च मे महंश्च मे संविचं मे ज्ञात्रं च मे सूश्चं मे प्रसूश्चं मे सीरं च मे लयश्चं म ऋतं चं मेऽमृतं च मेऽयुक्ष्मं च मेऽनामयच मे जीवातुंश्च मे दीर्घायुत्वं चं मेऽनिमृत्रं च मेऽभंयं च मे सुगं चं मे शयंनं च मे सूषा चं मे सुदिनं च मे॥३॥ ॥ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

॥ रुद्रप्रश्नः॥

ॐ नमो भगवतें रुद्राय॥
नमंस्ते रुद्र मृन्यवं उतो त इषंवे नमंः। नमंस्ते अस्तु धन्वंने बाहुभ्यामुत ते नमंः॥ या त इषुंः शिवतंमा शिवं बभूवं ते धनुंः। शिवा शंर्व्यां या तव तयां नो रुद्र मृडय॥ या ते रुद्र शिवा तनूरघोराऽपांपकाशिनी। तयां नस्तनुवा शन्तंमया गिरिशन्ताभिचांकशीहि॥ यामिषुं गिरिशन्त हस्ते बिभूर्ष्यस्तेव। शिवां गिरित्र तां कुरु मा हिर्माः पुरुषं जगंत्॥ शिवेन वचंसा त्वा गिरिशाच्छांवदामिस। यथां

नः सर्वमिञ्जगंदयक्ष्म र सुमना असंत्॥ अध्यंवोचदिधवृक्ता प्रंथमो दैव्यों भिषक्। अही ईश्च सर्वां अम्भय-न्थ्सर्वाश्च यातुधान्यः॥ असौ यस्ताम्रो अरुण उत बुभुः सुमङ्गलः। ये चेमा र रुद्रा अभितों दिक्षु श्रिताः संहस्रशोऽवैषा र हेर्ड ईमहे॥ असौ योंऽवसर्पति नीलंग्रीवो विलोहितः। उतैनं गोपा अंदश्त्रदंशत्रुदहार्यः॥ उतैनं विश्वां भूतानि स दष्टो मृंडयाति नः। नमों अस्तु नीलंग्रीवाय सहस्राक्षायं मीढुषे॥ अथो ये अस्य सत्वानोऽहं तेभ्योऽकरं नर्मः। प्र मुंश्च धन्वनस्त्वमुभयोरार्ह्नियोज्याम्॥ याश्च ते हस्त इषवः परा ता भंगवो वप। अवृतत्य धनुस्त्व सहंस्राक्ष शतेंषुधे॥ निशीर्य शल्यानां मुखां शिवो नः सुमनां भव। विज्यं धनुंः कपर्दिनो विशंल्यो बाणंवा उत्। अनेशन्नस्येषंव आभुरंस्य निषुङ्गिथेः। या ते हेतिमीं दुष्टम् हस्ते बुभूवं ते धर्नुः॥ तयाऽस्मान् विश्वतस्त्वमंयक्ष्मया परिन्युज। नमस्ते अस्त्वायुंधायानांतताय धृष्णवे॥ उभाभ्यांमुत ते नमों बाहुभ्यां तव धन्वंने। परि ते धन्वंनो हेतिरुस्मान्वृंणक्तु विश्वतंः॥ अथो य इंषुधिस्तवाऽऽरे अस्मन्नि धेहि तम्॥१॥ [नमंस्ते अस्तु भगवन् विश्वेश्वरायं महादेवायं त्र्यम्बकायं त्रिपुरान्तकार्यं त्रिका[ला]ग्निकालार्यं कालाग्निरुद्रायं नीलकण्ठायं मृत्युअयायं सर्वेश्वरायं सदाशिवायं

श्रीमन्महादेवाय नर्मः॥]

नमो हिरंण्यबाहवे सेनान्यें दिशां च पतंये नमो नमों वृक्षेभ्यो हिरंकेशेभ्यः पशूनां पतंये नमो नमें सिस्पर्ञंराय त्विषीमते पथीनां पतंये नमो नमों बश्रुशायं विव्याधिनेऽन्नांनां पतंये नमो नमो हिरंकेशायोपवीतिने पृष्टानां पतंये नमो नमों भ्वस्यं हेत्ये जगंतां पतंये नमो नमों रुद्रायांतताविने क्षेत्राणां पतंये नमो नमें सूतायाहंन्त्याय वनांनां पतंये नमो नमो रोहिताय स्थपतंये वृक्षाणां पतंये नमो नमों मृत्रिणें वाणिजाय कक्षाणां पतंये नमो नमों भुवन्तयें वारिवस्कृतायौषंधीनां पतंये नमो नमें उचैर्घाषायान्नन्दयंते पत्तीनां पतंये नमो नमें कृथ्स्रवीताय धावंते सत्वंनां पतंये नमेः॥२॥

नमः सहंमानाय निव्याधिनं आव्याधिनीनां पतंये नमो नमें निष्क्रिणं स्तेनानां पतंये नमो नमो निष्क्रिणं इषुधिमते तस्कराणां पतंये नमो नमो वश्चेते परिवर्श्चते स्तायूनां पतंये नमो नमो निचेरवे परिचरायारंण्यानां पतंये नमो नमें निचेरवे परिचरायारंण्यानां पतंये नमो नमें स्काविभ्यो जिघा स्त्रस्यो मुष्णतां पतंये नमो नमोऽसिमद्यो नक्तं चरंद्र्यः प्रकृन्तानां पतंये नमो नमे उष्णीषिणं गिरिचरायं कुलुश्चानां पतंये नमो नम् इषुंमद्र्यो धन्वाविभ्यंश्च वो नमो नमं आतन्वानेभ्यः प्रतिद्धानेभ्यश्च वो नमो नमं आयच्छंद्र्यो विसृजद्र्यंश्च वो नमो नमोऽस्यंद्र्यो

विध्यंद्र्यश्च वो नमो नम् आसीनेभ्यः शयानेभ्यश्च वो नमो नमः स्वपद्धो जाग्रंद्धश्च वो नमो नम्स्तिष्ठंद्धो धावंद्धश्च वो नमो नमः सुभाभ्यः सुभापंतिभ्यश्च वो नमो नमो अश्वभ्योऽश्वंपतिभ्यश्च वो नमः॥३॥

नमों भ्वायं च रुद्रायं च नमंः श्वायं च पशुपतंये च नमो नीलंग्रीवाय च शितिकण्ठांय च नमंः कपर्दिनं च व्यंप्तकेशाय च नमंः सहस्राक्षायं च श्तर्थन्वने च नमों गिरिशायं च शिपिविष्टायं च नमों मीदुष्टंमाय चेषुंमते च नमों हुस्वायं च वामनायं च नमों बृहुते च वर्षीयसे च नमों वृद्धायं च संवृध्वंने च नमो अग्नियाय च प्रथमायं च नमं आशवं चाजिरायं च नमः शीघ्रियाय च शीभ्याय च नमं ऊर्म्याय चावस्वन्याय च नमः स्रोतस्याय च द्वीप्याय च॥५॥

नमों ज्येष्ठायं च किन्छायं च नमें पूर्वजायं चापर्जायं च नमों मध्यमायं चापगल्भायं च नमों जघन्यांय च ब्रिप्नेयाय च नमें सोभ्यांय च प्रतिसर्याय च नमो याम्यांय च क्षेम्यांय च नमें उर्व्याय च खल्यांय च नमः श्लोक्यांय चावसान्यांय च नमो वन्यांय च कक्ष्यांय च नमः श्रुवायं च प्रतिश्रुवायं च नमें आशुषेणाय चाशुरंथाय च नमः शूरांय चावभिन्दते च नमों वर्मिणे च वर्ष्णिये च नमों बिल्मिने च कव्चिने च नमें श्रुतायं च श्रुतसेनायं च॥६॥

नमों दुन्दुभ्यांय चाऽऽहन्न्यांय च नमों धृष्णवें च प्रमृशायं च नमों दूतायं च प्रहिताय च नमों निष्क्षिणें चेष्धिमतें च नमंस्तीक्ष्णेषंवे चाऽऽयुधिनें च नमेः स्वायुधायं च सुधन्वंने च नमः सुत्यांय च पथ्यांय च नमेः काट्यांय च नीप्यांय च नमः सूद्यांय च सर्स्यांय च नमों नाद्यायं च वैशन्तायं च नमः कूप्यांय चावट्यांय च नमो वर्ष्यांय चावर्ष्यायं च नमों मेघ्यांय च विद्युत्यांय च नमें ईप्रियांय चाऽऽत्प्यांय च नमो वात्यांय च रेष्मियाय च नमों वास्त्व्यांय च वास्तुपायं च॥७॥ नमः सोमांय च रुद्रायं च नमंस्ताम्रायं चारुणायं च नमंः शङ्कायं च पशुपतंये च नमं उग्रायं च भीमायं च नमों अग्रेवधायं च दूरेवधायं च नमों हुन्ने च हनीयसे च नमों वृक्षेभ्यो हरिकेशेभ्यो नमंस्ताराय नमः शम्भवं च मयोभवं च नमः शङ्करायं च मयस्करायं च नमः शिवायं च शिवतंराय च नम्स्तीर्थ्याय च कूल्यांय च नमः पार्याय चावार्याय च नमः प्रतरंणाय चोत्तरंणाय च नमं आतार्याय चाऽऽलाद्यांय च नमः शष्यांय च फेन्यांय च नमः सिक्त्यांय च प्रवाह्यांय च ॥८॥

नमं इिष्णांय च प्रपृथ्यांय च नमः किश्शिलायं च क्षयंणाय च नमः कपिदिने च पुलस्तये च नमो गोष्ठांय च गृह्यांय च नम्सतल्प्यांय च गेह्यांय च नमः काट्यांय च गह्वरेष्ठायं च नमों हृद्य्यांय च निवेष्ण्यांय च नमः पाश्स्व्यांय च रजस्यांय च नमः शुष्क्यांय च हिर्त्यांय च नमो लोप्यांय चोलप्यांय च नमं ऊर्व्याय च सूर्म्याय च नमः पृण्यांय च पर्णश्चांय च नमं उर्व्याय च सर्म्याय च नमः पृण्यांय च पर्णश्चांय च नमोऽपगुरमाणाय चाभिघृते च नमं आख्खिद्ते च प्रख्खिद्ते च नमों वः किरिकेभ्यों देवानाश् हृदयेभ्यो नमो विक्षीणकेभ्यो नमो विचिन्वत्केभ्यो नमं आनिर्हतेभ्यो नमं आमीवत्केभ्यः॥९॥

द्रापे अन्धेसस्पते दरिंद्रज्ञीलंलोहित। पुषां पुरुषाणामेषां पंशूनां मा भेर्माऽरो मो एषां किं चनाऽऽममत्॥ या ते रुद्र

शिवा तनूः शिवा विश्वाहंभेषजी। शिवा रुद्रस्यं भेषजी तयां नो मृड जीवसे॥ इमा रुद्रायं तुवसं कपर्दिने क्षयद्वीराय प्रभेरामहे मतिम्॥ यथां नः शमसंद्विपदे चतुंष्पदे विश्वं पुष्टं ग्रामें अस्मिन्ननांतुरम्॥ मृडा नों रुद्रोत नो मयंस्कृधि क्षयद्वीराय नमंसा विधेम ते। यच्छं च योश्च मनुरायजे पिता तदंश्याम् तवं रुद्र प्रणीतौ॥ मा नों महान्तंमुत मा नों अर्भकं मा नु उक्षंन्तमुत मा नं उक्षितम्। मा नों वधीः पितरं मोत मातरं प्रिया मा नंस्तनुवों रुद्र रीरिषः॥ मा नंस्तोके तनये मा न आयुंषि मा नो गोषु मा नो अश्वेषु रीरिषः। वीरान्मा नो रुद्र भामितो वंधीर्हिवष्मंन्तो नमंसा विधेम ते॥ आरात्तें गोघ्न उत पूरुषघ्ने क्षयद्वीराय सुम्नम्समे ते अस्तु। रक्षां च नो अधि च देव ब्रूह्यधां च नः शर्म यच्छ द्विबर्हाः॥ स्तुहि श्रुतं गेर्तुसदं युवानं मृगं न भीममुंपह्लुमुग्रम्। मृडा जीर्त्रे रुद्र स्तवानो अन्यं ते अस्मन्नि वंपन्तु सेनाः॥ परिणो रुद्रस्यं हेतिर्वृणक्तु परि त्वेषस्यं दुर्मृतिरंघायोः। अवं स्थिरा मुघवंद्र्यस्तनुष्व मीढ्वंस्तोकाय तनयाय मृडय॥ मीढुंष्टम शिवंतम शिवो नंः सुमनां भव। परमे वृक्ष आयुंधं निधाय कृत्तिं वसान आ चर पिनांकं बिभ्रदा गंहि॥ विकिरिद विलोहित नमस्ते अस्तु भगवः। यास्ते सहस्र १ हेतयोऽन्यम्स्मन्नि वंपन्तु ताः॥ सहस्राणि सहस्रधा बाहुवोस्तवं हेत्यः। तासामीशानो भगवः पराचीना मुखां कृधि॥१०॥

सहस्राणि सहस्रशो ये रुद्रा अधि भूम्याम्। तेषा ५ सहस्रयोजनेऽव धन्वांनि तन्मसि॥ अस्मिन् मंहत्यंर्णवें-उन्तरिक्षे भवा अधि॥ नीलंग्रीवाः शितिकण्ठाः शर्वा अधः, क्षंमाचराः॥ नीलंग्रीवाः शितिकण्ठा दिवर्५ रुद्रा उपंश्रिताः॥ ये वृक्षेषुं सस्पिञ्जरा नीलंग्रीवा विलोहिताः॥ ये भूतानामधिपतयो विशिखासः कपर्दिनः॥ ये अन्नेषु विविध्यंन्ति पात्रेषु पिबंतो जनान्॥ ये पथां पंथिरक्षंय ऐलबुदा युव्युधंः॥ ये तीर्थानि प्रचरन्ति सृकावंन्तो निषुङ्गिणंः॥ य पुतावंन्तश्च भूयार्सश्च दिशौ रुद्रा विंतस्थिरे॥ तेषा ५ सहस्रयोजनेऽव धन्वांनि तन्मसि॥ नमों रुद्रेभ्यो ये पृंथिव्यां येंऽन्तरिक्षे ये दिवि येषामन्नं वातों वर्षमिषंवस्तेभ्यो दश प्राचीर्दशं दक्षिणा दशं प्रतीचीर्दशोदींचीर्दशोर्ध्वास्तेभ्यो नमस्ते नो मृडयन्तु ते यं द्विष्मो यश्चं नो द्वेष्टि तं वो जम्भें दधामि॥११॥

[त्र्यंम्बकं यजामहे सुग्नियं पृष्टिवर्धनम्। उर्वारुकिमिव बन्धनान्मृत्योर्मृक्षीय माऽमृतात्॥ यो रुद्रो अग्नौ यो अपसु य ओषधीषु यो रुद्रो विश्वा भुवनाऽऽविवेश तस्मै रुद्राय नमो अस्तु॥ तमृष्टुहि यः स्विषुः सुधन्वा यो विश्वंस्य क्षयंति भेषजस्यं।

(ऋक्) यक्ष्वांमहे सौंमन्सायं रुद्रं नमोंभिर्देवमसुंरं दुवस्य॥ अयं मे हस्तो भगवान्यं मे भगवत्तरः। अयं मैं विश्वभैषजोऽयं शिवाभिमर्शनः॥

ये ते सहस्रंम्युतं पाशा मृत्यो मर्त्याय हन्तंवे। तान् यज्ञस्यं मायया सर्वानवं यजामहे। मृत्यवे स्वाहां मृत्यवे स्वाहां॥ ओं नमो भगवते रुद्राय विष्णवे मृत्युंमें पाहि। प्राणानां ग्रन्थिरसि रुद्रो मां विशान्तकः। तेनान्नेनांप्यायस्व॥ नमो रुद्राय विष्णवे मृत्युंमें पाहि॥]

॥ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

॥ चमकप्रश्नः॥

अग्नांविष्णू स्जोषंसेमा वंधन्तु वां गिरं। द्युम्नैर्वाजेंभिरागंतम्॥ वार्जश्च मे प्रस्वश्चं मे प्रयंतिश्च मे प्रसिंतिश्च मे धीतिश्चं मे ऋतुंश्च मे स्वरंश्च मे श्लोकंश्च मे श्रावश्चं मे श्लातिश्च मे स्वंश्च मे प्राणश्चं मेऽपानश्चं मे व्यानश्च मेऽसुंश्च मे चित्तं चं म् आधीतं च मे वार्क्च मे मनंश्च मे चक्षुंश्च मे श्लोत्रं च मे दक्षंश्च मे बलं च म् ओजंश्च मे सहंश्च म् आयुंश्च मे ज्रा चं म आत्मा चं मे त्नूश्चं मे शर्मं च मे वर्म च मेऽङ्गांनि च मेऽस्थानिं च मे परूरंषि च मे शरीराणि च मे॥

यो देवानां प्रथमं पुरस्ताद्विश्वाधियो रुद्रो महर्षिः। हिर्ण्यगर्भं पंश्यत जायमान् स नो देवः शुभया स्मृत्याः संयुनक्तु॥ अनेन प्रथम-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः <u>महादेवः</u> सुप्रीतः सुप्रसन्नो वरदो भवतु॥१॥

ज्यैष्ठमं च म् आधिपत्यं च मे मृन्युश्चं मे भामंश्च मेऽमंश्च मेऽम्भंश्च मे जेमा च मे मिहुमा च मे विर्मा च मे प्रिथमा च मे वृष्मा च मे द्राघुया च मे वृद्धं च मे वृद्धिंश्च मे स्त्यं च मे श्रद्धा च मे जगंच मे धनं च मे वशंश्च मे त्विषिश्च मे श्रीडा च मे मोदंश्च मे जातं च मे जिन्ष्यमाणं च मे सूक्तं च मे सुकृतं च मे विक्तं च मे वेद्यं च मे भूतं च मे भविष्यच मे सुगं च मे सुपथं च म ऋदं च म ऋदिंश्च मे कृतं च मे कृतिंश्च मे मृतिश्चं मे सुमृतिश्चं मे॥

यस्मात्परं नापंरमस्ति किश्चिद्यस्मान्नाणीयो न ज्यायौस्ति कश्चित्।

वृक्ष इंव स्तब्धो दिवि तिष्ठत्येकस्तेनेदं पूर्णं पुरुषेण् सर्वम्॥ अनेन द्वितीय-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः शिवः सुप्रीतः सुप्रसन्नो वरदो भवतु॥२॥

शं चं में मयंश्व में प्रियं चं मेऽनुकामश्चं में कामंश्व में सौमन्सश्चं में भूद्रं चं में श्रेयंश्व में वस्यंश्व में यशंश्व में भगंश्व में द्रविणं च में यन्ता चं में धूर्ता चं में क्षेमंश्व में धृतिश्च में विश्वं च में महंश्व में संविचं में ज्ञात्रं च में सूर्श्वं में प्रसूश्वं में सीरं च में ल्यश्चं म ऋतं चं मेऽनृतं च मेऽय्क्ष्मं च मेऽनामयच में जीवातुंश्व में दीर्घायुत्वं चं मेऽनिमृतं च मेऽभयं च मे सुगं चे मे शयंनं च मे सूषा चे मे सुदिनं च मे॥

न कर्मणा न प्रजया धर्नन त्यागेनैके अमृत्त्वमान् शुः। परेण नाकं निहितं गुहायां विभाजंदेतद्यतंयो विशन्ति॥ अनेन तृतीय-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः श्री रुद्रः सुप्रीतः सुप्रसन्नो वरदो भवतु॥३॥

ऊर्क मे स्नृतां च मे पर्यक्ष मे रसंश्व मे घृतं चं मे मधुं च मे सिधिश्व मे सपीतिश्व मे कृषिश्वं मे वृष्टिश्व मे जैत्रं च म औद्धिंद्यं च मे र्यिश्वं मे रायश्व मे पृष्टं चं मे पृष्टिंश्व मे विभ चं मे प्रभ चं मे बहु चं मे भूयंश्व मे पूर्णं चं मे पूर्णतंरं च मेऽक्षिंतिश्व मे कूयंवाश्व मेऽन्नं च मेऽक्षंच मे ब्रीह्यंश्व मे यवांश्व मे माषांश्व मे तिलांश्व मे मुद्राश्वं मे खुल्वांश्व मे गोधूमांश्व मे मुस्रांश्व मे प्रियङ्गंवश्व मेऽणंवश्व मे श्यामकांश्व मे नीवारांश्व मे॥

वेदान्तविज्ञान्सुनिश्चितार्थाः सन्त्यांस योगाद्यतंयः शुद्धसत्त्वाः।

ते ब्रंह्मलोके तु पराँन्तकाले परांमृतात्परिंमुच्यन्ति सर्वे॥ अनेन चतुर्थ-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः <u>शङ्करः</u> सुप्रीतः सुप्रसन्नो वरदो भवतु॥४॥

अश्मां च में मृत्तिंका च में गि्रयंश्व में पर्वताश्च में सिकंताश्च में वनस्पतंयश्च में हिरंण्यं च मेऽयंश्व में सीसं च मे त्रपृश्च मे श्यामं च मे लोहं च मेऽग्निश्चं म् आपंश्च मे वीरुधंश्च म् ओषंधयश्च मे कृष्टपच्यं च मेऽकृष्टपच्यं च मे ग्राम्याश्चं मे पृशवं आर्ण्याश्चं युज्ञेनं कल्पन्तां वित्तं च मे वित्तिश्च मे भूतं च मे भूतिश्च मे वस्तिश्चं मे कर्म च मे शक्तिश्च मेऽर्थश्च म् एमंश्च म् इतिश्च मे गतिश्च मे॥ दहुं विपापं प्रमेंऽश्मभूतं यत्पुंण्डरीकं पुरमध्यस्ङ्स्थम्। तत्रापि दहं गृगनं विशोकस्तिस्मिन् यदन्तस्तदुपंसित्व्यम्॥ अनेन पश्चम-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः नीललोहितः सुप्रीतः सुप्रसन्नो वरदो भवतु॥५॥

अग्निश्चं म् इन्द्रंश्च मे सोमंश्च म् इन्द्रंश्च मे सिवृता चं म् इन्द्रंश्च मे सरंस्वती च म् इन्द्रंश्च मे पूषा चं म् इन्द्रंश्च मे बृह्स्पतिश्च म् इन्द्रंश्च मे मित्रश्चं म् इन्द्रंश्च मे वरुणश्च म् इन्द्रंश्च मे त्वष्टां च म् इन्द्रंश्च मे धाता चं म् इन्द्रंश्च मे विष्णुंश्च म् इन्द्रंश्च मेऽिश्वनौं च म् इन्द्रंश्च मे म्रुतंश्च म् इन्द्रंश्च मे विश्वे च मे देवा इन्द्रंश्च मे पृथिवी चं म् इन्द्रंश्च मे प्रिन्तिश्चं च म् इन्द्रंश्च मे द्रांश्च म् इन्द्रंश्च मे मूर्धा चं म् इन्द्रंश्च मे प्रजापंतिश्च म् इन्द्रंश्च मे॥

यो वेदादौ स्वंरः प्रोक्तो वेदान्ते च प्रतिष्ठितः। तस्यं प्रकृतिंकीन्स्य यः परंः स मृहेश्वंरः॥ अनेन षष्ठम-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः <u>ईशानः</u> सुप्रीतः सुप्रसन्नो वरदो भवतु॥६॥ अ्शुश्चं मे र्शिमश्च मेऽदाँभ्यश्च मेऽधिंपतिश्च म उपार्शुश्चं मेऽन्तर्यामश्चं म ऐन्द्रवायवश्चं मे मैत्रावरुणश्चं म आश्विनश्चं मे प्रतिप्रस्थानंश्च मे शुक्रश्चं मे मृन्थी चं म आग्रयणश्चं मे वैश्वदेवश्चं मे ध्रुवश्चं मे वैश्वान्रश्चं म ऋतुग्रहाश्चं मेऽतिग्राह्यांश्च म ऐन्द्राग्नश्चं मे वैश्वदेवश्चं मे मरुत्वतीयांश्च मे माह्नेन्द्रश्चं म आदित्यश्चं मे सावित्रश्चं मे सारस्वतश्चं मे पौष्णश्चं मे पात्रीवतश्चं मे हारियोजनश्चं मे॥

सद्योजातं प्रंपद्यामि सद्योजाताय वै नमो नर्मः। भवे भवे नाति भवे भवस्व माम्। भवोद्भवाय नर्मः॥ अनेन सप्तम-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः <u>विजयः</u> सुप्रीतः सुप्रसन्नो वरदो भवतु॥७॥

इध्मश्चं मे बर्हिश्चं मे वेदिश्च मे धिष्णियाश्च मे सुचंश्च मे चमसाश्चं मे ग्रावाणश्च मे स्वरंवश्च म उपर्वाश्चं मेऽधिषवंणे च मे द्रोणकलुशश्चं मे वाय्व्यांनि च मे पूत्भृचं म आधवनीयश्च म आग्नींग्नं च मे हिव्धानं च मे गृहाश्चं मे सदंश्च मे पुरोडाशांश्च मे पचताश्चं मेऽवभृथश्चं मे स्वगाकारश्चं मे॥

वामदेवाय नमों ज्येष्ठाय नमें श्रेष्ठाय नमों रुद्राय नमः कालाय नमः कलंविकरणाय नमो बलंविकरणाय नमो बलाय नमो बलंप्रमथनाय नमः सर्वभूतदमनाय नमों मुनोन्मनाय नमेः॥

अनेन अष्टम-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः <u>भीमः</u> सुप्रीतः

सुप्रसन्नो वरदो भवतु॥८॥

अग्निश्चं मे घर्मश्चं मेऽर्कश्चं मे सूर्यंश्च मे प्राणश्चं मेऽश्वमेधश्चं मे पृथिवी च मेऽदिंतिश्च मे दितिंश्च मे द्यौश्चं मे शक्कंरीरङ्गुलंयो दिशंश्च मे यज्ञेनं कल्पन्तामृक्चं मे सामं च मे स्तोमंश्च मे यज्ञंश्च मे दीक्षा चं मे तपंश्च म ऋतुश्चं मे वृतं चं मेऽहोरात्रयौर्वृष्ट्या बृंहद्रथन्तरे चं मे यज्ञेनं कल्पेताम्॥

अघोरैभ्योऽथ घोरैभ्यो घोरघोरंतरेभ्यः।

सर्वेभ्यः सर्वशर्वेभ्यो नर्मस्ते अस्तु रुद्ररूपेभ्यः॥ अनेन नवम-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः <u>देवदेवः</u> सुप्रीतः सुप्रसन्नो वरदो भवतु॥९॥

गर्भाश्च मे वृथ्साश्चं मे त्र्यविश्च मे त्र्यवी चं मे दित्यवाचं मे दित्यौही चं मे पश्चाविश्च मे पश्चावी चं मे त्रिवृथ्सश्चं मे त्रिवृथ्सश्चं मे त्रिवृथ्सा चं मे तुर्यवाचं मे तुर्योही चं मे पष्टवाचं मे पष्टौही चं म उक्षा चं मे वृशा चं म ऋष्भश्चं मे वेहचं मेऽनुङ्वां चं मे धेनुश्चं म आयंख्यज्ञेनं कल्पतां प्राणो यज्ञेनं कल्पतामपानो यज्ञेनं कल्पतां व्यानो यज्ञेनं कल्पतां चक्षुंख्यज्ञेनं कल्पतां श्रोतं यज्ञेनं कल्पतां मनों यज्ञेनं कल्पतां वाग्यज्ञेनं कल्पतामात्मा यज्ञेनं कल्पतां यज्ञो यज्ञेनं कल्पताम्॥

तत्पुरुंषाय विद्महें महादेवायं धीमहि। तन्नों रुद्रः प्रचोदयात्॥

अनेन दशम-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः <u>भवोद्भवः</u>

सुप्रीतः सुप्रसन्नो वरदो भवतु॥१०॥

एकां च मे तिस्रश्चं मे पश्चं च मे सप्त चं मे नवं च म एकांदश च मे त्रयोंदश च मे पश्चंदश च मे स्प्तदंश च मे नवंदश च म एकंविश्शतिश्च मे त्रयोंविश्शतिश्च मे पश्चंविश्शतिश्च मे स्प्तविश्शतिश्च मे नवंविश्शतिश्च म एकंत्रिश्शच मे त्रयंस्त्रिश्शच मे चतंस्रश्च मेऽष्टौ चं मे द्वादंश च मे षोडंश च मे विश्शतिश्चं मे चतुंविश्शतिश्च मेऽष्टाविश्शतिश्च मे द्वात्रिश्ंशच मे पद्गिश्ंशच मे चत्वारिश्शचं मे चतुंश्चत्वारिश्शच मेऽष्टाचंत्वारिश्शच मे वार्जश्च प्रस्वश्चांपिजश्च क्रतुंश्च सुवंश्च मूर्धा च व्यश्चिंयश्चान्त्यायनश्चान्त्यंश्च भौवनश्च भुवंनश्चाधिंपतिश्च॥

ईशानः सर्वविद्यानामिश्वरः सर्वभूतानां ब्रह्माधिपतिर्ब्रह्मणो-ऽधिपतिर्ब्रह्मां शिवो में अस्तु सदाशिवोम्॥ अनेन एकादश-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः

आदित्यात्मकः श्री रुद्रः सुप्रीतः सुप्रसन्नो वरदो भवतु॥११॥

[इडां देवहूर्मनुंर्यज्ञनीर्बृहस्पतिंरुक्थामदानिं शश्सिष्द्विश्वं-देवाः सूँक्तवाचः पृथिंवि मातुर्मा मां हिश्सीर्मधुं मनिष्ये मधुं जनिष्ये मधुं वक्ष्यामि मधुं विद्यामि मधुंमतीं देवेभ्यो वाचंमुद्यासश् शुश्रूषेण्यां मनुष्यंभ्यस्तं मां देवा अंवन्तु शोभायें पितरोऽनुंमदन्तु॥]

॥ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

॥ रुद्रपद्पाठः॥

ॐ। गणानांम्। त्वा। गणपंतिमितिं गुण-पृतिम्। हवामुहे। कविम्। कवीनाम्। उपमश्रंवस्तममित्युंपमश्रंवः-तमम्॥ ज्येष्ठराजमितिं ज्येष्ठ-राजम्ं। ब्रह्मणाम्। ब्रह्मणः। पते। एति। नः। शृण्वन्। ऊतिभिरित्यूति-भिः। सीद्। सादंनम्॥ नमंः। ते। रुद्र। मन्यवें। उतो इतिं। ते। इषंवे। नमंः॥ नर्मः। ते। अस्तु। धन्वंने। बाहुभ्यामितिं बाहु-भ्याम्। उता ते। नमंः॥ या। ते। इषुंः। शिवतमेतिं शिव-तुमा। शिवम्। बभूवं। ते। धर्नुः॥ शिवा। शरव्यां। या। तवं। तयाँ। नः। रुद्रा मृडयु॥ या। ते। रुद्रा शिवा। तुनूः। अघोरा। अपापकाशिनीत्यपाप-काशिनी॥ तयाँ। नः। तनुवाँ। शन्तंमयेति शम्-तमया। गिरिंशन्तेति गिरिं-शन्त। अभीतिं। चाकशीहि॥ याम्। इषुम्। गिरिशन्तेतिं गिरि-शन्त। हस्तें। (8)

बिर्भर्षि। अस्तंवे॥ शिवाम्। गिरित्रेतिं गिरि-त्र। ताम्। कुरु। मा। हिर्सीः। पुरुषम्। जगंत्॥ शिवेनं। वर्चसा। त्वा। गिरिशा अच्छां। वदामसि॥ यथां। नः। सर्वम्ं। इत्। जगंत्। अयक्ष्मम्। सुमना इतिं सु-मनाः। असंत्॥ अधीतिं। अवोचत्। अधिवक्तेत्यंधि-वक्ता। प्रथमः। दैव्यः। भिषक्॥ अहीन्ं। च। सर्वान्ं। जम्भयन्ं। सर्वाः। च। यातुधान्यं इतिं यातु-धान्यः॥ असौ। यः। ताम्रः। अरुणः। उत। बुभुः।

सुमङ्गल इति सु-मङ्गलेः॥ ये। च। इमाम्। रुद्राः। अभितः। दिक्षु। (२)

श्रिताः। सहस्रश इति सहस्र-शः। अवेति। एषाम्। हेर्डः। ईमहे॥ असौ। यः। अवसर्पतीत्यंव-सर्पति। नीलंग्रीव इति नीलं-ग्रीवः। विलोहित् इति वि-लोहितः॥ उत्त। एनुम्। गोपा इतिं गो-पाः। अदृश्न्। अदृंशन्। उदहार्यं इत्युंद-हार्यः॥ उत। एनम्। विश्वां। भूतानिं। सः। दृष्टः। मृडयाति। नः॥ नर्मः। अस्तु। नीलंग्रीवायेति नीलं-ग्रीवाय। सहस्राक्षायेतिं सहस्र-अक्षायं। मीदुषे॥ अथो इति। ये। अस्य। सत्वानः। अहम्। तेभ्यः। अकुरुम्। नर्मः॥ प्रेतिं। मुश्च। धन्वनः। त्वम्। उभयौः।

आर्त्नियोः। ज्याम्॥ याः। च। ते। हस्ते इषंवः। (३)

परेतिं। ताः। भगव इति भग-वः। वप्॥ अवृतत्येत्यंव-तत्यं। धनुंः। त्वम्। सहंस्राक्षेति सहंस्र-अक्ष्। शतेंषुध इति शतं-इषुधे॥ निशीर्येतिं नि-शीर्यं। शल्यानांम्। मुखां। शिवः। नः। सुमना इति सु-मनाः। भवा विज्यमिति वि-ज्यम्। धनुः। कपर्दिनः। विशंल्य इति वि-शल्यः। बाणंवानिति बाणं-वान्। उता अनेशन्। अस्य। इर्षवः। आभुः। अस्य। निषङ्गर्थिः॥ या। ते। हेतिः। मीढुष्टमेतिं मीढुः-तम्। हस्तैं। बुभूवं। ते। धनुः॥ तया। अस्मान्। विश्वतः। त्वम्। अयुक्ष्मया। परीति। भुज्॥ नर्मः। ते। अस्तु। आयुधाय। अनांततायेत्यनां-

त्ताय। धृष्णवें॥ उभाभ्यांम्। उत। ते। नमंः। बाहुभ्यामितिं बाहु-भ्याम्। तवं। धन्वंने॥ परीतिं। ते। धन्वंनः। हेतिः। अस्मान्। वृण्कु। विश्वतंः॥ अथो इतिं। यः। इषुधिरितींषु-धिः। तवं। आरे। अस्मत्। नीतिं। धेहि। तम्॥ (४)

नमंः। हिरंण्यबाहव इति हिरंण्य-बाहवे। सेनान्यं इतिं सेना-न्यै। दिशाम्। च। पत्ये। नमः। नमः। वृक्षेभ्यः। हरिकेशेभ्य इति हरि-केशेभ्यः। पुशूनाम्। पत्तेये। नर्मः। नमंः। सस्पिञ्जराय। त्विषीमत् इति त्विषी-मते। पृथीनाम्। पतंथे। नमंः। नमंः। बुभुशायं। विव्याधिन इति वि-व्याधिने। अन्नानाम्। पत्ये। नर्मः। नर्मः। हरिकेशायेति हरि-केशाय। उपवीतिन् इत्युप-वीतिनै। पुष्टानौम्। पत्ये। नर्मः। नर्मः। भवस्यं। हेत्ये। जगताम्। पत्ये। नर्मः। नर्मः। रुद्रायं। आतताविन इत्याँ-तताविनें। क्षेत्रांणाम्। पतंये। नमंः। नमंः। सूतार्य। अहंन्त्याय। वनानाम्। पत्रये। नर्मः। नर्मः। (५) रोहिताय। स्थपतंये। वृक्षाणांम्। पतंये। नमंः। नमंः। मुन्त्रिणै। वाणिजायं। कक्षांणाम्। पतंये। नमंः। नमंः। भुवन्तयें। वारिवस्कृतायेतिं वारिवः-कृतायं। ओषंधीनाम्। पतंये। नमंः। नमंः। उचैर्घोषायेत्युचैः-घोषाय। आकुन्दयंतु इत्यां-कुन्दयंते। पृत्तीनाम्। पत्ये। नर्मः। नर्मः। कृथ्स्वीतायेतिं कृथ्स्न-वीतायं। धावंते। सत्वंनाम्। पतंये। -नर्मः॥ (६)

नमंः। सहंमानाय। निव्याधिन इतिं नि-व्याधिनैं। आव्याधिनींनामित्यां-व्याधिनींनाम्। पतंये। नमंः। नमंः। ककुभायं। निषङ्गिण इति नि-सङ्गिनै। स्तेनानौम्। पत्रये। नमंः। नमंः। निषङ्गिण इतिं नि-सङ्गिनैं। इषुधिमत इतींषुधि-मतें। तस्कराणाम्। पत्रये। नमंः। नमंः। वश्चते। परिवर्श्चत इति परि-वश्चते। स्तायूनाम्। पत्तये। नर्मः। नमेः। निचेरव इति नि-चेरवें। परिचरायेति परि-चरायं। अरंण्यानाम्। पतंये। नमंः। नमंः। सृकाविभ्य इति सृकावि-भ्यः। जिघा रं सन्ध इति जिघा रं सत्-भ्यः। मुष्णुताम्। पतंये। नमंः। नमंः। असिमद्ध इत्यंसिमत्-भ्यः। नक्तम्। चरद्ध इति चरत्-भ्यः। प्रकृन्तानामिति प्र-कृन्तानाम्। पत्ये। नमः। नर्मः। उष्णीषिणै। गिरिचरायेतिं गिरि-च्रायं। कुलुश्चानाम्। पतंये। नर्मः। नर्मः। (७)

इषुंमद्र्य इतीषुंमत्-भ्यः। धन्वाविभ्य इति धन्वावि-भ्यः। च। वः। नमः। नमः। आत्नवानेभ्य इत्याँ-त्नवानेभ्यः। प्रतिद्धानेभ्य इति प्रति-द्धानेभ्यः। च। वः। नमः। नमः। आयच्छंद्र्य इत्यायच्छंत्-भ्यः। विसृजद्र्य इति विसृजत्-भ्यः। च। वः। नमः। नमः। अस्यद्र्य इत्यस्यंत्-भ्यः। विध्यद्र्य इति विध्यंत्-भ्यः। च। वः। नमः। नमः। आसीनेभ्यः। शयानेभ्यः। च। वः। नमः। नमः। स्वपद्र्य इति स्वपत्-भ्यः। जाग्रद्र्य इति जाग्रंत्-भ्यः। च। वः। नमः। नमः। तिष्ठद्र्य इति तिष्ठंत्-भ्यः। धावंद्र्य इति धावंत्-भ्यः। च। वः। नर्मः। नर्मः। स्भाभ्यः। स्भापंतिभ्य इति स्भापंति-भ्यः। च। वः। नर्मः। नर्मः। अश्वेभ्यः। अश्वंपतिभ्य इत्यश्वंपति-भ्यः। च। वः। नर्मः॥ (८)

नमंः। आव्याधिनींभ्य इत्यां-व्याधिनींभ्यः। विविध्यंन्तीभ्यः। इति वि-विध्यंन्तीभ्यः। च। वः। नमंः। नमंः। उगंणाभ्यः। तृ श्हृतीभ्यः। च। वः। नमंः। नमंः। गृथ्सेभ्यः। गृथ्सपंतिभ्यः इति गृथ्सपंतिभ्यः। च। वः। नमंः। नमंः। व्रातेंभ्यः। व्रातंपितिभ्यः इति व्रातंपितिभ्यः। च। वः। नमंः। नमंः। नमंः। गृणेभ्यः। गृणपंतिभ्यः इति गृणपंति-भ्यः। च। वः। नमंः। नमंः। नमंः। विरूपेभ्यः। च। वः। नमंः। नमंः। विरूपेभ्यः। च। वः। नमंः। नमंः। महन्द्र्यः इति महत्भ्यः। श्रुष्ठकेभ्यः। च। वः। नमंः। नमंः। गृणेभ्यः। च। वः। नमंः। नमंः। पृथिभ्यः इति पृथि-भ्यः। अपृथेभ्यः। च। वः। नमंः। नमंः। पृथिभ्यः इति पृथि-भ्यः। अपृथेभ्यः। च। वः। नमंः। नमंः। पृथिभ्यः (९)

रथंपतिभ्य इति रथंपति-भ्यः। च। वः। नमः। नमः। सेनाभ्यः। सेनाभ्यः। सेनानिभ्य इति सेनानि-भ्यः। च। वः। नमः। नमः। श्रृत्यः इति श्रृत्तः। स्रृत्तिः स्रृत्तिः। स्रृत्तिः स्रृतिः। च। वः। नमः। नमः। तक्षभ्य इति तक्षं-भ्यः। रथकारेभ्यः इति रथ-कारेभ्यः। च। वः। नमः। नमः। कुलालेभ्यः। कुमरिभ्यः। च। वः। नमः। पुञ्जिष्टेभ्यः। निषादेभ्यः। च। वः। नमः। नमः। नमः। च्रृक्तः इति धन्वकृतः। धन्वकृत्यः इति धन्वकृतः। च। वः। नमः। नमः। मृग्युभ्यः इति मृग्यु-भ्यः। श्रृनिभ्यः। स्र्विभ्यः। स्र्वेष्ठः। स्र्वेष्ठः। स्र्वेष्ठः। स्र्वेष्ठः। स्र्वेष्ठः। स्र्वेष्ठः। स्र्वेष्ठः। स्र्वेष्ठः। स्र्वेष्ठः। स्र्वेष्यः। स्र्वेष्यः। स्र्वेष्ठः। स्

इति श्वनि-भ्यः। च। वः। नर्मः। नर्मः। श्वभ्य इति श्व-भ्यः। श्वपंतिभ्य इति श्वपंति-भ्यः। च। वः। नर्मः॥ (१०)

नमंः। भ्वायं। च। रुद्रायं। च। नमंः। श्वायं। च।
पशुपतंय इति पशु-पत्ये। च। नमंः। नीलंग्रीवायेति
नीलं-ग्रीवाय। च। शितिकण्ठायेति शिति-कण्ठांय। च।
नमंः। कपर्दिनें। च। व्युप्तकेशायेति व्युप्त-केशाय। च।
नमंः। सहस्राक्षायेति सहस्र-अक्षायं। च। शत्यंन्वन इति
शत-धन्वने। च। नमंः। गिरिशायं। च। शिपिविष्टायेति
शिपि-विष्टायं। च। नमंः। गिरिशायं। च। शिपिविष्टायेति
शिपि-विष्टायं। च। नमंः। मीदुष्टंमायेति मीदुः-तमाय। च।
इष्मत् इतीष्ं-मते। च। नमंः। ह्रस्वायं। च। वामनायं।
च। नमंः। बृह्ते। च। वर्षीयसे। च। नमंः। वृद्धायं। च।
संवृध्वंन इति सम्-वृध्वंने। च। (११)

नर्मः। अग्नियाय। च। प्रथमायं। च। नर्मः। आश्वै। च। अजिरायं। च। नर्मः। शीघ्रियाय। च। शीभ्याय। च। नर्मः। ऊर्म्याय। च। अवस्वन्यायेत्यंव-स्वन्याय। च। नर्मः। स्रोतस्याय। च। द्वीप्याय। च॥ (१२)

नमंः। ज्येष्ठायं। च। किन्ष्ठायं। च। नमंः। पूर्वजायेतिं पूर्व-जायं। च। अपुरजायेत्यंपर-जायं। च। नमंः। मध्यमायं। च। अपुर्वलभायेत्यंपर-गुल्भायं। च। नमंः। जुघन्यांय। च। बुध्रियाय। च। नमंः। सोभ्यांय। च। प्रतिसर्यायि। प्रति-सर्याय। च। नमंः। याम्यांय। च। क्षेम्यांय। च।

नमंः। उर्वर्याय। च। खल्याय। च। नमंः। श्लोक्याय। च। अवसान्यायेत्यंव-सान्याय। च। नमंः। वन्याय। च। कक्ष्याय। च। नमंः। श्रुवायं। च। प्रतिश्रुवायेति प्रति-श्रुवायं। च। (१३)

नमंः। आशुषेणायेत्याशु-सेनाय। च। आशुरंथायेत्याशु-रथाय। च। नमंः। शूरांय। च। अविभिन्दत इत्यंव-भिन्दते। च। नमंः। वर्मिणै। च। वरूथिनै। च। नमंः। बिल्मिनै। च। क्वचिनै। च। नमंः। श्रुतायं। च। श्रुत्सेनायेति श्रुत-सेनायं। च॥ (१४)

नमंः। दुन्दुभ्यांय। च। आह्नन्यांयेत्यां-ह्नन्यांय। च। नमंः। धृष्णवें। च। प्रमृशायेति प्र-मृशायं। च। नमंः। दूतायं। च। प्रहितायेति प्र-हिताय। च। नमंः। निष्किण् इति नि-सिक्गिनें। च। इषुधिमत् इतीषुधि-मतें। च। नमंः। तीक्ष्णेषंव इति तीक्ष्ण-इषवे। च। आयुधिनें। च। नमंः। स्वायुधायेति सु-आयुधायं। च। सुधन्वेन इति सु-धन्वेन। च। नमंः। सुत्यांय। च। पथ्यांय। च। नमंः। काट्यांय। च। नमंः। नाद्यांय। च। नमंः। सूद्यांय। च। नमंः। नाद्यायं। च। वेशन्तायं। च। (१५)

नमंः। कूप्यांय। च। अवट्यांय। च। नमंः। वर्ष्यांय। च। अवर्ष्यायं। च। नमंः। मेध्यांय। च। विद्युत्यांयेतिं वि-द्युत्यांय। च। नमंः। ई्रियांय। च। आतुप्यांयेत्यां-तुप्यांय। च्। नर्मः। वात्यांय। च्। रेष्मियाय। च्। नर्मः। वास्तव्यांय। च। वास्तुपायेतिं वास्तु-पायं। च॥ (१६)

नमें। सोमांय। च। रुद्रायं। च। नमंः। ताम्रायं। च। अरुणायं। च। नमंः। श्रृङ्गायं। च। पृशुपतंय इतिं पशु-पतंये। च। नमंः। उग्रायं। च। भीमायं। च। नमंः। अग्रेवधायेत्यंग्रे-वधायं। च। दूरेवधायेतिं दूरे-वधायं। च। नमंः। हुन्ने। च। हनीयसे। च। नमंः। वृक्षेभ्यंः। हरिकेशेभ्य इति हरि-केशेभ्यः। नमंः। तारायं। नमंः। शृम्भव इतिं शम्-भवें। च। म्योभव इतिं मयः-भवें। च। नमंः। शृङ्करायेतिं शम्-करायं। च। म्यस्करायेतिं मयः-करायं। च। नमंः। शिवायं। च। शिवतंरायेतिं शिव-तराय। च। (१७)

नमंः। तीर्थ्याय। च। कूल्याय। च। नमंः। पार्याय। च। अवार्याय। च। नमंः। प्रतरंणायति प्र-तरंणाय। च। उत्तरंणायेत्युंत्-तरंणाय। च। नमंः। आतार्यायेत्याँ-तार्याय। च। आलाद्यायेत्याँ-लाद्याय। च। नमंः। शष्याय। च। फेन्याय। च। नमंः। सिक्त्याय। च। प्रवाह्यायेति प्र-वाह्याय। च॥ (१८)

नर्मः। इरिण्याय। च। प्रपथ्यायिति प्र-पथ्याय। च। नर्मः। किर्शिलाये। च। क्षयंणाय। च। नर्मः। कपर्दिनैं। च। पुल्रस्तयें। च। नर्मः। गोष्ठ्यायेति गो-स्थ्याय। च। गृह्याय। च। नर्मः। तल्प्याय। च। गेह्याय। च। नर्मः। काट्याय। च्। गृह्वरेष्ठायेतिं गह्वरे-स्थायं। च्। नर्मः। हृद्य्यांय। च्। निवेष्यायेतिं नि-वेष्याय। च। नर्मः। पार्स्व्याय। च। रजस्याय। च। नर्मः। शुष्क्यांय। च। हृरित्याय। च। नर्मः। लोप्यांय। च। उलप्यांय। च। (१९)

नमंः। ऊर्व्याय। च। सूर्म्याय। च। नमंः। पुर्णाय। च। पूर्णशृद्यायिति पर्ण-शृद्याय। च। नमंः। अपगुरमाणायत्यप-गुरमाणाय। च। अभिष्ठत इत्यभि-ष्ठते। च। नमंः। आख्खिदत इत्या-खिदते। च। प्रख्खिदत इति प्र-खिदते। च। नमंः। वः। किरिकेभ्यः। देवानाम्। हृदयेभ्यः। नमंः। विक्षीणकेभ्य इति वि-क्षीणकेभ्यः। नमंः। विचिन्वत्केभ्यः। नमंः। आनिर्हतेभ्य इत्यानिः-हृतेभ्यः। नमंः। आमीवत्केभ्यः इत्यानिः-ह्तेभ्यः। नमंः। आमीवत्केभ्यः इत्यानिः-ह्तेभ्यः। नमंः। आमीवत्केभ्यः इत्यानिः-ह्तेभ्यः।

द्रापें। अन्धंसः। प्रते। दिरंद्रत्। निलंलोहितेति नीलं-लोहित्॥ एषाम्। पुरुंषाणाम्। एषाम्। प्रशूनाम्। मा। भेः। मा। अरः। मो इतिं। एषाम्। किम्। चन। आममत्॥ या। ते। रुद्र। शिवा। तृनः। शिवा। विश्वाहंभेषजीतिं विश्वाहं-भेषजी॥ शिवा। रुद्रस्यं। भेषजी। तयां। नः। मृड। जीवसें॥ इमाम्। रुद्रायं। तवसें। कप्रिंनें। क्षयद्वीरायेति क्षयत्-वीराय। प्रेतिं। भ्रामहे। मृतिम्॥ यथां। नः। शम्। असंत्। द्विपद् इतिं द्वि-पदें। चतुंष्यद् इति चतुंः-पदे। विश्वम्ं। पुष्टम्। ग्रामें। अस्मिन्। (२१)

अनांतुर्मित्यनां-तुर्म्॥ मृडा। नः। रुद्र। उत। नः। मयंः। कृिष्। क्षयद्वीरायिति क्षयत्-वीरायः। नमसा। विषेमः। ते॥ यत्। शम्। च। योः। च। मनुः। आयज इत्यां-यजे। पिता। तत्। अश्यामः। तवं। रुद्र। प्रणीताविति प्र-नीतौ॥ मा। नः। महान्तम्। उत। मा। नः। अर्भकम्। मा। नः। उक्षन्तम्। उत। मा। नः। विषीः। पितरम्। मा। उत। मातरम्। प्रियाः। मा। नः। तनुवंः। (२२)

रुद्र। रीरिषः॥ मा। नः। तोके। तनये। मा। नः। आयंषि। मा। नः। गोषुं। मा। नः। अश्वंषु। रीरिषः॥ वीरान्। मा। नः। रुद्र। भामितः। वधीः। ह्विष्मंन्तः। नमसा। विधेम्। ते॥ आरात्। ते। गोघ्न इतिं गो-घ्ने। उत। पूरुषघ्न इतिं पूरुष-घ्ने। श्वयद्वीरायेतिं श्वयत्-वीराय। सुम्नम्। अस्मे इतिं। ते। अस्तु॥ रक्षां। च। नः। अधीतिं। च। देव। ब्रूहि। अधां। च। नः। शर्म। यच्छ। द्विबर्हा इतिं द्वि-बर्हाः॥ स्तुहि। (२३)

श्रुतम्। गृर्तसद्मितिं गर्त-सदम्ं। युवांनम्। मृगम्। न। भीमम्। उपहृत्नुम्। उग्रम्॥ मृडा। जिर्ते। रुद्र। स्तवांनः। अन्यम्। ते। अस्मत्। नीति। वपन्तु। सेनाः॥ परीति। नः। रुद्रस्यं। हेतिः। वृणक्तु। परीति। त्वेषस्यं। दुर्मतिरितिं दः-मृतिः। अघायोरित्यंघा-योः॥ अवेति। स्थिरा। मृघवंद्र्य इति मृघवंत्-भ्यः। तुनुष्व। मीद्वंः। तोकायं। तनयाय। मृडय॥ मीदुंष्टमेति मीदुंः-तुम्। शिवंतमेति शिवं-तुम्। शिवः। नः। सुमना इति सु-मनौः। भव॥ पुरमे। वृक्षे। आयुंधम्। निधायेति नि-धाये। कृत्तिम्। वसानः। एति। चर्। पिनांकम्। (२४)

बिभ्रंत्। एतिं। गृहि॥ विकिरिदेति वि-किरिदा विलोहितेति वि-लोहित्। नर्मः। ते। अस्तु। भृगृव इतिं भग-वः॥ याः। ते। सहस्रम्ं। हेतर्यः। अन्यम्। अस्मत्। नीतिं। वपन्तु। ताः॥ सहस्राणि। सहस्रधेतिं सहस्र-धा। बाहुवोः। तर्व। हेतर्यः॥ तासांम्। ईशांनः। भृगृव इतिं भग-वः। प्राचीनां। मुखां। कृधि॥ (२५)

सहस्राणि। सहस्रश इति सहस्र-शः। ये। रुद्राः। अधीति।
भूम्याम्॥ तेषाम्। सहस्रयोजन इति सहस्र-योजने। अवेति।
धन्वांनि। तन्मसि॥ अस्मिन्। मृहति। अर्णवे। अन्तरिक्षे।
भवाः। अधि॥ नीलंग्रीवा इति नीलं-ग्रीवाः। शितिकण्ठा
इति शिति-कण्ठाः। शर्वाः। अधः। क्षमाचराः॥ नीलंग्रीवा
इति नीलं-ग्रीवाः। शितिकण्ठा इति शिति-कण्ठाः। दिवम्।
रुद्राः। उपंश्रिता इत्युपं-श्रिताः॥ ये। वृक्षेषुं। सस्पञ्जराः।
नीलंग्रीवा इति नीलं-ग्रीवाः। विलोहिता इति वि-लोहिताः॥
ये। भूतानाम्। अधिपतय इत्यधि-पृत्यः। विशिखास इति
वि-शिखासंः। कप्रदिनंः॥ ये। अन्नेषु। विविध्यन्तीति विविध्यन्ति। पात्रेषु। पिबंतः। जनान्॥ ये। प्थाम्। प्रथिरक्षंय
इति पथि-रक्षंयः। ऐलुबृदाः। यृद्युधंः॥ ये। तीर्थानि। (२६)

प्रचर्न्तीति प्र-चर्रन्ति। सृकावंन्त् इति सृका-वृन्तः। निषक्षिण् इति नि-सङ्गिनः॥ ये। पृतावंन्तः। च। भूयार्थसः। च। दिशः। रुद्राः। वितस्थिर इति वि-तस्थिरे॥ तेषाम्। सहस्रयोजन इति सहस्र-योजने। अवेति। धन्वांनि। तन्मसि॥ नमः। रुद्रेभ्यः। ये। पृथिव्याम्। ये। अन्तरिक्षे। ये। दिवि। येषाम्। अन्नम्। वातः। वर्षम्। इषंवः। तेभ्यः। दशं। प्राचीः। दशं। दक्षेणा। दशं। प्रतिचीः। दशं। उदींचीः। दशं। कुध्वाः। तेभ्यः। नमः। ते। नः। मृड्यन्तु। ते। यम्। द्विष्मः। यः। च। नः। द्वेष्टिं। तम्। वः। जम्भे। द्धामि॥ (२७)

त्रंम्बक्मिति त्रि-अम्बक्म्। यजामहे। सुगन्धिमिति सुगन्धिम्। पुष्टिवर्धनमिति पुष्टि-वर्धनम्॥ उर्वारुकम्। इव।
बन्धनात्। मृत्योः। मुक्षीय। मा। अमृतात्॥ यः। रुद्रः। अग्रौ।
यः। अपिस्वत्यंप्-सु। यः। ओषंधीषु। यः। रुद्रः। विश्वाः।
भुवना। आविवेशेत्याः-विवेशः। तस्मै। रुद्रायं। नमंः। अस्तु॥
॥ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

॥ मन्त्रपुष्पम् ॥

ॐ भृद्रं कर्णेभिः शृणुयामं देवाः। भृद्रं पंश्येमाक्षभिर्यजंत्राः। स्थिरेरङ्गैस्तुष्टुवा र संस्तुनूभिः। व्यशेम देविहेतं यदायुः। स्वस्ति न इन्द्रो वृद्धश्रंवाः। स्वस्ति नः पूषा विश्ववंदाः। स्वस्ति नस्ताक्ष्यों अरिष्टनेमिः। स्वस्ति नो बृह्स्पतिर्दधातु॥ ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

योऽपां पुष्पं वेदं। पुष्पंवान् प्रजावान् पशुमान् भंवति। चन्द्रमा वा अपां पुष्पम्। पुष्पंवान् प्रजावान् पशुमान् भंवति। य एवं वेदं। योऽपामायतंनं वेदं। आयतंनवान् भवति। अग्निर्वा अपामायतंनम्। आयतंनवान् भवति। योऽग्नेरायतंनं वेदं॥

आयतंनवान् भवति। आपो वा अग्नेरायतंनम्। आयतंनवान् भवति। य एवं वेदं। योऽपामायतंनं वेदं। आयतंनवान् भवति। वायुर्वा अपामायतंनम्। आयतंनवान् भवति। यो वायोरायतंनं वेदं। आयतंनवान् भवति॥

आपो वै वायोग्यतंनम्। आयतंनवान् भवति। य एवं वेदं। योऽपामायतंनं वेदं। आयतंनवान् भवति। असौ वै तपंत्रपामायतंनम्। आयतंनवान् भवति। योऽमुष्य तपंत आयतंनं वेदं। आयतंनवान् भवति। आपो वा अमुष्य तपंत आयतंनम्॥

आयतंनवान् भवति। य एवं वेदं। योऽपामायतंनं वेदं। आयतंनवान् भवति। चन्द्रमा वा अपामायतंनम्। आयतंनवान् भवति। यश्चन्द्रमंस आयतंनं वेदं। आयतंनवान् भवति। आपो वै चन्द्रमंस आयतंनम्। आयतंनवान् भवति॥ य एवं वेदं। योऽपामायतंनं वेदं। आयतंनवान् भवति। नक्षंत्राणि वा अपामायतंनम्। आयतंनवान् भवति। यो नक्षंत्राणामायतंनं वेदं। आयतंनवान् भवति। आपो वै नक्षंत्राणामायतंनम्। आयतंनवान् भवति। य एवं वेदं॥८२॥

योऽपामायतंनं वेदं आयतंनवान् भवति। पूर्जन्यो वा अपामायतंनम्। आयतंनवान् भवति। यः पूर्जन्यंस्याऽऽयतंनं वेदं। आयतंनवान् भवति। आपो वै पूर्जन्यंस्याऽऽयतंनम्। आयतंनवान् भवति। य एवं वेदं। योऽपामायतंनं वेदं॥

आयतंनवान् भवति। संवथ्सरो वा अपामायतंनम्। आयतंनवान् भवति। यः संवथ्सरस्याऽऽयतंनं वेदं। आयतंनवान् भवति। आपो वे संवथ्सरस्याऽऽयतंनम्। आयतंनवान् भवति। य एवं वेदं। यौऽपस् नावं प्रतिष्ठितां वेदं। प्रत्येव तिष्ठति॥

राजाधिराजायं प्रसह्यसाहिनें। नमों वयं वैंश्रवणायं कुर्महे। स मे कामान्कामकामाय मह्यम्। कामेश्वरो वैंश्रवणो दंदातु। कुबेरायं वैश्रवणायं। महाराजाय नमः॥ ॥ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

॥द्शशान्तयः॥

ॐ भद्रं कर्णेभिः शृणुयामं देवाः। भद्रं पंश्येमाक्षभिर्यजंत्राः। स्थिरेरङ्गैं स्तुष्टुवा र संस्तुनूभिः। व्यशेम देविहेतं यदायुः। स्वस्ति न इन्द्रों वृद्धश्रंवाः। स्वस्ति नः पूषा विश्ववंदाः। स्वस्ति नस्ताक्ष्यों अरिष्टनेमिः। स्वस्ति नो बृहस्पतिंदिधातु॥

ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥१॥

ॐ नमो ब्रह्मणे नमों अस्त्वग्नये नमेः पृथिव्यै नम् ओषंधीभ्यः। नमों वाचे नमों वाचस्पतये नमो विष्णंवे बृह्ते करोमि॥ ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥२॥

नमों वाचे या चोदिता या चानुंदिता तस्यैं वाचे नमो नमों वाचे नमों वाचस्पतंये नम् ऋषिंभ्यो मत्रुकृद्धो मत्रंपतिभ्यो मा मामृषंयो मञ्जकृतो मञ्जपतंयः परांदुर्माहमृषींन्मञ्जकृतो मन्नपतीन्परादां वैश्वदेवीं वाचंमुद्यास शिवामदंस्तां जुष्टां देवेभ्यः शर्म मे द्यौः शर्म पृथिवी शर्म विश्वंमिदं जगंत्। शर्म चन्द्रश्च सूर्यश्च शर्म ब्रह्मप्रजापती। भूतं वंदिष्ये भुवंनं वदिष्ये तेजों वदिष्ये यशों वदिष्ये तपों वदिष्ये ब्रह्मं वदिष्ये सत्यं विदिष्ये तस्मा अहमिदमुपस्तरणमुपस्तृण उपस्तरणं मे प्रजायै पशूनां भूयादुप्स्तरंणमृहं प्रजायै पशूनां भूयासं प्राणांपानौ मृत्योमां पातं प्राणांपानौ मा मां हासिष्टं मधुं मनिष्ये मधुं जनिष्ये मधुं वक्ष्यामि मधुं वदिष्यामि मधुंमतीं देवेभ्यो वाचंमुद्यास र शुश्रूषेण्यां मनुष्येभ्यस्तं मां देवा अवन्तु शोभायै पितरोऽनुंमदन्तु। ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥३॥

शं नो वार्तः पवतां मात्रिश्वा शं नंस्तपतु सूर्यः। अहांनिशं भवन्तु नः श॰ रात्रिः प्रतिधीयताम्। शमुषा नो व्युंच्छतु शमांदित्य उदेतु नः। शिवा नः शन्तंमा भव सुमृडीका सरंस्वति। मा ते व्योम सुन्दशिं। इडांयै वास्त्वंसि

वास्तुमद्वां स्तुमन्तों भूयास्म मा वास्तों शिछ् थ्रस्मह्यवास्तुः स भूयाद्यों उस्मान्द्वेष्टि यं चं वयं द्विष्मः। प्रतिष्ठासिं प्रतिष्ठावंन्तो भूयास्म मा प्रतिष्ठायां शिछ् थ्रस्मह्यप्रतिष्ठः स भूयाद्यों उस्मान्द्वेष्टि यं चं वयं द्विष्मः। आ वांत वाहि भेषजं वि वांत वाहि यद्रपंः। त्व हि विश्वभेषजो देवानां दूत ईयंसे। द्वाविमो वातौं वात आ सिन्धोरा पंरावतः॥

दक्षं मे अन्य आवातु परान्यो वातु यद्रपंः। यद्दो वांतते गृहें ऽमृतंस्य निधिर्हितः। ततों नो देहि जीवसे ततों नो धेहि भेषजम्। ततों नो मह आवंह वात आवांतु भेषजम्। शम्भूर्मयोभूर्नो हृदे प्र ण आयू ५ षि तारिषत्। इन्द्रस्य गृहोंऽसि तं त्वा प्रपंद्ये सगुः सार्थः। सह यन्मे अस्ति तेन। भूः प्रपंद्ये भुवः प्रपंद्ये सुवः प्रपंद्ये भूर्भुवः सुवः प्रपंद्ये वायुं प्रपद्येऽनातां देवतां प्रपद्येऽश्मानमाखणं प्रपंद्ये प्रजापंतेर्ब्रह्मकोशं ब्रह्म प्रपंद्य ओं प्रपंद्ये। अन्तरिक्षं म उर्वन्तरं बृहद्ग्रयः पर्वताश्च यया वार्तः स्वस्त्या स्वंस्तिमान्तयां स्वस्त्या स्वंस्तिमानंसानि। प्राणांपानौ मृत्योर्मा पातं प्राणांपानौ मा मां हासिष्टुं मियं मेथां मियं प्रजां मय्यग्निस्तेजों दधातु मियं मेधां मियं प्रजां मयीन्द्रं इन्द्रियं दंधातु मियं मेधां मियं प्रजां मिय सूर्यो भ्राजों दधातु॥

द्युभिर्क्तुभिः परिपातम्स्मानरिष्टेभिरिश्वना सौभंगेभिः।

तन्नो मित्रो वर्रणो मामहन्तामिदितिः सिन्धुः पृथिवी उत द्योः। कयां निश्चित्र आ भ्वदूती सदावृधः सखाँ। कया शिचेष्ठया वृता। कस्त्वां सत्यो मदानां म॰ हिष्ठो मध्सदन्धंसः। दृढाचिदारुजे वसुं। अभी षुणः सखीनामिवता जीरितृणाम्। शृतं भवास्यूतिभिः। वयः सुपूर्णा उपसेदुरिन्द्रं प्रियमेधा ऋषयो नाधंमानाः। अपं ध्वान्तमूर्णुहि पूर्धि चक्षुंर्मुमुग्ध्यंस्मान्निधयेव बद्धान्॥

शं नों देवीरिभिष्टंय आपों भवन्तु पीतयें। शंयोरिभिस्नंवन्तु नः। ईशांना वार्याणां क्षयंन्तीश्चर्षणीनाम्। अपो यांचामि भेषजम्। सुमित्रा न आप ओषंधयः सन्तु दुर्मित्रास्तस्में भूयासुर्यों ऽस्मान्द्वेष्टि यं चं वयं द्विष्मः। आपो हि ष्ठा मंयोभुवस्ता नं ऊर्जे दंधातन। महे रणांय चक्षंसे। यो वंः शिवतंमो रस्स्तस्यं भाजयतेह नंः। उश्तीरिंव मातरंः। तस्मा अरंं गमाम वो यस्य क्षयांय जिन्वंथ॥

आपों जनयंथा च नः। पृथिवी शान्ता साग्निनां शान्ता सा में शान्ता शुचर शमयत्। अन्तिरक्षिर शान्तं तद्वायुनां शान्तं तन्में शान्तर शुचर शमयत्। द्योः शान्ता सादित्येन शान्ता सा में शान्ता शुचर शमयत्। पृथिवी शान्तिंरन्तिरक्षिर शान्तिद्योः शान्तिर्दिशः शान्तिरवान्तरदिशाः शान्तिरग्निः शान्तिर्वायः शान्तिरादित्यः शान्तिंश्चन्द्रमाः शान्तिर्वक्षंत्राणि शान्तिरापः शान्तिरोषंधयः

शान्तिर्वनस्पतंयः शान्तिर्गौः शान्तिरजा शान्तिरश्वः शान्तिः पुरुषः शान्तिर्ब्रह्म शान्तिर्ब्राह्मणः शान्तिः शान्तिरेव शान्तिः शान्तिंमें अस्तु शान्तिः। तयाहर शान्त्या संवंशान्त्या मह्यं द्विपदे चतुंष्पदे च शान्तिं करोमि शान्तिंमें अस्तु शान्तिः। एह श्रीश्च हीश्च धृतिंश्च तपों मेधा प्रंतिष्ठा श्रद्धा सत्यं धर्मश्चेतानि मोत्तिष्ठन्तमनूत्तिष्ठन्तु मा माङ् श्रीश्च हीश्च धृतिश्च तपो मेधा प्रंतिष्ठा श्रद्धा सत्यं धर्मश्चेतानि मा मा हांसिषुः। उदायुंषा स्वायुषोदोषंधीना १ रसेनोत्पर्जन्यंस्य शुष्मेणोदंस्थाममृता १ अनु। तचक्षुंदेवहितं पुरस्तांच्छुऋमुचरत्। पश्येम श्रुरदेः श्तं जीवेम श्ररदेः श्तं नन्दाम श्ररदेः श्तं मोदाम शरदेः शतं भवाम शरदेः शत शणवाम शरदेः शतं प्रब्रंवाम शरदेः शतमजीताः स्याम शरदेः शतं ज्योक्र सूर्यं दृशे। य उदंगान्महतोऽर्णवाँद्विभ्राजंमानः सरि्रस्य मध्याथ्स माँ वृषभो लोहिताक्षः सूर्यो विपश्चिन्मनंसा पुनातु। ब्रह्मणश्चोतंन्यसि ब्रह्मण आणी स्थो ब्रह्मण आवपंनमसि धारितेयं पृथिवी ब्रह्मणा मही धारितमेनेन महदन्तरिक्षं दिवं दाधार पृथिवी सदेवां यदहं वेद तदहं धारयाणि मा मद्वेदोऽधिविस्रंसत्। मेधामनीषे माविंशता समीचीं भूतस्य भव्यस्यावंरुध्ये सर्वमायुरयाणि सर्वमायुरयाणि। आभिर्गीर्भिर्यदतों न ऊनमाप्यांयय हरिवो वर्धमानः। यदा

स्तोतृभ्यो महिं गोत्रा रुजासिं भूयिष्ठभाजो अधं ते स्याम। ब्रह्म प्रावादिष्म तन्नो मा हासीत्। ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥४॥

ॐ सन्त्वां सिश्चामि यजुषां प्रजामायुर्धनं च॥ ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥५॥

शं नों मित्रः शं वर्रणः। शं नों भवत्वर्यमा। शं न् इन्द्रो बृह्स्पतिः। शं नो विष्णुंरुरुक्रमः। नमो ब्रह्मणे। नमस्ते वायो। त्वमेव प्रत्यक्षं ब्रह्मांसि। त्वमेव प्रत्यक्षं ब्रह्मं विद्यामि। ऋतं विदिष्यामि। सृत्यं विदिष्यामि। तन्मामंवतु। तद्कुक्तारंमवतु। अवंतु माम्। अवंतु वृक्तारम्। ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥६॥

ॐ तच्छुं योरावृंणीमहे। गातुं युज्ञायं। गातुं युज्ञपंतये। दैवीः स्वस्तिरंस्तु नः। स्वस्तिर्मानुषेभ्यः। ऊर्ध्वं जिंगातु भेषजम्। शं नो अस्तु द्विपदें। शं चतुंष्पदे। ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥७॥

ॐ सह नांववत्। सह नौ भुनक्तु। सह वीर्यं करवावहै। तेज्ञस्वि नावधीतमस्तु मा विद्विषावहैं। ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥८॥

ॐ सह नांववत्। सह नौं भुनक्तु। सह वीर्यं करवावहै। तेज्ञस्वि नावधीतमस्तु मा विद्विषावहैं। ॐ शान्तिः शान्तिः॥९॥

ॐ सह नांववतु। सह नौ भुनक्तु। सह वीर्यं करवावहै।

तेज्ञस्वि नावधीतमस्तु मा विद्विषावहैं। ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः